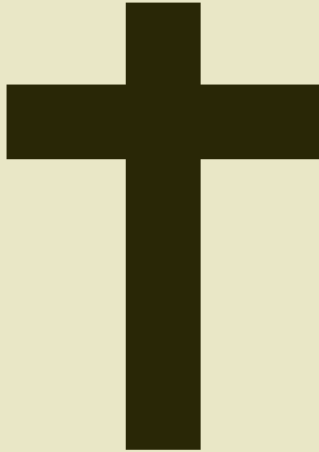

Lukri Né Kena

Wagi: Lukri Né Kena Portions

Lukri Né Kena
Wagi: Lukri Né Kena Portions
Luk long tokples Wagi long Niugini

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wagi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
6967869f-9588-59ed-91d2-0158edb59705

Contents

LUK 1

LUK

Né Uña Koptak

Lukri Né ge danah wénih Luk qe yan. Nug ge dokta am Grikerer. Nug danah nusgur am danah lawafdi Tiwur pi dosi qe ole olag meře mérigri né ene yan. Tiwurdi Né os ge wénih Aposel qe ole Luk nug yan. Lukri Né e owa ge Luk Yesus kérdi wan ewa uríyan qeri yan: Nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhríbak érudigri uríyan (19:10). Yesus danahas kunum asilag kug owari buliko diardigri uríyan (2:10; 2:30-32; 3:6; 24:47). Né Kena enewa, ig Yesusri o mousak hipunin danahas dilag nie qe ewqétu (6:20; 7:22; 14:11-13; 21:1-4). Ig nug o mousak as dilag qe ewqétu (né ene sillah 7:11-17; 8:2-3; 10:38-42; 13:10-13; 21:1-4; 23:27-31). Am nug o mousak nir nounu dilag qe ole ewqétu (né ene sillah 8:41-42; 54:55; 9:38-42; 9:46-48; 18:15-17).

Lukri Né Watiak

1. Né digumak (1:1-4)
2. Le Luarak danah Yon memnak am Yesus ole (1:5—3:20)
3. Yesus kekuak diguman (3:21—4:13)
4. Yesus Galili kekuan (4:14—9:50)
5. Yesus kekolle Yerusalem atan (9:51—19:27)
6. Kuha usih qe owa Yerusalem keř ban (19:28—23:56)
7. Yesus buliko fou meko asko am bégur gumarko wanan (sapta 24)

Né Digumak

¹ O danah naři Tiofilus, danah kuřum la os ag tatam keř keř ig gammigwa beko atan qeri né ene yeg. ² Ag né qe danahas ig mariweg duet qe sillah ole yeg. Danahas qe digumakwa Yesus keř keř sew amlagwa peg qe, dimba ag Tiwurdi Néri kuak danah beg. ³ Da Luk da né qe digumakwa areg ban qe peko kepařko kouturin. Qeri da ole né ene keř keř kunum ban qe dimlamurko yarildi kena elle qe yin. ⁴ Danah naři Tiofilus, na né ismireg qe, né meře qe doka ot mourdig.

Le Luarak Danah Yon Memnakri Né

⁵ Sén qewa Herod* nug king delle Yudia gumewew, pris† os wénih Sakaraia daré. Nug pris ameg Abiya qewari, am nug waw Elisabet ole a olele pris Aron fufuh. ⁶ A olele Nařinahri Řo am Né ole kunum dimlamurdap, qeri ge Tiwur a danahas

mangunah qere pítan. ⁷ Gam a keinmanah am a nir kawa, kérdi Elisabet nug owa nir kawa. ⁸ Sén os pris ameg Sakaraia nug daré ole qe asilag sén kekuakri dewew ge, deř os pris Sakaraia nug Tiwur nohwa kekuan. ⁹ Pris ag koulagwa wenlag ker masawa yeksi tourweg ge, Sakaraia wénih ban. Wénih bew ge, nug keřurweg Tiwur Lougwa noko ker ahu os kew kas muřdig kena ole Tiwurdi mandigri nuan. ¹⁰ Ker ahu os kew kas muřdig kena be ole qe nug manewew ge, danahas kunum dimdim qagleksi unuqogeur. ¹¹ Sén qewa Tiwurdi doup Sakaraia gumurko doko, qaréw ker ahu os muřdig kena ole ařelle dian qe séku kenariwa sirko dian. ¹² Dewew ge, Sakaraia aminko doup qe peko ge, nug wawtuřko ole fařan. ¹³ Gam Tiwurdi doup amegwa anan. “Sakaraia, na aw fařwen. Tiwur unuqorak nasip duan. Na wat Elisabet nug nir danah memanko mirdig, am na nir qe wénih Yon katař. ¹⁴ Geisah nug dow, na ot gamag naři asdig. Am nug durig qeri danahas la kuřum ole olag gamag asdig. ¹⁵ Kérdi nug Tiwur nohwa danah wénih ole darig. Nug wain am le gagrag la qe ole ospi lew, am nug anig owa niewew, sén qewa ole Koulli Gun nug ole wittew dessa omaldig. ¹⁶ Nug anuřko Israel danahas kuřum omlarew ag olag buliew asilag Nařinah Tiwur gumdeksi dolag. ¹⁷ Profet‡ Elaia gagragsak morew kekuan qe sillah Yon Nařinah noh oko anuřko at-tig. Atewew ge, nug sew nir memelgar ole ag olag usih nirig. Am nug danahas Tiwur nohwa tapewnak sési qe omlarew olag buliew Tiwur o nie sillah diakri dahmelag. Qewa ge, nug sew Nařinah uririgri qeri danahas olag bawressi dalag,” eko anan. ¹⁸ Sakaraia Tiwurdi doup kofmorán, “Da qe areg ol meře mérig? Kérdi da wal ole i keinmanah am i nir ole makri sén éřtan.” ¹⁹ Tiwurdi doup nug kořewa oko anan, “Da doup Gebrel. Da Tiwur nohwa deina ole. Nug da meřilew nasip né kena ene oko na amenwa andildi uríyém. ²⁰ Na doka koutor. Gei ole na né kařdew né ospi mariwen, kérdi na dasil né ot meře pi mé. Na dawé atew nir nasip dow am bulika né maririp. Da keř aném qe sén nusig morakwa bérig.” ²¹ Sén qewa danahas Sakaraia dimdim bérigri ameg méksi dessi dahmak kuřum og. “Aregri Tiwur Lougwa gun awen owa wagamnah de?” ²² Sén nug dimdim ban ge, nug né mariakri olele kawa. Ag nug Tiwur Lougwa kowol os pian ge, nug ewegwa ih sew peksi olag mouran, kérdi nug né kařdan. ²³ Nug pris kuakri sén nusig qe malako ge, buliko logwa

* 1:5 1:5 Herod ene Herod king dewew Yesus katleg ole qe memeg. † 1:5 1:5 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah ‡ 1:17 1:17 Tiwurdi né oko mariak danah

atan. ²⁴ Qe dimba ge, waw Elisabet o ole meko, nug kalam tanig ole qe louw ih daré. ²⁵ Elisabet anan, “Nařinah dasil o niew, nug sew da nir ole mein. Géri danahas nolagwa uřa nak dorém ge, nug sew kawa man.”

Yesus Memnakri Né

²⁶ Kalam 6 qere Elisabet nirdi weiewew, Tiwur doup nusig wénih Gebrel qe meřorew taun nagur wénih Nasaret qewa atan. Taun qe Galili atu owa de. ²⁷ Tiwurdi doup nug Tiwurdi né oko as magun os danah ole ospi weiyes ole qe dowá atan. Nug danah os wénih Yosep king Dewit fuřuhwari qeri fég orweg. As magun qe wénih Maria. ²⁸ Tiwurdi doup nug gumurko atko amegwa anan, “Maria, na kena te dana? Tiwur nasip o naři nie. Tiwur na ole dasa.” ²⁹ Maria doupri né qe doko wawtuřko katat qew ge dahman, “Keř digurinah né ene ané.” ³⁰ Gam Tiwurdi doup anan, “Maria, na aw fařwen. Tiwur nasip o nie. ³¹ Geisah na ot ole meka nir danah os memanka am nug wénih Yesus katař. ³² Tiwur sew nug binag naři ole bérig am nug wénih Tiwur Karannah Bega éksi anlag. Nařinah Tiwur sew nug king beko alag dugiah Dewit king daré sillah darig. ³³ Nug Yakop fuřuh gumarelle king sansan darig. Kingdom nusig ge ospi kawa mew,” eko anan. ³⁴ Maria Tiwurdi doup amegwa anan, “Da danah ole ospi weiyer gam, aregnah kowol qere dagnéwa bérig?” ³⁵ Tiwurdi doup kořewa oko anan, “Koulli Gun neko na tonirew gagragsak Tiwur Karannahri na qanřirdig. Qeri nir gunnah na memandip qe wénih Tiwur Bega éksi anlag. ³⁶ Na doka koutor. Na liap Elisabet ole nug keinmanah, nug owa nir kawa éksi andéw, gam gei nug kalam 6 qere nirdi weiyé, géri nug nir ole darig. ³⁷ Keřdi Tiwur nug keř os sakri ane ge, qe mou bérig.” ³⁸ Maria Tiwurdi doup kořewa oko anan, “Da Nařinahri kuak as, na né anam qe sillah bar.” Qere anew ge, Tiwurdi doup nug munurko atan.

Maria Elisabet Perig Atan

³⁹ Qe dimba wagom ole kawa, Maria bawarko usihri teko Yudia atu owa taun os qokuwa, Sakaraia Elisabet ole des qewa atan. ⁴⁰ Atko Sakaraia lougwa wanew Elisabet peko sumdew ge, Maria ole Elisabet sumdan. ⁴¹ Sumdewew ge, nir Elisabet owa nian qe ole kawqan. Koulli Gun Elisabet wittew dessa dahmak moran. ⁴² Elisabet qalko Mariari anan, “Tiwur na as la kunum eřarak wittak kena miran, am Tiwur nir na otwa nie qe wittak kena moran. ⁴³ Da ol gamagnah ase, keřdi

Nařinah dasil anig peiřdigri uřiyé. ⁴⁴ Na sumřam qe dueppi ole nir da olwa ene gamag asew kawqé. ⁴⁵ Tiwur na wittak miran, keřdi na nug anan qe beko mou murdigri ot meře man,” eko Elisabet Maria anoran.

Mariari Kasi

⁴⁶ Maria anan, “Da ol dahmak ole kunum Nařinah morko binag meina. ⁴⁷ Da Tiwurdi ol gamag naři ase, keřdi nug da hipunin dasil noh uwindi seko buliko wiřan. ⁴⁸ Da Tiwurdi kekuak as sam, gam nug da dahmiřko koutoran. Qeri gei digumak am dimba dimba ole danahas anlag, ‘Tiwur as qe wittak kena moran,’ éksi anlag. ⁴⁹ Keřdi Tiwur Gagragsak Digu, nug dagrowa kowol danah sakri kawa qe sew ban. Nug wénih gunnah. ⁵⁰ Nug sew danahas nug fařursi ole qe ag alagar dugialgar ole ag nusig o duak owa dalag. ⁵¹ Nusig gagragsakwa kowol danah sakri kawa qe san. Nug sew danah ag agégé binlag meg qe kum qétiég. ⁵² Nug king binlagri seréw qe dilag gagragsak sew kawa meweg, am danah binlag kawa sam daréw qe sew ag nug nohwa naři beg. ⁵³ Nug danahas ke kawa qe ke kena nusigwa begaran am sew danahas kehlag ole qe ewlag sam qere ateg. ⁵⁴⁻⁵⁵ Nug kuak nir nusgur Israel danahas kehnanan. Keřdi nug Abraham am algur dugiahur ole o duak nusig owa sansan diakri né faqqan qe dahmorko, ig alangar dugiangar agop ole qere séřig,” eko Maria Tiwur binag man. ⁵⁶ Maria nug Elisabet ole kalam kiam sillah dessa, am buliko kawagwa Nasaret atan. ⁵⁷ Elisabetri nir memnak sén dow ge, nug nir danah memnan. ⁵⁸ Nug gému ole asilaswari am leilti ag Elisabet nug Nařinahri o duak naři owa dian qe dueksi, uřiweg nug ole ařié olag gamag asan. ⁵⁹ Deř 8wa ge nir fėřu gone kotřakri sén dew, ag uřiyeg. Ag memeg Sakaraia wėłqorlagri seg. ⁶⁰ Gam nir anig anaran, “Kawa, nir wénih Yon katařnig,” eko anan. ⁶¹ Anew ge, ag Elisabet anoreg, “Asilag atėřwari ounté os wénih qere ole kawa.” ⁶² Am ag Sakaraia nir wénih oun katařdig qe dolagri ewlagwa nug periğri kowol seg. ⁶³ Seweg ge, nug keke os morweg yarigri ewegwa ih sew uksi morweg ge, “Nug wénih Yon,” yew peksi dorlag nan. ⁶⁴ Sén qewa ih Sakaraia nug koře koptew digumeko né mariyelle Tiwur binag suman. ⁶⁵ Danahas ařié daréw ole qe né qe kunum duessi wawtuřeg. Yudia atu kunum goukuwari danahas ag ole kowol qe neihwah mariég. ⁶⁶ Danahas kowol qeri né duessi olag meweg te meweg new

ge aneg, “Nir ene keŕ danahnah bérig?” éksi aneg. Keŕdi Naŕinah eweg^S Yon dowa dian.

Sakaraiari Kasi

⁶⁷ Koulli Gun Yon memeg Sakaraia witew des, géri nug Tiwurdi né qe oko marian. ⁶⁸ “Naŕinah Israel isanig Tiwur binag ménig. Nug danahas nusgur kehnaŕdigri uŕiko kegeŕ asilgar ewlagwari buliko diaran. ⁶⁹ Tiwur kéhnigak danah os gagragsak naŕi ole ignéwa mew uŕiyan. Nug Naŕinahri kuak danah king Dewit fuŕuh. ⁷⁰ Algu Tiwur sew profet gun ag nusig né qe uksi marieg. ⁷¹ Nug danah qe gagragsak naŕi ole ig kéhnigrigri mew uŕirig. Nug isanig kegeŕ am danahas are ag ig nouni dahmigi ole qe ewlagwari buliko wigrig. ⁷² Tiwurdi o duak ig alangar dugiŕangar ole deg am nug titwanak gun qe doug ospi katian. ⁷³ Tiwur nug alnig dugianig Abraham dowá né qe fagqan. ⁷⁴⁻⁷⁵ Nug ig kegeŕ isangar ewlagwari wigrigri né fagqan. Qeri ig pi faŕhut, nug nohwa onig kunum morettu sansan mangu weiyettu gun dettu nug binag ménig. ⁷⁶ Am nir dasil Yon, na geisah Tiwur sew na Tiwur Karannahri profet éksi aniŕlag. Keŕdi na Naŕinah noh oka anuŕka atenna ih nusig oŕdip. ⁷⁷ Na danahas nusgur anardip: Naŕinah hipunin asilgar kusuŕko buliko diardig. ⁷⁸ Keŕdi Tiwur isanig o duak naŕi nie, qewa ge kem be sillah Naŕinah kéhnigrigri saw kappari uŕirig. ⁷⁹ Danahas gattuwa dasi am mousakri faŕakwa dasi qe agop sonfelle nug ih ismigew Tiwurdi maror ihwa atnig,” eko anan. ⁸⁰ Nir qe dahmak am o mourak kena ole kena man. Nug atu meifak danah kawawa daré, gam dimba Israel danahas gumarko wanan.

2

Maria Yesus Memnan

¹ Sén qewa Ogastus nug Rom atu qe kunum dilag king delle, nug ró os man: Danahas kunum atu qewa daréw ag wenlag yalagri ró qe man. ² Kurinius nug Siriari kuri danah naŕi delle ge, wenlag yakri ró qe diguman. ³ Am danahas kunum ag kawlag awen awen wenlag yalagri aseksi ateg. ⁴ Géri Yosep nug ole Galili owa taun Nasaret qewari am Dewitri taun Betlehem Yudia atu qewa atan. Keŕdi nug Dewit fuŕuh. ⁵ Nug Maria ole aŕié wenlas yalasri ates. Maria nug Yosep uŕigri féq oŕwak dewew am Maria nir uŕigri sén unaka dewew ole ates. ⁶ A Betlehem qewa dessa ge, Mariari nir memnak sén duan. ⁷ Sén qewa nug nir danah memnan. Nug ge

nir anqakri. Maria nir qe lamen naŕiwa saputko ge, doŕ dilag kelak awen qewa awen bawarko mew nian. Keŕdi ró danah niakri lo qe ambew ag awen ole kawa.

Sipsip Gumarak Danah Tiwurdi Doup Ole

⁸ Sipsip gumarak danah ag Betlehem kaw qe mourak awen gisgar olewa sipsip asilgar gumareksi tuŕan qewa deg. ⁹ Tiwurdi doup nug ag gumarko gamlagwa now ge, Naŕinahri kamsahlak sonaŕko talilaran. Talilarew, olag naŕinah faŕan. ¹⁰ Am Tiwurdi doup nug ag anaran, “Ag aw farweg. Da asilag né kenanah os oko uŕiyém. Né qe sew danahas kunum olag gamag naŕi asdig. ¹¹ Gei deŕ ewa Dewitri taunwa as os nir danah memanko maré. Nir qe hipunin noh asilag owegri seko buliko diarak danah am nug Naŕinah Kristus.* ¹² Ag nir qe peksi olag mourdigri ge kowol os ere pelag: Nir anig nug lamenwa saputko doŕ dilag kelak awenwa mew niewew pelag,” eko anaran. ¹³ Tiwurdi doup nug né qe mariko malwew ge, usihri saw karan Tiwurdi doup ameg naŕi doweg qagleksi Tiwur binag sumessi kasi iŕeg. ¹⁴ “Tiwur karannah nug kamsahlak gun olewa de. Am danahas wanwa Tiwur asilag o nie ole qe ag maror nusig owa dasi.”

Sipsip Gumarak Danah Yesus Pelagri Ateg

¹⁵ Sén Tiwurdi doup ag minareksi saw karan atweg ge, sipsip gumarak danah qe ag agéŕé né marieg. “Ig Betlehem atektu Naŕinah anigé ole am keŕ bé qe penig.” ¹⁶ Géri usihri atessi ge, Maria Yosep ole am nir yu qe doŕ dilag kelak awenwa niewew mariareksi piareg. ¹⁷ Ag nir qe peksi ge, nir qeri né dueg ole qe danah la os taun qewari ole amlagwa aneg. ¹⁸ Danahas ag né qe dueksi dahmak lanah qere og. ¹⁹ Gam Maria keke kunum béksi ateg qe owa ih dewew dahmak naŕi oré. ²⁰ Am sipsip gumarak danah olag gamag asewew Tiwur binag karan sumessi am binag messi bulieksi ateg. Keŕdi ag keke kunum Tiwurdi doup anan qe sillah amlagwa peg am doulagwa dueg.

Yesus Memeg Anig Ole Oksa Tiwur Lougwa Ates

²¹ Deŕ 8wa Yosep Maria ole nir yu féru gone kotŕak sén dow ge, wénih Yesus katŕes. Nug anig o ole pi mak Tiwurdi doup wénih qe moran. ²² Sén a Mosesri Ró yakwa gun kowol qe dimlamdeksa malweksa ge, a nir oksa Yerusalem Tiwur Lougwa Tiwur ewegwa melasri ates.

* 2:11 2:11 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toŕoran.

23 Nařinahri Ŕo yakwa de ge, “Nir memeg anig ole nir danah anqakri memanas qe Tiwur ewegwa melas.” 24 Am Maria ofa oko Tiwur murdigri qe ole ses. Keřdi Tiwurdi Ŕo yakwa ane, “Kuhřil naři ařit kawa ge, kuhřil nounu masiksik fou kena mak ařit os pris mores.”

Simion Tiwur Binag Man

25 Sėn qewa, danah os wėnih Simion Yerusalem qewa darė. Nug Tiwur nohwa mangu weirė am Tiwurwa ih darė. Nug Tiwur Israel kug asilagwari buliko diardi-gri qe ameg merė. Koulli Gun nug ole darap. 26 Koulli Gun sew nug duan ge, nug Nařinah dowari Kristus uřiyew peko tatam am mousdig. 27 Koulli Gun sew nug Tiwur Lougwa teko qewa dewew, Yosep waw ole Ŕo yakwa ane qe dimlamdeksa nir asilas Yesus oksa qewa tes. 28 Simion nir qe oko momowa ořako Tiwur binag sumko anan. 29 “O Nařinah, na atu kunum gumna ole, na nė faqgen ge, na sewe nasip kuak danah da ol marorwa mousko attil. 30 Keřdi da amelwa danahas buliko diardi-gri danah uřiyen qe piėm. 31 Na nug keřfurka bawwurka mewe uřiyen. Qeri danahas kuřum atu kunumba nug pelag. 32 Nug Yuda danahas kawa la qe am danahas naspar Israel dilag ole Tiwurdi kamsahlak gun ole oko uřirig,” eko anan. 33 Nir memeg anig ole Simion nirdi anan qeri dorlas nan. 34 Simion wittak marko am nir anig Mariari anan. “Nir ene Israel danahas kuřum sew tolalag am gagrag dalagri ole am nug Tiwurdi ih ismardi-gri toqoran. Gam danahas kuřum nug dimorlag. 35 Qeri danahas kunum dilag dahmak olagwa nie qe ambo mėrig am na otwa qoum yakko qetko attig,” eko anan. 36 Am as profet os wėnih Anna. Nug Fanuel ařeg am Aser atef qewari. Nug keinmanah am nug gėmu ole nug oksa makař 7 qer dessa, gėmu mousan. 37 Gėri nug qehřas dew uřiyew makař 84 qer ban. Nug sansan tuqan kėmun ole Tiwur Lougwa noko Tiwur binag mėrigri kurdelle am unuqordė. 38 Sėn qewa ih nug Yosep Maria ole am nir asilas ole gumarko doko nir qeri Tiwur kena sam eko anan. Anelle ge, nir qe Yerusalem danahas kug owari buliko diardi-gri ameg meg qe anaran. 39 Yosep waw Maria ole Tiwurdi Ŕo yak de qe dimlamdeksa kuak kunum malweksa ge, a kawlas diguwa Nasaret, Galili atu qewa bulieksa ates. 40 Nir asilas qe gagragsak ole kena man. Nug dahmak kena ole ban am Tiwur wittak kena mordė.

Nir Nag Yesus Tiwur Lougwa Dian

41 Makař dorog Yesus anig memeg ole a Yerusalem Nanřurak Deřdiř mallenwa attap. 42 Sėn nug makař 12 qer dewew ge, ag koulag qe dimlamdeksi Yerusalem mal-lenwa ateg. 43 Sėn mallen qe kawa mew, nug anig memeg ole bulieksa kawlagwa atepes ge, nalas Yesus nug Yerusalem qewa dian, gam a qe pi dues. 44 A danahas ole ariė atsi essa deř usih ge ates. Deř oswa ge a digumeksa Yesus mariessa asilaswari am leilti kořmares. 45 Sėn nug ospi peksa, a nug marilasri bulieksa Yerusalem ates. 46 Deř kiam qewa, a nug Tiwur Lougri kař owa Tiwurdi Nėri duak marak danah qe olagwa dewew pes. Nug ag nė marieg qe doko ge kořmaran. 47 Ag kunum ole nusig duak marian qe am kořmak buliko noh man qe ole dueksi dorlag nan. 48 Sėn anig memeg ole nug peksa ge, a ole katat aqatan. Anig anoran, “Nir dasil, na keřdi i qere sitam? Na memen am da ole i dahmak naři nasip ollu mariyirah,” eko anan. 49 Nug a kořmatan, “A keřdi da mariyirsa? A pi te dosa da Mem Lougwa deina?” eko anan. 50 Gam nug nė anatan ge, a olas ospi mouran. 51 Yesus nug a dimlamatew bulieksi Nasaret ateg. Nug anig memeg ole kořlas dimlamurdė. Gam Maria nug keř keř beko atan qe owa ih dahmelle darė. 52 Yesus nug dahmak kena ole kena man. Tiwur am danahas ole nusig olag gamag asdė.

3

Le Luarak Danah Yon Nė Kusuan

1 Makař 15 owa Taiberias nug Rom atu qe kunum dilag king darė. Pontius Pailot nug Yudia wan atu qe gumdė, Herod Antipas nug Galili atu qe gumdė, am kamag Filip nug wan atu ařit Ituria am Trakonitis ole gumatdė. Am Lisianas nug Abilene wan atu qe gumdė. 2 Anas am Kaiafas ole a pris* dilag kuri darap. Sėn qewa Sakaraia nag Yon atu meifak danahas kawawa dewew, Tiwurdi Nė nugrowa uřiyen. 3 Yon nug atu le naři Yordan mourak qe kunumba weiyelle nė kuswelle danahas dilag anan. “Tiwur hipunin asilag kusuqrigri ge, ag olag buliew le luak os.” 4 Qe sillah profetř Aisaiari Nė yakwa algu anan, “Danah os atu meifakwa qalko uřurig. Nařinah uřirigri ih bawres. Ih mangu mores. 5 Ollu kunum meglares am qouku nounu am qouku wagė wagė qe ole kunum mangu marweg uřemqes. Ih mėriak qe kunum mangu mares, am ih

† 2:41 2:41 Nanřurak Deř ge Yuda dilag mallen os. Sėn Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanřaran qe dahmorakri sėn. * 3:2 3:2 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah † 3:4 3:4 Tiwurdi nė oko mariak danah

goto goto qe bawres. ⁶ Danahas kunum Tiwur asilag kugwari buliko diardig qe pelag.’ eko anan. ⁷ Danahas ameg nari Yon le luardigri gumdeksi ateg. Atweg ge, Yon anaran, “Ag mat nou begur. Oun anew ag Tiwurdi uhfihak ufrigrri unaka de qe erdeksi kum atsi? ⁸ Ag meřenah olag buliew pe, mou kena qe seweg bar. Am ag agégé ‘Ig Abraham furuh,’ éksi aw anweg. Da ag anarina, Tiwur qar nisi ene oko sew Abraham furuh belag olele. ⁹ Palangis qe ker kuardigri iril diglagwa bawrak de. Ker are os mou kena ospi niweg pe, kuarko kewa toufardig,” eko anan. ¹⁰ Yon qere anew ge, danahas kuřum ag kořmored. “Am ig aregnah sénig?” éksi aneg. ¹¹ Yon kořlagwa oko anan. “Danah siot arit ole ge os ge danah siot kawa ole qe morar. Am danah oun nug ke ole ge nug ole qere ih sar.” ¹² Takis wak danah os ole le luarakri Yon gumdeksi uřiyeksi kořmeg. “Duak marak danah, am ig ge aregnah sénig?” ¹³ Yon kořlagwa oko anaran, “Ag qarég takis wakri anak qe ih mangu os am aw qe éřurweg,” eko anan. ¹⁴ Fan danah os ole kořmored. “Am ig ge areg sénig?” Yon kořlagwa oko anaran, “Ag danah aw keigarweg fafareksi qarég marweg. Am ag danah aw yagoř mareksi qarég oweg, ag kuak asilag noh mangu olag gamag asakwa os,” eko anan. ¹⁵ Danahas ag Kristus[†] ameg méksi daréw, géri ag dahmak kuřum og. Qewa ge ag kunum olagwa ih ere dahmeg. “Yon nug Kristus qenan te?” éksi dahmeg. ¹⁶ Géri Yon danahas kunum kořlagwa oko anan. “Da lewa ih le luarina, gam geisah danah os da eřlak nug gagragsak ole uřirig. Da danah kena kawa am nug fég gařa darér kusqakri olele kawa. Nug Koulli Gunwa am kew ařikwa luardig. ¹⁷ Danah qe nug iril kekuakri bawré de. Nug darweh owa reis mou ge, kepařko qagulko nug lougwa méřig. Gam reis gařa ge kew pi qouse ole qewa mandig,” eko anan. ¹⁸ Yon nug né la kuřumba danahas doulag patelle am Né Kena ole kusuan. ¹⁹ Gam sén Herod atu qe gumewew, Yon Herodri hipunin uřa kopatko gařa moran. Keřdi nug kamař waw Herodias kařurko am nug hipunin la kuřum os ole san. ²⁰ Am Herod nug hipunin nusig la os qe tuřurko sew kuak danah nusig Yon uksi kalabuswa yaneg.

Yon Yesus Le Louran

²¹ Sén Yon kalabuswa pi atak delle danahas kuřum le luarelle, Yesus ole le louran. Le lourak qe oko malako unuqorewew saw matlan. ²² Saw matlew ge, Koulli Gun kuhřil sillah Yesus dowa new am Tiwur

fag saw karandi anan. “Na nir dasilnah. Da nasip ol mouse am ol gamag ase,” eko anan.

Yesus Algur Wenlag

²³ Sén Yesus makař nusig 30 keke qere dewew, kekuak nusig diguman. Danahas dahmeg ge nug Yosep nag éksi aneg. Yosep nug Heli nag. ²⁴ Am Heli nug Matat nag, am Matat nug Liwai nag, Liwai nug Melki nag, Melki nug Yanai nag, Yanai nug Yosep nag. ²⁵ Am Yosep nug Matatias nag, am Matatias nug Amos nag, am Amos nug Nahum nag, am Nahum nug Esli nag, Esli nug Nagai nag. ²⁶ Nagai nug Mat nag, Mat nug Matatias nag, Matatias nug Semen nag, Semen nug Yosek nag, am Yosek nug Yoda nag. ²⁷ Am Yoda nug Yoanan nag, Yoanan nug Resa nag, Resa nug Serubabel nag, Serubabel nug Sialtiel nag, Sialtiel nug Neri nag. ²⁸ Am Neri nug Melki nag, Melki nug Adi nag, Adi nug Kosam nag, Kosam nug Elmadam nag, am Elmadam nug Er nag. ²⁹ Am Er nug Yosua nag, Yosua nug Elieser nag, Elieser nug Yorim nag, Yorim nug Matat nag, Matat nug Liwai nag. ³⁰ Am Liwai nug Simion nag, Simion nug Yuda nag, am Yuda nug Yosep nag, am Yosep nug Yonam nag, Yonam nug Eliakim nag. ³¹ Am Eliakim nug Melea nag, Melea nug Mena nag, Mena nug Matata nag, am Matata nug Natan nag, am Natan nug Dewit nag. ³² Am Dewit nug Yesi nag, Yesi nug Obet nag, Obet nug Boas nag, Boas nug Salmon nag, Salmon nug Nason nag. ³³ Am Nason nug Aminadap nag, Aminadap nug Atmin nag, Atmin nug Arni nag, Arni nug Hesron nag, Hesron nug Peres nag, Peres nug Yuda nag. ³⁴ Am Yuda nug Yakop nag, Yakop nug Isak nag, Isak nug Abraham nag, am Abraham nug Tera nag, Tera nug Nahor nag. ³⁵ Am Nahor nug Seruk nag, Seruk nug Reu nag, am Reu nug Pelek nag, Pelek nug Eber nag, Eber nug Sela nag. ³⁶ Am Sela nug Kainan nag, Kainan nug Arpaksat nag, Arpaksat nug Sem nag, am Sem nug Noa nag, Noa nug Lamek nag. ³⁷ Am Lamek nug Metusela nag, Metusela nug Inok nag, Inok nug Yaret nag, Yaret nug Mahalalal nag, Mahalalal nug Kenan nag. ³⁸ Am Kenan nug Inos nag, Inos nug Set nag, Set nug Adam nag, Adam nug Tiwur nag.

4

Nou Memeg Yesus Qepian

¹ Yesus Yordan le minko atew, sén qewa Koulli Gun nug owa olele morew dessa Yesus omalko atu meirak danah kawawa atan. ² Omalko atew ge, Yesus deř 40

[†] 3:15 3:15 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah tořoran. * 4:2 4:2 Satan

qere dewew, nou memeg* qepian. Am sén qewa Yesus nug kite ospi lan, géri deŕ qe malwew ge nug laké qan. ³ Qew ge, nou memeg Yesusri anan, “Na Tiwur Bega daka pe, qar ene anwe ke buliar,” eko anan. ⁴ Anew ge, Yesus anan, “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Danahas kewa ih fou pi dasi,’ ” eko anan. ⁵ Anew ge, nou memeg Yesus omalko atu qoukuwa teko usihri Yesus wan atu kunum ismuran. ⁶ Ismurko anan, “Da na gagragsak mirwi wan atu e kunum gumdip am da séwi binam nafi ole darip. Kerdi keke ene kunum ge da miŕak. Qeri da danah os murdildi ge da murdil. ⁷ Qeri na da nolwa duk noka binal mérip ge keke kunum nasip dariŕ,” eko anan. ⁸ Yesus koŕewa oko anan. “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Na Nafinah nasip Tiwur ih binag me am kallowa da,’ ” eko anan. ⁹ Anew ge, nou memeg Yesus omalko Yerusalem atko sew Tiwurdi Lo koŕgo karannah qewa tew anoran. Na Tiwur Bega daka pe, olka wanap no. ¹⁰ Kerdi Tiwurdi Né yakwa ere ane, “Tiwur doup nusgur anew na dahmireksi koutorlag.” ¹¹ Ag ewlagwa na urwirlag géri na fén qar ospi yew, eko anan. ¹² Anew ge, Yesus koŕewa oko anan, “Tiwurdi Né ane, ‘Na Nafinah Tiwur nasip aw mena pewen,’ ” eko anan. ¹³ Nou memeg nug ih kufumba Yesus qepian malako ge, Yesus munurko am sén os qeperigri ameg man.

Yesus Kuak Nusig Galili Diguman

¹⁴ Sén qewa Koulli Gundi gagragsakwa Yesus buliko Galili atu qewa atko dian, am nug neihwah atu qe kunumba tualan. ¹⁵ Nug Yuda dilag binag mak lo kufumba danahas Tiwurdi Néri duak mardé. Danahas kuŕum nug binag sumdéw.

Yesus Kawag Diguwa Né Kusuan

¹⁶ Yesus nug nir nagurwa delle kena man ole kaw Nasaret qewa atan. Am nug Sabatwa sansan seré sillah Yuda dilag binag mak lo owa noko, Tiwurdi Né ewqerigri asan. ¹⁷ Asew ge, binag mak lori kuak danah profet Aisaiari Né yak qe nug moreg. Morweg kolako ge, né os ere anko yak qe mariko peko ewqan. ¹⁸ “Nafinahri Koulli ge dagnéwa de. Kerdi nug da danahas o duak agop Né Kena kusurildi kurulwa goŕen gogoŕko toqirán. Tiwur nug da Né Kena qe kuswelle danah kalabuswa qagrakwa dasi qe da séwi kusqak olagri am danah amlag gaŕu qe séwi bulieksi aminlagri meiréw uŕiyin. Tiwur nug da danah kug owa dasi qe séwi kusqak olagri meiréw uŕiyin. ¹⁹ Am sén uŕiyew, da Nafinah danahas nusgur buliko diardigri né qe kusurildi meiréw

uŕiyin.” ²⁰ Ewqeko malako ge, Yesus Né yak qeko buliko kuak danah qe morko, am nug Né digu kusurigri dian. Dewew ge, danahas kunum Yuda dilag binag mak lowa deg qe amlag atew nug keŕ eko anew dolagri kittureksi deg. ²¹ Am nug digumeko Né ewqan qe kusuan. “Gei Tiwurdi Né ewqewi iril duéw ene meŕenah bé,” eko anan. ²² Danahas kunum dueksi nug binag sumeg. Ag nug koŕewa né kenanah ban qeri dahmak kuŕum ossi am aneg. “Danah uni Yosep nag, gam areg?” éksi aneg. ²³ Qere anweg ge, Yesus anan. “Meŕenah, ag geisah nun né dasil ene anlag. ‘Dokta, na nagégé féŕun sewe pasaorar. Kowol are na Kapernaum sewe ig duet ole qe ih na kawan diguwa ewa ole qere se,’ éksi aniŕlag.” ²⁴ Qere anaŕelle anan, “Da meŕenah amlagwa anina. Profet nug kawag diguwari danahas ag nug pi sumursi. ²⁵ Am da ag amlagwa anina. Elaisari sénwa saw megalko gu kawa makaŕ kiam am kalam 6 qere laké nafi Israel atu kunumba nian. Sén qe as qehŕas kuŕum Israel daréw. ²⁶ Gam Tiwur nug Elaisa mew Israel as qehŕas usih os kéhnurdigri pi atan. Nug Elaisa mew Sarefat Saidon† atu qewa as qehŕas os kéhnurdigri atan. ²⁷ Qe sillah sén profet Elisari sénwa Israel danah kuŕum lepra waŕe ole daréw. Gam olagwa Elisa danah usih os waŕe nusig qe pi sew kawa man. Gam Naman Siriarer‡ qe ih sew pasaoran,” eko anan. ²⁸ Qere anew ge, danah Yuda dilag binag mak lowa deg ole ge né qe dueksi olag uhŕi nounah ban. ²⁹ Uhŕilag bew aseksi, Yesus beŕweksi kawlag qoukuwa de qe dougwa waneg. Waneksi qouku sékuwa béwa touŕfew nurigri qere seg. ³⁰ Gam qer seppeg, nug buliko gamlagwa wanko ole ih nusig oko atan.

Yesus Koulli Nou Gerdan

³¹ Dimba ge, Yesus Nasaret minko noko Galili atu qe owa Kapernaum qewa atan. Qewa atko ge, Sabat deŕ oswa ge Yuda dilag binag mak lo owa danahas Tiwurdi Né ismaran. ³² Ismarew ge, ag nusig né qe dueksi dahmak kuŕum og, kerdi né nusig ge gagragsak am kuakri wittak ole. ³³ Am danah os féŕuwa koulli nou ole Yuda dilag binag mak lowa qewa dian. Nug qalko urwan. ³⁴ “Ei! Yesus Nasaretter, na ig keŕ sigriŕi uriyam? Na sewe ig paral ménigri te uriyam? Da na duirina. Na Tiwurdi Gun Danah,” eko uruko anan. ³⁵ Uruko anew ge, Yesus koulli nou qe gagrag anoran. “Na torka danah qe paŕoka beka eit.” Qere anew ge, koulli nou danah qe paŕwurko beko atelle, touŕfew danahas

† 4:26 4:26 Sarafet kaw am Saidon atu ge Yudia atu kawa.

‡ 4:27 4:27 Siria ole Yudia atu kawa.

nolagwa atko qewew beko atan. Gam nug gurak ospi moran. ³⁶ Danahas kunum dofslag new, ag agégé né marieksi aneg. “Uni ge keŕ nénah? Nug kuakri wittak ole am gagragsak olewa koulli nou né mare. Qeri ag dueksi ole paŕwureksi atsi,” éksi aneg. ³⁷ Qewa ge, Yesus neihwah Galili atu kunumba tualan.

Yesus Pita Numia Sew Waŕe Pasaoran

³⁸ Yesus Yuda dilag binag mak lo qe minko danah os wénih Saimon lougwa atan. Qewa ge Saimon numia féru gagrak naŕinah doko niewew, Yesus waŕe qe sew pasaurdigri anoreg. ³⁹ Géri nug wanko duk noko delle waŕe gaŕa morew ge, as qe waŕe pasaoran. Pasaorew ge, as qe usihri asko ke asilag bawardigri dian. ⁴⁰ Kem nowew ge, danahas leilgar waŕe digu kowol kowol ole qe diaressi Yesus dow a uŕiyeg. Uŕiweg ge, nug danahas kunum waŕe asilag usih usih qere feŕlag orwelle kunum ole sew pasaoreg. ⁴¹ Am qe ih kawa, koulli nou danahas kuŕum paŕwawessi atessi ole Yesusri uŕweg, “Na Tiwur Bega!” éksi aneg. Gam nug gaŕa marew koŕlag qamteksi né ospi marieg. Keŕdi ag dueg ge nug Kristus. ⁴² Kuagréwew ge, Yesus awen os danah kawawa unuqurdigri atan. Atew ge, danahas nug marieksi atessi peg. Peksi ge, nug minarko atewri dagoreg. ⁴³ Gam nug anan, “Da Né Kena Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare né qe§ kusuwi kaw lalawa ole dolag. Keŕdi da kuak qe séŕildi anew uŕiyin,” eko anan. ⁴⁴ Qewa ge, nug Né Kena kuswelle, Yuda dilag binag mak lo kuŕumba Yudia atu owa weiré.

5

Yesus Nug Bégur Digumeko Diaran

¹ Deŕ os Yesus Genesaret le koŕe kawa ŕanwa asko dewew, danahas kuŕumnah nug Tiwurdi Né mariew dolagri omoreksi deg. ² Depeg nug ŕanwa kuh aŕit os deppes piatan. Sén qewa, kaké wak danah ag kuh minatweg deppes usu isaressi depeg piaran. ³ Yesus nug olko kuh oswa tan, kuh qe Saimonri. Teko Saimon kuh nakok bitlew ŕan minko lewa nurigri amegwa anan. Now ge, Yesus kuhwa delle danahas doulag patan. ⁴ Nug doulag patko malako ge, Saimonri anan. “Kuh palniwe nagur le gamagwa wanew, usu kaké wakri paŕwarweg nos,” eko anan. ⁵ Anew Saimon koŕewa oko anan, “Danah naŕi, ig tuŕan usu touŕehut kuagré, gam kaké ospi wam. Gam na anam qeri usu buliko paŕwarwi nolag,” eko anan. ⁶ Qere séksi ge, kaké kuŕumnah diarweg usu

tataŕlag seg. ⁷ Qere sew ge, leilgar kuak usih kuh oswa deg qe dolagri ewta qarweg, duksi kehnaŕweg beŕweg. Beŕwarweg beweg ge, kuh aŕit olele kaké yanweg ambew, torieksa lewa nolasri ses. ⁸ Sén Saimon wénih os ge Pita qere peko ge, unaka Yesus fégwa gatewa yako duk noko ge anan. “Naŕinah, da hipunin danah. Qeri na da paŕwilka eit,” eko anan. ⁹ Keŕdi nug leigur kunum ole kaké huhak diareg qe peksi dorlag nan. ¹⁰ Saimon leikur Yems, Yon ole Sebedi békuŕ qe a ole dorlas nan. Géri Yesus Saimonri anan, “Na aw faŕwen. Na gei digumak danah diardip,” eko anan. ¹¹ Qere anew ge, kuh beŕwatweg ŕanwa tewes, ken kunum mineksi ge, Yesus dimlamdeg.

Yesus Danah Os Lepra Waŕe Ole Sew Pasaoran

¹² Sén os Yesus nug taun oswa dewew, danah os féru kunum lepra waŕe ole qe gumurko duan. Nug doko Yesus peko ge, gatewa yako duk noko Yesus nuqurko anan. “Naŕinah, na ot sew pe, na da féŕulwa waŕe ene sewe kena mar,” eko anan. ¹³ Anew ge, Yesus eweg tiorko danah qe féruwa meko anan. “Da ol de. Waŕe nasip pasaorar,” eko anew ge, usihri lepra waŕe qe mundan. ¹⁴ Qe dimba, Yesus danah qe gagrag anoran, “Na danah os amegwa awnah anwen. Mosesri Ŕo yakwa ane qe sillah atka féruŕ pris* os ismureнна am doŕ os oka mor. Qeri danahas kunum dolag na waŕe nasip sew pasaoran,” eko anan. ¹⁵ Gam Yesus neihwah qe atu kuŕumba tualan. Tualew dueksi ge, danahas nusig né dolagri am waŕe asilgar kusuqko mardigri kuŕumnah uŕiyeksi qagleg. ¹⁶ Gam Yesus sén kuŕum minarko atko awen danah kawawa delle unuqordé.

Yesus Danah Eweg Fég Mousak Ole Sew Pasaoran

¹⁷ Deŕ os Yesus danahas doulag patelle dewew, Farisi os am Mosesri Ŕo duak danah ole qewa deg. Ag kaw kuŕumbari Galiliri Yudiari am Yerusalemri ole uŕiyeg. Am Tiwurdi gagragsak waŕe danah sew pasaorakri qe Yesus dow a dian. ¹⁸ Sén qewa danah os ag danah eweg fég mousak ole os qaŕqaŕwa méksi maweg. Ag maweksi lo owa nuksi Yesus nohwa melagri seg. ¹⁹ Gam danahas kuŕumnah, géri awen amban. Ambew ge, waŕe danah qe uksi owa nolagri seg, gam ih ospi peg. Géri qaŕqaŕ ole maweksi lo koŕgowa teg. Téksi ge, lo koŕgo siŕeksi oŕe qewa qaŕqaŕ ole paŕoweg now danahas gamlagwa Yesus

nohwa meg. ²⁰ Meweg ge, Yesus olag meñe mak qe peko anan. “Lal, hipunin nasip kusqém,” eko anoran. ²¹ Anew ge, Ño duak danah am Farisi agégé né kuñum marieksi aneg. “Danah uni nug kër danah qeri Tiwur pihlure? Danah ounté la os hipunin kusuqrigri olele kawa. Qe Tiwur nugé nusig kuak,” éksi aneg. ²² Yesus asilag dahmak qe duan, géri amlagwa anan, “Ag kërði olagwa dahmak qere usi? ²³ Kër né andil qe kug kawa? ‘Hipunin nasip kusqém,’ te kawa ‘Na aska wei,’ eko andil qe te kug kawa? ²⁴ Gam ag ere dolag. Tiwur nug Danah Bega wan enewa hipunin kusuqrigri kepañko kuakri wittak moran,” eko anan. Yesus buliko ge danah eweg fég kunum mousak ole qe amegwa anan. “Na aska qarqar nasip oka mouka ole louw eit,” eko anoran. ²⁵ Anew ge, usihri danah qe nolagwa asan. Asko qarqar nug nian ole qe oko mouko, Tiwur binag sumelle lougwa atan. ²⁶ Qeri danahas kunum dorlag new Tiwur binag sumessi am ag Tiwurdil gagragsak fardeksi aneg. “Ig gei kowol founah os piam,” éksi aneg.

Yesus Liwai (Matiu) Kepñan

²⁷ Qe dimba ge, Yesus atko takis wak danah os wéniñ Liwai† takis wak lowa dewew pian. Peko ge, amegwa anan, “Na doka da dimlamir.” ²⁸ Qere anew ge, Liwai keke kunum minelle asko Yesus dimlamdan. ²⁹ Dimba ge, Liwai nug lougwa Yesusri ke nafi san. Sew ge, takis wak danah kuñum am danah la os ole a ole ninaqireksi dessi ke qe leg. ³⁰ Gam Farisi am Ño duak danah Farisi dilag ag dougwa piareksi deg qe aseksi Yesus bégur agop né né kuñum marieg. “Ag takis wak danah am hipunin danah la ole ke am le ole ospi lelew sillah,” éksi aneg. ³¹ Anweg ge, Yesus amlagwa anan, “Danahas wañe kawa ge dokta dowá pi atsi. Gam danahas wañe ole qe ih dokta dowá atsi. ³² Da danahas mangu diardildi pi uriyin. Gam da hipunin danahas anwi olag bulirigri uriyin,” eko anaran.

Kurniak Kowoldi Yesus Koñmoreg

³³ Sén qewa, danah qe Yesus ere amegwa aneg. “Le Luarak danah Yon bégur ge sén kuñum kurdessi unuqursi. Am Farisi begalgar ag ole qere sési. Gam na begpar ge qere ospi sési ag ke le ole lési,” éksi aneg. ³⁴ Géri nug né tonak ene anaran, “Danah os as owew, ag nug leigur ke gun marlag olele te? Sén nug qe ole deppeg, kawa. ³⁵ Gam dimba geisah danah qe ukxi atlag, géri nug foula leigur ole pi daweg. Sén qewa ge, leigur qe ke gun melag,” eko

anaran. ³⁶ Yesus nug né tonak os anaran. “Danah ounté nug lamén fou ge parilko sarìh nagur os oko am lamén alag ofé pi titie. Am danah os qere sérig ge, nug lamén fou qe sew nou mérig. Am lamén sarìh fou qe lamén alag qe ole amnak usih kawa. ³⁷ Am danah ounté os nug wain fou bawrak le wìtakri doñ gaña alagwa pi yane. Am danah os qere sérig ge, wain fou doñ gaña parilko wain wanwa gogorðig. Am wain fou doñ gaña le wìtakri qe ole sew nou mérig. ³⁸ Danah nug wain fou ge doñ gaña fouwa ih yanar. ³⁹ Am danah nug wain alag tatam le ole ge, nug wain fou bawrak qeri ospi sew. Nug ane, ‘Wain alag ge kena,’” eko anan.

6

Sabat Derði Koñmak

¹ Sabat der oswa Yesus bégur ole reis dar owa nuksi ateg. Ateksi ge, nug bégur reis qieksi ewlagwa mou ofoleksi damqéksi leg. ² Qere seweg ge, Farisi os piareksi koñmareg, “Sabat derwa qere sakri ge gun, gam ag kërði qere séw,” éksi koñmareg. ³ Yesus Farisi koñlagwa oko anan, “Ag Dewit danah nusgur ole laké aqarew seg qeri, Né yak nie ge ospi te ewqéksi dosi? ⁴ Dewit Tiwur Loug owa noko, Tiwur nohwari ke beret qe wan. Beret qe gun, danah balbal kunum dilag kawa, pris* dilag mangu. Gam Dewit nug beret qe leko am danah nusgur qe ole marew leg. Ag Né yak qe ospi te ewqeg?” ⁵ Yesus buliko anaran, “Danah Bega nug Sabat der gume,” eko anaran.

Yesus Sabat Derwa Kekuan

⁶ Sabat der oswa Yesus nug Yuda dilag binag mak lowa noko danahas Tiwurdil Néri duak maran. Am danah os eweg kenari mousak ole qewa dian. ⁷ Ño duak danah am Farisi os ole ag kër ihwa os Yesus yagor morlagri ih marieg. Géri ag Yesus Sabat derwa wañe danah kusqarew pelagri kañéordéw. ⁸ Gam Yesus asilag dahmak qe iril duan. Doko ge, danah eweg mousak ole qe amegwa anan. “Aska danahas gamlagwa sirka da,” eko anoran. Géri danah qe asko sirko dian. ⁹ Dewew ge, Yesus koñmaran, “Ag dosi ge, kowol are ge Ño dimlamdak? Ig Sabat derwa danah kowol kena te sarnig, kawa ig gurak te marnig? Ig danah kena dalagri te kehnarnig, kawa ig danah sarhut paral te melag?” eko koñmaran. ¹⁰ Nug amnew weiyew danah kunum piarko ge, danah qe anoran. “Ewen tior,” eko anoran. Anew danah qe qere sew ge, eweg sew buliko

† 5:27 5:27 Wéniñ os ge Matiu.

* 6:4 6:4 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdil ofa mak danah

pasaorko koutoran. ¹¹ Gam ag uhrilag bew ge, ag Yesus aregnah sorlagri qe ag agéagé marieg.

Yesus Aposel 12 Qere Kepfaran

¹² Qe dimba sén os ge, Yesus Tiwurdi unuqurdigri qoukuwa tan. Teko ge, tuqan usih qe unuqorelle dewew kuagfan. ¹³ Kuagfew furuwa ge, nug bégur anew qagleg. Qagulweg ge, nug 12 qere kepfarko ag wenlag aposel† maran. ¹⁴ Os ge wénih Saimon, Yesus wénih Pita katfan. Am Endru, nug Saimon kamag. Yems am Yon ole. Am Filip, Batolomiu ole. ¹⁵ Matiu am Tomas ole. Am Yems nug Alfius nag. Am Saimon, nug Silot danah ameg qewari. ¹⁶ Am Yudas, nug Yems nag. Am Yudas Iskariotrer, nug dimba geisah Yesus kegef ewlagwa mérig.

Yesus Danahas Doulag Patelle Am Kusqaran

¹⁷ Yesus Bégur 12 ole nuksi ge, nug wanko wan urémba asko dian. Nug bégur kufumnah ole deg. Am danahas kufumnah Yudia atu kunumbari am Yerusalem taun qewari am Tair, Saidon ole ranwari qe kunum ole deg. ¹⁸ Ag nusig né dolagri am nug feflagwa wafe kusuqrigri ole uriyeg. Danahas koulli nou sarew nou marak ole ge, Yesus kusqaran. ¹⁹ Yesusri gagragsak wanko danah kunum kusqaran, qeri danahas kufumnah nug féru ofalagri seg.

O Duak Danah Olag Gamag Asdig

²⁰ Yesus nug bégur piarko delle anaran, “Danah ag gei o duak dasi, ag olag gamag asar. Kerdi Tiwurdi kingdom ge asilag. ²¹ Danah ag gei laké dasi, ag olag gamag asar. Kerdi dimba Tiwur sew ag kutuk ospi meweg. Danah ag gei kunnessi dassi, ag olag gamag asar. Kerdi dimba ag imlag. ²² Ag Danah Bega dimlamdepppeg, qeri séksi danah ag kegef maressi uksi uksi aqsi am gefaressi am wenlag seweg nou mew ge, ag olag gamag asar. ²³ Ag asilag qere seweg pe, ag sén qewa gamlag asakwa olessi des. Kerdi qe noh asilag saw kappa ge narinah. Algu alalgar profet† dilag ole qere seréw. ²⁴ Gam danah kehlag ole ag kug os pelag. Ag keke sew olag kena diakri iril oweg olele moran. ²⁵ Danah gei ke léksi koutursi, ag kug os pelag. Ag dimba laké aqardig. Danah ag gei imsi, ag ole geisah Tiwurdi uhríbak pelag. Dimba ag olag nou mew kuanak nafi selag. ²⁶ Ag danah kunum binlag sumbeg ge, ag kug os pelag. Algu alalgar profet darmak dilag ole qere seréw,” eko anaran.

Kegef Asilgar Dilag Olag Mousar

²⁷ Yesus doulag patelle anaran. “Gam ag né dasil dosi ole ag anarina. Ag kegef asilgar dilag olag mousar. Danah os kowol nouni sarweg ge, ag kowol kena sares. ²⁸ Ag danah os wittak nou marweg ge, ag Tiwur kořmorweg wittak kena marar. Am danah nouni sarweg ge, ag asilag unuqores. ²⁹ Danah os na siwen leis ge korew pe, leis ole buliwe korar. Am danah os laman nasip ow ge, minwe kasuk nasip qe ole war, aw gagansi owen. ³⁰ Am danah os na kekeri kořmirew ge, na mor. Am danah os nasip keke ow ge, na buliko mirdigri wagé meka aw sewen. ³¹ Danah la ag kowol kena sarlagri olag nie qe sillah, ag ole qere sares. ³² Ag danah asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mousew pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ag ole danah are asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mouse. ³³ Am ag kowol kena danah os asilag sési ole qe dilag ih seweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag kowol qere ih sési. ³⁴ Am ag danah keke marsi qe noh marlagri olele duessi marweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag hipunin danah leilgar keke marsi qe ag keke noh olele bulieksi marlagri duessi marsi. ³⁵ Gam ag kegef asilag dilag olag mousar am ag nouni aw sarweg. Ag keke mareksi am noh olagri aw dahmeweg. Ag qere seppge ge, ag noh nafi mardig am ag Tiwur Karannah bégur dalag, kerdi nug danah nou am danah keke marew kena sam éksi pi ansi qe ole nouni pi sare. ³⁶ Ag danah dilag olag duar, Memlag Tiwur o duak nie ole qe sillah.”

Ag Leilgar Aw Kepfarroweg

³⁷ “Ag danahas dilag kowol nou aw kepfressi am nou arweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danahas kowol nou asilag noh olagri aw anweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danah os nouni sarweg ge, hipunin asilag kusuqpeg, Tiwur ole asilag hipunin kusuqrig. ³⁸ Ag danah la qe keke mares am Tiwur geisah ag keke mardig. Geisah Tiwur keke yanew ambeko letewew mardig. Ag keke gane danah marsi qe sillah Tiwur ag ole mardig,” eko anaran. ³⁹ Anko ge, Yesus né tonak os ole amlagwa anan. “Danah os ameg garu nug ameg garu lia omaldigri olele te? Kawa, geisah a olele tolweksa morwa nolas. ⁴⁰ Sulnir nug duak nusig duak morak danah nusig pi érde. Sulnir are nug duak morak danah nusig dowari duak kunum oko malako ge, duak morak danah

† 6:13 6:13 Danah os Yesus nugégé toqarko meř arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.

† 6:23 6:23 Tiwurdi né oko mariak danah

nusig qe sillah bérig. ⁴¹ Areg na liap amegwa kinkak nagurnah de qeri aminna? Gam na amenwa ker masa nafi de ge, pite dahmorna? ⁴² Na nagégé amenwa ker masa nafi de ge pite penna am areg liap anorna, 'Lal, da na amenwa kinkak nagurnah de ge uríl seiná.' Na darmak gañanwa ih Tiwur dimlamdak danah! Na tatam na nagégé amenwa ker masa nafi ge oka, amen kena mew aminka koutorka ge, na kinkak nagurnah liap amegwa de qe urípri olele."

Ker Am Mou Ole

⁴³ "Ker kena nug mou kena nie. Qe sillah ker nou nug mou nou nie. ⁴⁴ Danah ag ker mou tatam peksi ge, ker qe kena te, ker qe nou te ge ag dosi. Danah ag guñaw mou darér qoum olewari pi usi. Am ag peipé mou ker nagurnah qoum olewari pi tuqsi. ⁴⁵ Danah kena nug dahmak kena kuñum owa nie. Qeri nug kowol kena se. Qe sillah danah nou nug dahmak nou kuñum owa nie. Qeri nug kowol nou se. Keñdi nug dahmak nou owa ambak nie qe, kofewa bew ane."

Lo Fuakri Kowol Añit

⁴⁶ "Keñdi ag dasil 'Nañinah, Nañinah,' éksi ansi, gam ag da koñel ospi dimlamursi? ⁴⁷ Danah os da gumirko doko, am da fal doko dimlamurdig ge, da kowol nusig qe mariwi ag dolag. ⁴⁸ Nug danah os lo fuan qe sillah. Tatam ge, nug moñ pesorko oko, wandor lagko kétum qeko koutorko ge lo fuan. Dimba le kue neko lo qe yepian, gam qiakri olele kawa. Keñdi nug fuko koutoran. ⁴⁹ Am danah nug da fal doko pi dimlamde ge, nug danah os moñ oko, wandor diguwa kétum pi qak lo fuan qe sillah. Géri dimba lo qe le kue neko yepew ge, qiko neko ole kadurko nou meko koutoran," eko anaran.

7

Yesus Fan Kuriri Kekuak Nir Sew Pasaoran

¹ Sén Yesus nug danahas né gene marko malako ge, nug Kapernaum taunwa atan. ² Qewa ge, Romdi fan kuri danah nug kekuak nir os ole daré. Kuak nir qeri o nafi nire ole qe wañe meko mousdigri malwak nian. ³ Fan kuri danah nug Yesus qewa dian né qe doko ge, nug Yuda dilag kuri danah meñarew ateg. Ateksi ge, Yesus amegwa anweg uriko kuak nir nusig qe sew wañe pasaurdigri anoreg. ⁴ Yesus dowá ateksi gagrañah ere aneg, "Danah qe kenanah. Na kéhnurdipli olelenah. ⁵ Nug ig Yuda isanig o niew binag mak lo isanig fuan." ⁶ Géri Yesus ag ole ateksi, fan kuri danah qe loug mourak waneppege

ge, nug leigur os meñarew Yesusri né uksi ateksi ere aneg. "O nañinah, na aw kekuak nafi sewen. Na da loul owa neripri olele kawa, keñdi da danah kenanah kawa. ⁷ Qeri da duina ge, da na gumirko wanakri olele kawa. Na qere denna am né ih anwe, dasil kekuak nir wañe pasaorar. ⁸ Keñdi da ole danah wénih ole kekuak mire qe kallowa deina. Am da ole fan danah os da kallolwa dasi. Am da usih os amegwa anina, 'Na eit,' eko anwi ge, nug ate. Am da la amegwa anina, 'Na doka,' eko anwi ge, nug do. Am da dasil kekuak nir qe amegwa anina, 'Na kekuak ene se,' eko anwi ge, nug qe se." ⁹ Sén Yesus né qe doko ge, danah qeri o meñe mak peko wawtuñko ole o gamag asan. Asew ge, nug buliko danahas ameg nafi dimlamdeg qe anaran, "Da ag anarina. Israel olagwa danah usih os o meñe mak ere ole ospi pégin." ¹⁰ Qe dimba, fan kuri danah leigur meñarew ateg ge, bulieksi louw uríyeksi, kekuak nir qe iril sew pasaoran peg.

Yesus As Qehras Nag Os Mousew Buliko Qaqran

¹¹ Nagur dimba Yesus taun os wénih Nain qewa atan. Nug bégur am danahas ameg nafi qe ole nug dimlamdeg. ¹² Nug atko taun ihñam nafi qe mourak wanewew ge, danah mousak os mawessi dog. Danah mousak qe anig nug nag usih qe ih ole am nug as qehras. Danahas ameg nafi taun qewari asessi as qe ole arié dog. ¹³ Nañinah nug as qe peko ge, o nafi dow, nug as qe amegwa anan. "Na aw kuanwen." ¹⁴ Qere anelle ge, unaka wanko danah mousak nian ole qarqar qewa eweg man. Eweg mew ge, danah qarqar maweg qe asessi deppeg, Yesus anan. "Nir geif, da anirina, na as," eko anan. ¹⁵ Anew ge, danah mousak qe buliko asko delle ge, digumeko né marian. Yesus nir qe pañwew anig dowá wanan. ¹⁶ Géri danahas kunum fañeksi nou méksi Tiwur binag meg. Ag aneg, "Profet nafi os onigwa bé. Tiwur danah nusgur kehñardigri uríé," éksi aneg. ¹⁷ Danahas Yesusri né qe Yudia wanwa am atu lala talilorak nie qe kunumba mariweg tualan.

Yesus Am Le Luarak Danah Yon Ole

¹⁸ Yon nug bégur ag keke kunum dueg am peg qe nug amegwa anweg, nug békuñ añit urwatan. ¹⁹ Nug Nañinah ere koñmorlasri anew ates. "Na enan te Tiwur urípri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?" ²⁰ Sén danah añit qe Yesus dowá ateksa ge, amegwa anes. "Le Luarak danah Yon anew i na koñmirmitti gumdekru uríah. Nug ere ané, 'Na enan te Tiwur urípri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?'" eka koñmores.

21 Sén qewa ih Yesus danahas kuřum waře digu digu ole sew pasaoreg am koulli nou danah feřlagwari kuřum geřaran. Am danah amlag gařu ole kuřum sew amlag kena mew bulieksi amneg. 22 Am danah ařit qe amlaswa anan, “Bulieksa ateksa Yon keke piap am duap ole qe amegwa anes. Amlag gařu ge bulieksi aminsi, feřlag mousak ge bulieksi weisi, lepra danah ge feřlag buliko pasaore, doulag itwak ge bulieksi né dosi, danah mousak ge bulieksi assi, am o duak danah ag Né Kena dossi. 23 Am danah os o meře mak gagrag dewew da pi dimiřdig ge, Tiwur nug wittak murdig.” 24 Danah ařit Yonri né oksa uřies ole qe mundeksa atwes ge, Yesus digumeko danahas amlagwa Yonri anaran. “Ag awen danah kawawa keřnah pelagri Yon gumdeksi ateg? Ag ulas qaweř os orřwew ulle qe te pelagri ateg? 25 Kawa ge, ag keř qewa pelagri ateg? Ag danah bala kena ole te pelagri ateg? Kawa, danah bala kena kena meři am danah kehlag ole qe king lougwa dasi. 26 Gam ag keř pelagri ateg? Ag profet te pelagri ateg? Yo, da amlagwa anina. Nug profet la kunum eřarak. 27 Danah Yon eneri ih Tiwurdi Né yakwa ane. ‘Da dimba geisah meř danah dasil méwi atko na nom oko anuřko nasip ih bawardig.’ 28 Da ag amlagwa anina. Yon nug danah wanwa dasi qe kunum eřarak. Gam danah nug Tiwurdi Kingdomwa nagurnah de qe nug Yon eřdak,” eko anaran. 29 (Danahas kunum takis wak danah ole Yesusri né dueksi olag usihwa “Tiwur ge mangunah,” éksi dahmeg. Keřdi ag atweg Yon le luaran. 30 Gam Farisi am Mosesri Ro duak danah ole Tiwur ag ih ismaran qe dimoreg, keřdi ag Yon le luarak mineg.) 31 Yesus buliko anaran. “Da keř né tonakwanah os danahas geiri ismardil? Kowol asilag ge aregnah? 32 Ag nir nounu sillah. Kaw gamagwa dessi nir nounu la uřwaressi dasi sillah. ‘Iř asilag dum dum yaltu ge, ag kasi sak minéw. Am ig ginanig kuktu iřtu, gam ag kuanak minéw,’ éksi ansi. 33 Le Luarak danah Yon nug uřiyān am nug ke wain ole ospi leré. Qeri ag aneg, ‘Koulli nou nug feřuwa de.’ 34 Danah Bega uřiyān, nug ke wain ole lewew, ag ansi, ‘Danah ene pes. Nug ke wain ole nařinah lelle de. Nug takis wak danah am hipunin danah ole liam patak dasi,’ éksi ansi. 35 Gam danahas Tiwurdi duak usi ole kowol asilagwa ismigi ge, duak qe keke meřenah,” eko anan.

Hipunin As Yesus Féř Gořenwa Wařwuran

36 Farisi os nug Yesus ole ke lasari anew ge, Yesus Farisi qe lougwa atko ninaqirko dian. 37 Hipunin as os taun qewa daré.

Nug Yesus Farisi qe lougwa ke lelle dian né qe doko ge, nug gořen murřdig ke-nanah ole siné ambak oko uřiyān. 38 Sén nug wanko Yesus dimugwa féř mourak kunnelle dewew ge, amři gogořko noko Yesus féř lourew ge, kuri uřugwa uřtian. Uřtielle qe féř kis morko gořenwa féř wařwuran. 39 Farisi Yesus nug lougwa uřiyān ole qe, kowol qe peko ge, owa ih anan. “Danah uni nug profetnah wen, nug as uni keř as nugnéwa eweg me qe dolo am nug as qe hipunin as qe ole dolo.” 40 Géři Yesus nug danah qeri dahmak doko ge, amegwa anan, “Saimon, da né os ole na amenwa andildi.” Anew ge, Saimon anan, “Aria, duak marak danah, né nasip ge an.” 41 Yesus anan, “Danah ařit os ateksa danah qarég ole qe dowā waneksa qarég os anwes matan. Danah os ge anew 10,000 kina moran am danah os ge anew 100 kina ih moran. 42 Danah ařit qe qarég qe buliko morakri olele kawa, géři danah nugnéwa qarég os ole qe nugégé kug asilas qe duew doug katiān. Qeri danah ařit qe olaswa oun nug danah qe o kunum ole murřdig?” 43 Saimon anan, “Arté, danah qarég naři wan ole qe.” Yesus amegwa anan, “Né noh nasip qe mangu.” 44 Am Yesus buliko as qe peko delle ge, Saimon amegwa anan. “Na as ene pena te? Da na lout owa ném, am na da féř isdilri le ospi miřam. Gam as ene ge nug amřiwa féř uhřu oko am kuri uřugwa uřtié. 45 Na da kis ospi miřam. Gam sén da owa ném am uřiyew geisah e patak as ene da féř bulibuli kis moré. 46 Na ig kounigwa da kurilwa oliw gořen nagur ospi wařwuran, gam as ene gořen murřdig olewa da féř wařwuré. 47 Qeri da na amenwa anina. Nug o nařinah miře, qeri da hipunin nusig kuřumnah kusqém. Gam danah os nug hipunin nagur se eko ane qe kusuqwi ge, nug o nagur ih miře.” 48 Qe dimba Yesus as qe amegwa anan, “Hipunin nasip kusqém.” 49 Danah nug ole ke lessi deg qe agégé nug kořmorew wane morew duak séssi aneg, “Danah ene ounnah qeri nug hipunin kusqe?” 50 Yesus as qe amegwa anan, “Na dasil ot meře mé qewa buliko wirém! Na aska ot kenawa ih eit,” eko anan.

8

As Os Yesus Dimlamdessi Weiyeg

1 Qe dimba nagur os dessi ge, Yesus taunwa am kappa ole weiyelle Tiwurdi Né Kena kusuko anan. “Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén uřiyé.” Nug Béřur 12 qe am as os ole ařié ateg. 2 As qe tatam Yesus koulli nou feřlagwari geřaran am waře ole deppeg sew pasaoreg. Os ge wénih Maria taun

Makdalari. Tatam Yesus koulli nou 7 qere féfuwari ge'aran. ³ Am Yoana, nug gému Kusa ge Herod loug qeri kuakri kuri danah. Susana am as la ku'um os ole ateg. As qe ag asilag kekewa Yesus bégur ole kehnaqreg.

Danah Ke Sa'ég Tourakri Né Tonak

⁴ Danahas ku'umnah taun lalawari ufiyessi Yesus dowa qagleg. Qagulweg ge, Yesus né tonak os amlagwa anan. ⁵ "Danah os atko dara ke sa'ég tou'ran. Nug tou'elle ateweg ge, ke sa'ég os ihwa tolweg. Tolwessi neweg ge danah tapareg am kunum é diareksi lareg. ⁶ Am ke sa'ég os ge wan qarqar olewa tolweg. Tolweksi qafa beg, gam wan qe le ole kawa, géri ke qafa wagam kawa ole meifég. ⁷ Am ke sa'ég os ge me' qoum ole gamlagwa tolweg, géri arié béksi me' qoum ole ke qafa tonarweg meifég. ⁸ Gam ke sa'ég os ge wan kenawa tolweg. Ag béksi mou ku'umnah nieg. Mou ge 100 érdak qere." Yesus qere anko ge uruko anan, "Danah oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar." ⁹ Yesus nug bégur né tonak qe diguri ko'fmoreg. ¹⁰ Géri nug anan, "Tiwurdi Kingdomri duak qe algu lariai daré, gam gei nug sew ag duak lugmak qe dosi. Gam, danahas lala qe duak lugmak qe da né tonakwa anarina. Qeri Né yak qe mou bérig. 'Ag aminsi gam ospi peweg. Am né qe dosi gam digu ge olag ospi mourew,'" eko anan.

Ke Sa'égri Né Tonak Digu

¹¹ Yesus anaran, "Né tonak ene digu ge ere, ke sa'ég ge Tiwurdi Né. ¹² Ke sa'ég os ge ihwa tolasi, qe ge danah né dosi gam dimba nou memeg doko né qe olagwari o. Ke'rdi nug qere sew ag olag me' pi mew ge, hipunin asilag noh ospi é'urweg. ¹³ Am ke sa'ég os wan qarqar olewa tolweg ge, danah né qe dueksi uksi olag gamag ase. Gam ag ke qafa difi wan kunuk pi no sillah. Qeri ag olag me' mak sén kutuk ih de, gam qepiak ufiyeweg ge, ag tolasi. ¹⁴ Am ke sa'ég os me' qoum ole gamlagwa tolasi qe sillah ge, danah né dossi gam ag sén ku'um asilag kug kowol kowolri dahmési, ag wan ewa kehlag ole am o gamag asakwa dalagri, dahmak qe Tiwurdi Né tone. Qeri ag olag me' mak mou ole kawa. ¹⁵ Am ke sa'ég wan kirag olewa tolwe qe sillah ge, danah olag kena am dahmak mangu ole Tiwurdi Né dueksi gagrag ofwessi, am ag olag me' mak gagrag dewew mou ku'um nisi."

Lam Wa Kallowa Pi Tonsi

¹⁶ Yesus buliko né marian. "Danah os lam kamutko wawa pi tone am qarqar kallowa pi me. Kawa, nug karan eisew

nie. Qeri danah lo owa nuksi ge, sarmer qe pelag. ¹⁷ Ke' ke' lugmak dasi ge, dimba Tiwur ambo mérig. Am ke' ke' tonak ge, dimba qe ole ambo mew dolag. ¹⁸ Qeri dosi koutores. Danah are nug né doko ofwe ge, Tiwur sew nug o mourew geisah nafi qere murdig. Gam danah are nug né pi duelle 'da duina,' eko ane ge, nug nagur os due qe Tiwur buliko ka'urdig," eko anan.

Yesus Anig Am Kamgur Ole

¹⁹ Sén qewa Yesus anig am kamgur ole pelagri ufiyeg. Gam danah ku'umnah qagleg, qeri ag nug gumdeksi unaka wanakri olele kawa. ²⁰ Danah os Yesus anoran, "Na anin am kampar ole peirlagri dimdim ewa aséw dasi." ²¹ Yesus buliko anaran, "Da anil am kamlar ge danahas Tiwurdi Né dueksi am dimlamursi ole qe," eko anan.

Yesus Ulas Nafi Anew Toran

²² De' os Yesus bégur dilag anan. "Doweg, ig le ko'e kawa séku leis uwa atet." Qere anew ge, kuh oswa olessi téksi ateg. ²³ Kuhwa atessi ge, Yesus usameg new nian. Niewew ge, ulas gagrag le ko'e kawawa bew, le ko' ko' nafi qe'ko kuhwa noko ambew kug nafi owa deg. ²⁴ Yesus bégur gumdessi wanessi qa'gressi aneg. "Danah nafi, Danah nafi, ig torinagri sétu." Géri Yesus asko ulas ko'ko' uh'ri nafi ole gafa matew tores. Torwes ge, le ameg mousko nian. ²⁵ Yesus bégur dilag anan, "O me' mak asilag arewa de?" Gam ag fa'essi dahmak kurum uksi agéagé aneg. "Danah ene oun? Nug ulas le ole gagrag anatew, né nusig dimlamdap," éksi aneg.

Yesus Koulli Nou Danah Os Féfuwari Ge'dan

²⁶ Yesus bégur ole kuhwa ateksi Gerasa waneg. Atu qe Galili le ko'e kawa nie qe séku leis de. ²⁷ Yesus kuh minko pitiyewew, danah os féfuwa koulli nou ole taun os owari nug Yesus gumurko duan. Sén welah nug lamem ospi tagré am louw ospi daré, nug matmatwa ih niré. ²⁸⁻²⁹ Sén ku'um koulli nou danah qe pi pa'wurdé. Danah ku'um nusig sansan amneksi koutordéw, am nug sen darér olewa qagdéw. Gam nug sen darér ole qe tat'ardé. Koulli nou souorew awen danah kawawa atté. Danah qe Yesus peko ge, qalko uf'welle unaka fé'gwa wanwa qere tolwan. Tolwew peko ge, Yesus koulli nou danah qe pa'wurdigri gagrag anoran. Qeri nug fag gogwa uruko anan, "Yesus, na Tiwur Karannah Bega. Na ke'rdi dagrowa ufiyam? Da gurak aw mirwen." ³⁰ Yesus ko'fmoren, "Na wénim oun?" Eko anew am nug anan, "Ameg nafi." Ke'rdi koulli nou ku'um nug féfuwa nog. ³¹ Koulli

nou qe qagleksi urweksi Yesus bulibuli kofmored. “Na ig aw gefigwe moŕ am-inweg atko kutuk mewa nuhut.”³² Fo kuŕum qouku nagur os qewa ke lessi deg. Qeri koulli nou qe ag Yesus dowa qagleksi urwessi aneg. “Na ig minigwe fo uni feŕlagwa wanet.”³³ Am Yesus anew koulli nou ag danah qe mundeksi fo feŕlagwa waneg. Fo qe gueksi waneksi béwa tolweksi le koŕe kawa qewa nuksi le léksi mouseg.³⁴ Fo gumarak danah ag kowol qe peksi kum atessi taunwa am kaw lalawa ole mariweg tualan.³⁵ Géri danahas ag keŕ ban qe pelagri taun paŕweksi ateg. Ateksi Yesus dowa waneksi ge, danah koulli nou paŕwureksi ateg qe, dahmak qaorew am laman tako Yesus nohwa ninapiŕko dewew pessi faŕeg.³⁶ Danah os keke qe amlagwa peg ole ge, ag danahas la danah koulli nou ole dewew Yesus areg sew kena man qeri mariweg dueg.³⁷ Géri danahas kunum Gerasa atu qewari Yesus minarko attigri sinanah anoreg. Keŕdi ag olag nouninah faŕan. Géri Yesus buliko attigri kuhwa olko tan.³⁸ Danah koulli nou paŕwureg ole qe Yesus nuŕuko anan, “Da na ole atnit,” eko anan. Gam Yesus anew buliko atewew ge anoran.³⁹ “Na bulika kawanwa atka, Tiwur keke kunum nasip san qe mariwe dues.” Géri danah qe taun kunumba atko danahas amlagwa Yesus keke kunum san qe kusuko marian.

Yesus Nir Asin Mousak Qaqran Am Waŕe As Sew Pasaoran

⁴⁰ Yesus buliko le koŕe kawa séku leis atew ge, danahas kunum nug felqoreg. Keŕdi ag kunum nug ameg méksi deg.⁴¹ Sén qewa danah os wénih Yairus nug Yesus gumurko wanan. Nug Yuda dilag binag mak lo osri kuri danah. Nug Yesus nohwa gatewa yako gagrag nuŕuran. “Na da ole loulwa atnit olele te?” eko kofmorán.⁴² Keŕdi nug nir as usihnah ole am nug makaŕ nusig 12 keke qere qe mousdig malwak nian. Géri Yesus wanko atewew ge, danahas ameg naŕi duksi nug omorweg ateg.⁴³ Am as usih os nug makaŕ 12 qere as dilag waŕe qe ole daré. Am nug kéhu kunum dokta agop malwan. Gam danah ounté os sew waŕe nusig ospi pasaoran.⁴⁴ As qe Yesus dimugwa doko, Yesusri laman noh orŕewew ole waŕe nusig usihri kawa man.⁴⁵ Yesus koŕman, “Oun da urwilé?” Eko anew, kunum aneg. “Ig kawa, ig kawa.” Éksi anweg Pita anan, “Danah naŕi, danahas ameg naŕi na omiressi qataorew dasi.”⁴⁶ Gam Yesus anan, “Ounte da urwilé. Keŕdi da gagragsak dasil os paŕwilko atew dahmorém.”⁴⁷ As qe duan ge, nug lugumdigri olele kawa. Géri nug saŕfelle Yesus nohwa

doko wanwa duk noko, danahas kunum nolagwa nug keŕdi Yesus dowa eweg man qe kopatko amegwa anan. “Waŕe dasil ge usihri sew pasaoré.”⁴⁸ Yesus as qe anoran, “Nir dasil, na dasil ot meŕe mé qewa na férun sew kena mé. Na aska ot kena ih dewew eit.”⁴⁹ Yesus né marielle dewew, Yuda dilag binag mak lori kuri danah Yairus qe lougwari meŕ danah os uŕiyan. Uŕiko ge, Yairus anoran, “Na aŕen ge iŕil mousé. Na duak marak danah aw kug morwen.”⁵⁰ Gam sén Yesus qe doko ge, Yairus amegwa anan, “Na aw faŕwen. Na dasil ot meŕe mew, geisah aŕen séwi kena mérig.”⁵¹ Yesus nug Yairus lougwa atko ge, nug danah la os minarew nug ole lo owa pi nog. Gam Yesus nug, Pita, Yon, Yems, am nir as qe memeg anig ole ag ih owa nog.⁵² Danahas kunum nir as qeri masieppog ge, Yesus amlagwa anan. “Ag aw masiweg. Nir qe pi mousé, nug usnie,” eko anan.⁵³ Anew ge, ag dueg nir qe iŕil mousan, qeri ag nug imdeg.⁵⁴ Gam Yesus lo owa noko nir qe ewegwa ofako qalko anan, “Nir dasil, na as.”⁵⁵ Anko malwew, nir qeri koulli buliko féfuwa uŕiyew foumak oko usihri asan. Yesus amlagwa anan, “Ag ke os morweg lar.”⁵⁶ Nir qe memeg anig ole dorlas new ole faŕes. Gam Yesus gagrag anatan. “A ounté os aw keke eneri amegwa anwes,” eko anan.

9

Yesus Béгур 12 Qe Kekuak Maran

¹ Yesus Béгур 12 qe urwarew dog. Doweg ge, nug koulli nou kunum geŕarlagri am waŕe kowol kowol ole kusqarlagri gagragsak am kuakri wittak ole maran.² Am nug Né Kena “Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri” qe kusulagri am waŕe danah seweg pasaorlagri ole anew ateg.³ Yesus amlagwa anan, “Ag weiyakri sénwa kité os aw oweg. Ag durqak sokét, baram, ke, qarég am siot aŕit os aw oweg.”⁴ Ag lo arewa diarweg nuksi pe, ag qewa ih dessi ole taun qe mineksi ates.⁵ Gam danahas ag fel pi qaressi diareksi loulagwa pi atweg pe, ag taun qe mineksi atessi ge félagwari usuŕ qeŕlessi ates. Ag kowol qe peksi ge, kowol nou asilag qe olag mourdig.”⁶ Géri Yesus Béгур ateksi kaw kunumba weiyessi, Né Kena kuswessi am waŕe danah atu kunumbari seweg pasaorég.

Herod Yesusri Katat Qan

⁷ Herod Antipas nug Galili dilag king. Nug Yesus Béгур ole kuak seg qeri né doko katat qan. Keŕdi danah os ge aneg, “Le Luarak danah Yon buliko siran.”⁸ Am os ge aneg, “Elaisa gumarko duan.” Am la

os aneg, “Profet* os algunah mousan qe buliko siran.”⁹ Géri Herod anan, “Da anwi Yon fag ifil kotrég. Gam danah qe ounnah nusig kuak am kowol ole mariweg duina?” eko anan. Géri nug Yesus perigri dahman.

Yesus 5,000 Danah Ke Maran

¹⁰ Yesusri aposel† bulieksi uriyeksi keke kunum seg qeri nug amegwa marieg. Qe dimba ge, nug omlarew, danah la minareksi ag agé kaw os wénih Betsaida qewa ateg.¹¹ Gam danahas dueksi ge, nug dimlamdeksi ateg. Ag nugnéwa atweg ge, nug felqarelle Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri né qe kuswew dueg. Am danah os waře ole qe sew pasaořeg.¹² Kem noko tueh manew ge, Béгур 12 qe duksi Yesus amegwa aneg. “Na danahas anwe atares. Ag kaw nafi am kaw nounu unaka dassi qewa ateksi niak awen am ke lakri os ole maries. Awen ig datu ole ene ge danah kawa,” éksi aneg.¹³ Anweg ge, Yesus buliko anaran, “Ag agégé ke mares.” Gam Béгур 12 qe aneg, “Ig ke kuřum ole kawa, beret tanig ole am kaké arit ole ih de. Ig atektu danahas ene kunum dilag ke daren te méktu marnig?”¹⁴ (5,000 danah keke qere qewa deg.) Yesus nug béгур amlagwa anan, “Ag danahas amlagwa anweg, qaglak ameg 50, 50 qere qagleksi des.”¹⁵ Yesus nug anan sillah, béгур né nusig dimlamdeksi anweg danahas kunum ninapifessi deg.¹⁶ Yesus beret tanig ole am kaké arit qe ole oko saw karan annelle kena sam elle keri unuqoran. Malako ge, temelle béгур danahas agop panilagri maran.¹⁷ Géri danahas kunum ke léksi olag orwew ge, ke big big minareg qe Yesus Béгур diareksi kaleg 12 qere yanareg.

Pita Né Kopatko Yesus Ge Kristus Eko Anan

¹⁸ Deř os Yesus béгур ole dessi am nug nugé kepařko unuqorewew, am béгур gumdeksi doweg kofmaran. “Danahas dasil ge oun éksi ansi?”¹⁹ Nug béгур aneg, “Os ge Le Luarak danah Yon éksi ansi. Am os ge Elaisa éksi anirsi. Am la os ge profet os algunah mousan qe buliko siran éksi ansi.”²⁰ Anweg ge, Yesus béгур kofmaran, “Gam ag ge dasil oun éksi ansi?” Pita anan, “Na Tiwurdi Kristus‡, Tiwur danahas nusgur bulika diardipri toqiran.”²¹ Géri né qe danah os amegwa anwegri Yesus béгур gun qaran.

Yesus Mousko Am Buliko Asdigri Anan

* **9:8** 9:8 Tiwurdi né oko mariak danah † **9:10** 9:10 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah. ‡ **9:20** 9:20 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran. § **9:23** 9:23 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

²² Am Yesus amlagwa anan, “Meřenah, danah Bega geisah gurak kuřum morlag. Kuri danah am pris dilag anqak danah ole am Mosesri Řo duak danah ole geisah nug dimoreksi, am qeweg mousdig. Gam deř kiamba ge buliko sirdig.”²³ Anko ge, buliko danahas kunum anaran, “Danah os da dimlamirdigri dew ge, nug nugégé nusig sak am o mourak ole qe dimorko, am ker mawanak nusig deř dorog mouko ge da dimlamřar. § ²⁴ Danah os nug nugégé nusig sak am o mourak ole dimlamurko ge, nug foumak ospi ow. Gam danah os nug da dimlamřelle mousko ge, foumak oko sansan darig.²⁵ Am danah nug wan kénih ole delle mousew ge, keke qe ospinah kéhnurweg.²⁶ Am danah os dasil am né dasildi ura new pe, sén Danah Bega nug nusig kamsahlak gun olewa am Memegriwa am Tiwurdi doup gun dilagwa uřirig ge, danah qeri ura nérig.²⁷ Da ag amlagwa meřenah anina. Danah os ewa aséw dasi ge, geisah ag pi mousak, Tiwur king delle danahas nusgur gumarewew pelag,” eko anan.

Yesusri Kamsahlak Gun Ole Béгур Peg

²⁸ Yesus né qe anko malwew, deř 8 keke qere atew ge, nug unuqurdigri Pita, Yon am Yems ole diarew qoukuwa teg.²⁹ Nug unuqorelle dewew ge, nug kitřu ge buliko sonřewew am nug feru bala qe ole ampír sillah sonřan.³⁰ Usihri danah arit Moses Elaisa ole kamsahlak gun olewa dowes nug ole né marieg.³¹ Yesus nug wagam kawa Tiwurdi Né dimlamurko olele morko Yerusalem mousdigri danah arit qe ole marieg.³² Pita leikuř arit qe ole amlag kug morew nilag seg. Gam sén amlag fou mew ge, danah arit qe am Yesus ole aseksi kamsahlak gun ole qe owa deppeg piareg.³³ Danah arit qe Yesus mundeksa atepes, Pita Yesus amegwa anan. “Danah naři, ig ewa dalom ge kena. Ig lalok kiam os sénig, os nasip am os Mosesri, am os Elaisari.” (Pita nug o pi mourak né qe anan.)³⁴ Nug né qe anewew ge, fur os doko tonarew owa dessi olag řaran.³⁵ Tiwur fur owa anan, “Ene nir dasilnah. Da nug algu toqurin. Ag nug fag duessi dimlamdes.”³⁶ Tiwur né qe anko malwew ge, ag Yesus nugé dewew peg. Am béгур ag sén qe keke peg qeri né ospi marieg, asilag dahmakwa ih dian.

Yesus Nir Os Koulli Nou Ole Sew Kena Man

³⁷ Deř qe dimba ge, Yesus am bégur kiam qe ole qoukuwari noppeg, danahas ameg nafi ufiyeksi Yesus ihwa peg. ³⁸ Am danah os danahas ameg nafi qe olagwa urwan, “Duak marak danah, na da nal ene peripri nuqrina. Da nir danah usihnah enan ih. ³⁹ Koulli nou os nir qe owa now ge, gelelle ole usihri atko kauřko kawqelle sihru newew nie. Koulli nou qe nir ofeř ospi pařwe, am féřu sew nounah me. ⁴⁰ Da na begpar koulli nou ene geřurlagri nuqarin, gam ag sakri olele kawa.” ⁴¹ Géři Yesus anan, “Danahas geiri, ag olag meře mak ole kawa am olag ge mangu kawa. Sén gane da ag ole dettu olag meře méřigri amlag méřil?” elle ge anan, “Nir nasip oka ere do,” eko anan. ⁴² Nir nag qe Yesus gumurko dowew ge, koulli nou qe touřew atko wanwa qeko kawqelle nian. Géři Yesus koulli nou qe nir qe pařorigri gařa morko geřdan. Geřurko nir qe sew kena mew ge, buliko memeg moran. ⁴³ Géři danahas kunum Tiwurdi gagrařsak qe peksi dorlag nan. Danahas qe Yesus keř keř kunum san qe peksi dorlag new seppge, nug bégur anaran. ⁴⁴ “Né andil seina, ene dossi koutores! Danah os Danah Bega kegeř ewlagwa méřig,” eko anan. ⁴⁵ Gam bégur ag né qe olag pi mouran. Tiwur sew né digu qe larian, qeri ag olag ospi mouran. Am ag Yesus né qeri kořmorakri fařeg.

Oun Nug Naři?

⁴⁶ Yesus bégur ag kořlagwa ih oun nug nafi asilag qeri kareg. ⁴⁷ Yesus dahmak asilag qe doko ge, nir nag os oko doko nug dianwa man. ⁴⁸ Meko ge, nug amlagwa anan. “Oun os nug da wénilwa nir nag ene sillah oko dahmore ge, nug da dahmiře. Keřdi nug dasil o meře me qeri qere se. Am oun nug da wiře ge, nug Tiwur da anew ufiyin qe o. Géři oun ag kallolagwa de qe, nug nafi.” ⁴⁹ Yon anan, “Danah nafi, ig danah os na wénimba koulli nou geřarew pektu anurhut minan. Keřdi nug ig ole pi weitu.” ⁵⁰ Gam Yesus anaran, “Ag nug aw dagorweg. Oun nug ag kegeř pi mare ge, nug ag leilag,” eko anan.

Samaria Yesus Kawlagwa Nuakri Mineg

⁵¹ Yesus wan minko saw kappa attigri sén durmurew ge, Yesus o kunum morko ole Yerusalem attigri atan. ⁵² Am nug danah os meřarew anęksi kaw os Samaria qewa keke dalagri am ke lelagri qe kunum bawarlagri ateg. ⁵³ Gam danah kaw qewari ag dueg ge nug Yerusalem attigri atan qeri Yesus uksi loulagwa atakri mineg. ⁵⁴ Yesus békuř Yems Yon ole, a né

qe dueksa anes. “Nařinah, na ot niew pe, i kew saw karandi anhuř ařelle neko danah uni ařardig!” eksa anes. ⁵⁵ Gam Yesus buliko ařit qe gařa matan. ⁵⁶ Qe dimba ge, Yesus bégur ole kaw lawa ateg.

Yesus Dimlamdakri Kowol

⁵⁷ Ag ihwa ateksi ge, danah os Yesusri anan, “Na arewa attip ge, da na dimlamirwi ole atnit.” ⁵⁸ Yesus danah qe kořewa oko anan, “Qé déguř ag wan ořewa nisi am é ag teřlag ole. Gam Danah Bega nug ge niakri lo ole kawa.” ⁵⁹ Nug danah la os amegwa anan, “Na doka da dimlamir,” eko anan. Gam danah qe anan, “Nařinah, na minwe tatam ge da atko mem mousan suhumko am dimlamirdil,” eko anan. ⁶⁰ Yesus danah qe amegwa anan, “Danah mousak qe minwe agé agé mousak leilgar qe suhmares. Gam na atka Tiwurdi Kingdomri* Né kusu.” ⁶¹ Am danah la os Yesusri anan, “Nařinah, da na dimlamirdil. Gam tatam na minwe da low atwi ke séktu léktu ewlag ořako am na dimlamirdil.” ⁶² Gam Yesus danah qe anaran, “Danah palangis digumeko tořelle am sansan nug buliko dimugwa amne ole qe, nug Tiwurdi Kingdom owa kekuakri olele kawa,” eko anan.

10

Yesus 72 Danah Nusgur Kekuak Marew Ateg

¹ Dimba ge, Nařinah nug Bégur 12 qe am danah la os ole keřřako 72 danah qere anew awen are nug attigri ole qe kunumba ařit ařit nug noh uksi anęksi ateg. ² Nug ere eko anaran, “Ke lep kuřum nie, gam ke lep qe tuřakri kuak danah kuřum kawa. Qeri ag dar memegri unuqorweg nug sew kekuak danah la os ateksi dar nusigwa ke lep tuřlag. ³ Ag ates! Da séwi ag sipsip nagur sillah qé déguř olagwa atsi. ⁴ Ag asilag qarég yanakri sogot am keke yanakri baram aw oweg, am féřag gařa la os ole aw diarweg. Am ag ihagwa danahas piareksi ge, aw féřag yeksi né marweg. ⁵ Ag danah os diarko lougwa now ge, ere tatam anares, ‘Tiwur o maror ag ole dalag.’ ⁶ Am lo qe memeg o kenawa diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa darig. Gam pi diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa pi dew buliko agrowa durig. ⁷ Ag lo qewa ih deppeg keř marlag ge, lessi des. Keřdi kekuak danah nug kekuak nusig qe noh urig olele. Ag lo oswari am oswa aw weiweg. ⁸ Ag taun oswa noweg, felqareksi diareksi am keř ke bawresi marlag ge, ag les. ⁹ Waře danah os taun qewa dalag ge, ag seweg waře pasaorar. Am ag Tiwurdi

* 9:60 9:60 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare.

Kingdom* agrowa uriyé unaka de qe anweg dues. ¹⁰ Gam ag taun oswa noweg fel pi qarweg ge, taun qeri ihwa aseksi dessi anes. ¹¹ 'Ig féniqwa usuř asilag taunwari de, qe ag pelagri qeqalhut ne. Gam ag dahméksi koutores: Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén unaka de.' ¹² Da ag amlagwa anina, Tiwurdi uřfıbak derwa geisah Tiwur Sodom kaw kug moran qe erđak ag kug nafi pelag. ¹³ Korasin am Betsaida ole ag olag duak! Ag geisah kug nafi pelag. Keřdi da mirakel os agnéwa sein qe Tair Saidon ole selem ben, ag algu olag bulılo. Ag asilag hipunin qeri nouni dueksi neko aqarew am usuř luessi dessi olag bulılo. ¹⁴ Gam Tiwurdi uřfıbak derwa Tair Saidon ole kug olas qe erđak ge ag olag. ¹⁵ Am Kapernaum, ag te os Tiwur ag binlag karan sumdig? Kawa. Ag ole Tiwur touřarew nuksi paral melag," eko anan. ¹⁶ Am Yesus bulıko anaran, "Oun os nug asilag né dorig ge, nug dasil né due. Am oun os nug ag dimardig ge, nug da dimıře. Gam danah da dimıře ge, nug Tiwur anew da urıyın qe dimore," eko anan.

72 Keuak Danah Bulieksi Uřıyeg

¹⁷ 72 danah qe bulieksi urıyeksi olag gamag asakwa aneg. "Nařinah, ig na wénimba anektu, koulli nou gefarhut né dueksi ateg." ¹⁸ Géri Yesus kořlagwa oko anaran, "Da Satan saw karandi ampıř sillah usihri tolwewew pégin. ¹⁹ Ag dues. Da ag mat am kappıé ole qařlagwa tapeksi ofollarlagri gagragsak marin. Am kegeř asılagri gagragsak kunum qe seweg kéwsi kawa mérigri gagragsak marin. Qeri ag kité ospi sarew nou meweg. ²⁰ Gam koulli nou ag kořlag dimlamdeg qeri ag aw olag gamag asew. Ag Tiwur saw kappa irıl wenlag yan qeri olag gamag asar." ²¹ Sén qewa Koulli Gun nug sew Yesus o gamag asew anan, "Mem, na wan saw oleri Nařinah. Da binam sumina. Keřdi na keke ene duak danah dowegri sewe larian, gam danah nır nounu sillah ge ismaren. Meřenah, Mem na ere séripri ot nıan ole qe sen. ²² Mem gagragsak am keke kunum ole da ewelwa man. Tiwur Bega ge oun qe ounté ospi due, gam Mem ih due. Am Mem ge oun qe ounté ospi due, gam Bega ge due. Am danah are da keprarko ismarin qe ag ole Mem dossi." ²³ Géri Yesus bulıko bégur ih dolagri anan, "Danah keke ag pesi ole qe pesi, qe ag olag gamag asdig. ²⁴ Da ere anarina keřdi ge, algu profet am king kuřum ole keke ag gei pesi ole qe pelagri seg, gam ag pi peg. Am né ag gei dossi

ole qe dolagri seg, gam ag ospi dueg," eko anan.

Samaria Danah Kenari Né Tonak

²⁵ Deř os Řo duak danah os asko Yesus sew perigri seko kořmoran. "Duak marak danah, da areg seko ge foumak sansan diakri urıl?" ²⁶ Géri Yesus kořewa oko anan, "Mosesri Řo yakwa keř eko ane? Na dona ge areg?" ²⁷ Géri danah qe anan, "Řo ane: Nařinah nasip Tiwurdi ot mousew, ot kunum ole, kitton ole, gagragsak nasip kunum ole am dahmak nasip kunum ole Tiwur mor. Am na nagégé nasip ot mouse qe sillah liapri ole qere ot mousar." ²⁸ Géri Yesus danah qe kořewa oko anan, "Na meře anam. Na qere seka ge, foumak owe Tiwur ole sansan dalas," eko anan. ²⁹ Gam danah qe nug da mangu elle qeri Yesus kořmoran. "Am oun ge da lial?" eko kořmoran. ³⁰ Am Yesus amegwa anan, "Danah os Yerusalemri noko Yeriko atewew, yawsen danah ihwa orweksi féřu balla nusig kunum urdeksi keke nusig kunum kařdeksi, mouřaweg ameg tarıew niewew ateg. ³¹ Niewew ateg, prisı danah os ih qe dimlamurko noko nug danah qe peko ge, ih séku leis wanko nanřurko atan. ³² Qe sillah, Liwai† danah os ole qere noko peko, nug ole ih leis wanko nanřurko atan. ³³ Gam Samaria danah os ih unari urıko danah qe nıanwa doko qere peko ge, o duan. ³⁴ O dow ge, nug danah qe gumurko wanko isıwa gořen am wain ole gogřew now isi wıtan. Malako ge, danah qe sumew donki nusigwa tew oko řo lo oswa atko qewa meko guman. ³⁵ Kuagřew ge, qarég silwa arıt ipko řo lo gumak danah qe morko anan. 'Na danah ene dahmoreppe da bulıko urıko ge na qarég gane tourdıp qe noh méřıl,' eko anan." ³⁶ Am Yesus Řo duak danah qe kořmoran, "Danah kiam ene na dona ge danah are ge yawsen danah mouřweg ole qe lia?" eko kořmoran. ³⁷ Kořmorew ge, nug kořewa oko anan, "Danah o dow kéhnuran ole qe." Géri Yesus danah qe anoran, "Na ole atka qere ih se," eko anoran.

Yesus Mata Maria Ole Piattig Atan

³⁸ Yesus bégur ole Yerusalem atlagri atessi kaw oswa waneg. Yesus kaw qewari as os wénih Mata qe lougwa atew, Mata felqoran. ³⁹ Nug mageg os wénih Maria, qe Nařinah féřgwa delle né marıan qe duelle dian. ⁴⁰ Gam Mata ge ke bawrakri sik nou qan. Géri nug doko Yesusri anan, "Nařinah, da magel ene minřew kekuak dagé seına, qe na areg dona? Na

* 10:9 10:9 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare. † 10:31 10:31 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah ‡ 10:32 10:32 Pris kéhnurak danah am nug Liwai fuřuh

anwe nug ole da kéhniřar,” eko anan. ⁴¹ Gam Nařinah anoran, “O Mata, na keke kuřumrinah ot sik qew ot nou me. ⁴² Gam keke usihri qe na kutuk. Qeri Maria nug keke kenanař kepařko se. Am ounté os nug keke kepré qe pi kařdew,” eko anoran.

11

Yesus Béğur Unuqorakri Ismaran

¹ Deř os Yesus awen oswa unuqoran. Sén nug unuqorko malweu ge, nug bega os anoran. “Nařinah, Le Luarak danah Yon béğur unuqorakri ismaran sillah, ig ole ismig.” ² Géri Yesus anaran, “Sén ag unuqoressi ge, ere anes: ‘Ig Mémnig, na wéhnim gun ole karan sunnig. Na uřika king denna danahas gumardip. ³ Na ig deř dorog ke mig. ⁴ Ig ole oun nouni sige qe kusqektu dohut dounig katie qe sillah, hipunin isanig kusuřka mig. Am ig aw pařwigwe qepiakwa tolahun.’” ⁵ Am Yesus béğur dilag anan. “Olagwa usih os tuřan tugamag lia lougwa atko qaqurko kořmurdig. ‘Lal, beret kiam os miřdip olele te? ⁶ Keřdi da lial os weiko uřiko loulwa dué. Gam da ke nug morakri ole kawa.’ ⁷ Géri danah lo owa ge andig, ‘Na da aw kekuak miřwen. Ihřam iřil maném, am da nir dahlar ole niak awenwa nitu. Da asko keke mirakri olele kawa.’ ⁸ Da ag anarina. Nug lia qeri nug asko keke ospi morew. Gam nug pi fařak kořmurdig qeri nug asko keke qe murdig. ⁹ Qeri da ag amlagwa anina. Ag kořmeweg, Tiwur ag mardig. Mariweg ge, nug ismardig. Ag ihřam qouqou orweg, nug ihřam matuldig. ¹⁰ Qeri oun os Tiwur kořmurdig ge, nug urig. Oun os maririg ge, nug ismurew perig. Am oun os ihřam qouqou orew ge, nug ihřam matulko murdig. ¹¹ Oun os nug nir memeg ge, nir kaké murdigri kořmew ge, mat nou os murdig te? ¹² Am maru owah murdigri kořmew ge, kappiéř os oko murdig te? ¹³ Qeri hipunin danah ag ole nir keke kena marlagri qe dueksi koutursi. Am Mem saw kappari danah are kořméři ge meřenah Koulli Gun mew uřirig,” eko anan.

Yesus Belsebul Ole

¹⁴ Deř os Yesus danah os koře kunum féřuwa koulli nou qe sew koře kunum daré qe geřdan. Geřdew atew ge, danah qe né buliko mariew danahas peksi dorlag nan. ¹⁵ Gam olagwa danah os ge aneg, “Nug koulli nou dilag kuri Belsebulri* gagrařsakwa koulli nou geřare.” ¹⁶ Am olagwa danah la os Yesus mirakel os séřigri kořmoreg. Keřdi ag nug meřenah Tiwur dowari te uřirian qe

pelagri kořmoreg. ¹⁷ Gam Yesus nug asilag dahmak qe doko ge, amlagwa anan. “Danah kaw usihwari ag kopatweg ařit patew fan selag ge, geisah kaw qe paral méřig. Am danah os ag atéř usihwari ag kopatweg ařit patew fan selag ge, geisah atéř qe kawa méřig. ¹⁸ Am Satan leigur ole kopatweg ařit patew fan selag ge, gagrařsak nusig kawa mew ag paral melag. Ag ansi ge da Belsebulri gagrařsakwa koulli nou geřarina, qeri da ere anina. ¹⁹ Da Belsebulri gagrařsakwa koulli nou geřarwi pe, asilgar danah qe oundi gagrařsakwa koulli nou geřarsi? Qeri asilgar danah ih qewa ismigsi ge ag darmési. ²⁰ Gam da meře Tiwurdi gagrařsakwa koulli nou geřarwi pe, Tiwur danahas nusur gamlagwa king dela gumardigri agrowa uřirian.” ²¹ Am Yesus né tonak os anaran. “Danah os gagrařsak ole nug fan sakri keke bawarko loug kařiah wite ge, keke nusig kunum kena dasi. ²² Gam danah gagrařnah os beko fan seko éřurko ge, fan sakri keke kunum gagrař qore qe urig. Am nug keke kunum urig qe danah la agop panirig. ²³ Oun nug da lial kawa ge, nug dasil kegeř. Oun nug da pi kéhniřew sipsip qaglarřu ge, nug sipsip lamarew pihřaurři,” eko anaran.

Koulli Nou Buliko Uřiye

²⁴ Yesus anaran, “Sén koulli nou danah os féřuware geřurweg doko atko ge, atu meřřakwa sik oko darigri awen mariko weiye. Am nug awen os pi peko ge, ane. ‘Da lo minko uřirian qewa buliko attil,’ eko ane. ²⁵ Géri nug buliko atko danah qe owa lo qe kinkak ekařko bawarko koutorak pe. ²⁶ Peko ge, nug atko am koulli nou la nug éřdak nounah ⁷ qere diarew uřiyeksi qewa dasi. Géri danah qe tatam dian qe éřurko ole nounah me,” eko anan. ²⁷ Yesus né qe anewew, as os danahas ameg naři qe olagwa uřuko anoran, “As na mémnirko ouma mirelle begran ole qe nug o gamag ase.” ²⁸ Gam Yesus anan, “Danah areg Tiwurdi né dueksi dimlamursi ge, ag olag gamag asak nařiwa dalag,” eko anan.

Yesus Mirakel Sew Pelag Aneg

²⁹ Sén danahas kuřum qaglessi omorweg ge, Yesus anaran, “Danahas geiri ag olagwa sak nouninah ambak. Ag da mirakel séwi pelagri kořméři. Gam da mirakel usih ospi séwi peweg. Ag profet Yona féřuwa kowol nian qe sillah ih pelag. ³⁰ Niniwe danahas kowol Yona dowan ban qe peksi ge, Tiwur nug mew atan qe ag dueg. Qe sillah danahas geiri ag ole Danah Bega qere peksi ge ag dolag. ³¹ Dimba Tiwurdi uhřibak deřwa kenariwari kuin sirko danahas geiri

* 11:15 11:15 Koulli nouri kuri am nug nou memeg Satan

ole aseksi dessi asilag sak nou qe ambo marko ismarew pelag. Keŕdi kuin qe wan atko patakware Solomonri duak kena qe dorigri uriyen. Gam ag olagwa danah os Solomon erdak ge ewa de, am ag nusig né duak bulian. ³² Sén Tiwurdi uhřibak derwa Niniwe danahas sireksi geiri danahas ole aseksi dessi geiri danahas dilag sak nou qe ambo melag. Keŕdi ag Yona né kuswew olag bulian. Gam gei ge danah os Yona erdak ge ewa de, am ag olag buliak minsi,” eko anaran.

Férundi Kamsahlak

³³ Yesus anan, “Danah os lam kamutko pi lariew, am wawa pi tone. Kawa, nug karan eisew nie. Géri danah lo owa nuksi ge, lam aŕe qe pesi. ³⁴ Na amen ge na férundi lam sillah. Na amen kena dew ge, férun kunum ole kamsahlakwa darig. Gam na amen nou ge, férun kunum ole gattuwa darig. ³⁵ Qeri kamsahlak otwa de qe gattu tonewri na dahmeka koutor. ³⁶ Qeri na férun kunum kamsahlakwa darig am gattu nagur ospi férunwa darig ole ge, férun kunum kamsahlakwa darig. Lam arko atko férunwa kamsahle qe sillah,” eko anan.

Yesus Farisi Am Ŕo Duak Danah Ole Alaran

³⁷ Yesus né mariko malwew ge, Farisi os nug lougwa atew ke kelasri anoran. Géri Yesus nug lougwa atko ninaqırko dian. ³⁸ Farisi qe Yesus eweg tatam pi isak ke lew peko ge, nug dorog nan. ³⁹ Géri Nařinah anan, “Farisi, ag asilag kap am plet ole dimdim ih issi, gam ag olagwa ge ameg qak am kowol nounah ole ambak. ⁴⁰ Ag né tapewnak danah! Tiwur férnig ih te kawian? Am onig owa ole pi te san? ⁴¹ Gam asilag kap am plet ole owa keŕ keŕ dassi qe o duak danah kehnaressi mares. Ag qere selag ge, Tiwur amegwa ag olag isak perig. ⁴² Gam Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag danahas agop sak mangu ospi sési am Tiwurdi olag pi mouse. Ag qané, lumbu am darari kes kowol kowol ge watiweg ameg 10 qere new ameg usih qe Tiwur mursi. Gam ag qere sési am ole Tiwurdi olag mousewew am danahas agop sak mangu ses. ⁴³ Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag binag mak lowa danah wenlag ole dilag diak awen qewa ih dalagri sési am ag qaglak awenwa felqareppeg ih weilagri olag nari de. ⁴⁴ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag matmat bala pi kehak qe sillah, danahas pi duak qaręewa tapeksi weisi,” eko anaran. ⁴⁵ Ŕo duak danah os anan, “Duak marak danah, na

Farisi dilag né anna qe, na sewe ig ole ufnig ne.” ⁴⁶ Qeri Yesus né noh meko anan, “Ŕo duak danah, ag ole dahmes! Ag kug os pelag. Ag Ŕo kug ole danahas qarlagwa mési, géri ag mawakri kug aqare. Gam ag mawakri kehnareksi ewlag ospi marsi. ⁴⁷ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag alagar profet qe aqareg am ag profet dilag matmatwa bala kehareksi bawarsi. ⁴⁸ Kowol asilag qewa danah ismarsi ge, ag alagar algu profet aqareg qe kowol kena seg essi ag matmatwa bala keharsi. ⁴⁹ Qeri Tiwurdi duak kena qewa nug ifil anan, “Da profet† am aposel‡ ole anwi atlag. Ag os ge nouni sarlag am gurak marlag. Am la os ge ag aqarweg mouslag.” ⁵⁰ Qeri kug algu wan digumakwa profet aqareppeg uriyew gei patak qe noh danahas geiri ag olag. ⁵¹ Algu Abel qakwari uriyew pris Sakaraia ge Tiwurdi doŕ manko morakri qaręew mourak am Tiwur Loug gamagwa ole qeg. Da meŕe anarina. Kug qe kunum noh qe danahas geiri ag olag. ⁵² Ŕo duak danah, ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag danahas Tiwur dowegri dagareg. Am ag agégé Tiwur duak mineksi ge danahas Tiwur dolagri seppag ag dagareg,” eko anaran. ⁵³ Sén Yesus lo qe minko attig sew ge, Farisi am Ŕo duak danah ole uhřilag bew, kegeŕ moreksi diguméksi gurgur kořmoreg. ⁵⁴ Ag Yesus né nouni os anew dueksi ořalagri kaŕeordew.

12

Né Darmak Kowolri Dahmes

¹ Sén qewa ih danahas kuřumnah 1,000 erdak ag Yesus pelagri qagleksi agégé nug tapeksi seppag, Yesus bęgur dilag tatam anan. “Ag Farisi danah dilag yis* qeri dahméksi koutores. Yis qe darmak gařlagwa ih Tiwur dimlamdak kowol. Qe sillah aw seweg. ² Ag keŕ keŕ lareksi tonak nie ge Tiwur sew ambo melag. Am keŕ lariaakwa sési qe ole sew kunum pelag am dolag. ³ Qeri keŕ ag gattuwa lugmeksi agé marilag ge, dimba kęmunwa danahas kunum dolag. Am keŕ kutip-tip kurugwa marisi ge, dimba tamniakwa mariew kunum dolag.”

Tiwur Ih Farđes

⁴ “Da leilar, ag anarina. Ag danah feřlag qelag seweg qeri aw fařarweg. Keŕdi ag dimba kite la os pi seweg. ⁵ Gam da ag oun fařurlagri qe anwi dolag. Ag Tiwur ih fařdes. Nug ge koulli kařwarew mouslagri am ole dimba toufarew kew pi gouse olewa nolagri gagragsak ole. Meřenah, da

† 11:49 11:49 Tiwurdi né oko mariak danah ‡ 11:49 11:49 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meŕ danah. * 12:1 12:1 Yis ge palawa ole kawlieksi palawa manweg titfe.

buliko anarina, ag Tiwur ih faʼrdes. ⁶ Ag dossi, danah ag é reis anig tanig ole qarég nagurnah usihwa irar mési. Gam Tiwur nug reis anig usih ospi doug katie. ⁷ Am merenah Tiwur ag kurlag urug kunum ge gane qe nug due. Qeri ag aw farweg. Am nug asilag o nie ge, é nounou kuʼrum dilag dahme qe erdak.”

Yesusri Aw Uʼrlag New

⁸ “Da ag anarina. Oun os nug danahas amlagwa nug da dimlamʼri andig ge, Danah Bega Da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil eko andil. ⁹ Gam ounté os danahas amlagwa nug da dimiʼfrew ge, da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil kawa eko andil. ¹⁰ Danah oun os pi duak Danah Begari nouni andig ge, Tiwur hipunin nusig kusuqrig. Gam oun os nug duelle Koulli Gun oko oko qurdig ge, Tiwur hipunin nusig qe ospi kusqew. ¹¹ Ag da dimlamiʼsi qeri danah os ag orwareksi diareksi Yuda dilag binag mak lowa am kuri danah wagé wagé am danah kuakri wittak marak ole qe nolagwa atweg ge, keʼ né am areg anlagri aw dahmak kuʼrum oweg. ¹² Keʼrdi ag keʼr éksi anlagri ge sén qewa Koulli Gun ag ismardig,” eko anan.

Danah Kéhu Oleri Né Tonak

¹³ Danah usih os danahas ameg nari qe olagwa nug Yesus amegwa anan, “Duak marak danah, na da awal amegwa anwe nug keke i memnitdi ge wasaʼrko dasil sillah qe miʼfar.” ¹⁴ Gam Yesus né qe noh meko anan, “Lal, oun da asilas ken watiko mattildi keprak danah toqifan?” ¹⁵ Elle ge nug kunum amlagwa anan, “Ag dahméksi koutores! Ag keke kunumdi aw amlag qew. Danah kénih nari ole ge, kénih qe sew nug kena ospi dew.” ¹⁶ Am Yesus nug né tonak usih os amlagwa anan, “Danah kéhu ole os dar seko ke kehew mou kuʼrumnah nian. ¹⁷ Qewa ge, nug nugégé dahman, ‘Da ke ene oko meʼw diakri awen olele kawa. Qeri da aregnah séril?’ ¹⁸ Am nug anan, ‘Da ere séril. Geisah da ke makri lo kunum logʼrarko am lo wagé wagé fuarko ge, ke kunum am keke dahlar kunum ole qewa mardil. ¹⁹ Am da dagégé dasil ere andil, da ke am keke la kunum qe makar kuʼrum urwildigri olele qaglin. Aria, da sam delle ke lelle am ke nafi selle gamal asakwa daril.’ ²⁰ Gam Tiwur nug amegwa anan, ‘Na né tapewnak danah! Gei tuʼgan ewa na mousdip. Am keke kunum bawren de ene ge geisah oun memeg mérig?’ ²¹ Géri danah keke kuʼrumnah wan ewari nugé nusig qagle ole qe dowa qere bérig, gam Tiwur nohwa ge nug keke kawa,” eko anan.

Wan Kénihri Dahmak Naʼrinah Aw Oweg

²² Yesus bégur dilag anan, “Qeri da ag amlagwa anina. Ag wan enewa fou diakri aw dahmak kuʼrum oweg. Ag ke lessi fou dalagri am feʼlag balari ole dahmak kuʼrum aw oweg. ²³ Ag fou dasi qe ke erdak am ag feʼlag qe feʼlagri bala qe erdak. ²⁴ Ag kalog dilag dahmes. Ag ke pi kéhsi am ke uksi qagleksi louw pi mési, gam Tiwur ke mare. Tiwur é dahmare qe erdak ge ag dahmare. ²⁵ Ounté os olagwa dahmak kuʼrum ow fou darigri sén deʼr usih yako terigri olele té? ²⁶ Géri ag keke nagur usih os sakri olele kawa ge, keʼrdi ag dahmak kuʼrumnah keke lari usi? ²⁷ Ag bala areg besi qe dahmores. Ag teret pi sési am lamén asilag pi sési. Gam da anarina. Bala qe asilag amnak ge king Solomon féfu bala kenanah qe erdak. ²⁸ Gisgar nug gei de am keʼrew ih danah kotaʼrko keʼwba touʼfrew ardig. Gisgar sam qe Tiwur nug bala mare. Qeri Tiwur ag gumardig qe gisgar gumare erdak gumardig. Ag danahas olag mefe mak kutuk ole! ²⁹ Qeri ag keʼr ke am le ole lelagri aw dahmak kuʼrum oweg. ³⁰ Wan ewa danah Tiwur pi dosi ole ag keke qeri marieksi sik aqare. Gam ag ge, Memlag Tiwur ag keke qeri olag nie qe nug iril doko malwe. ³¹ Qeri ag Tiwurdi Kingdom meweg anqew dimlamurweg ge, nug keke qe ole mardig.”

Keke Kena Saw Kappari Qaglakri Kowol

³² “Ag da beglar kuʼrum kawa, gam ag aw farweg. Ag Memlag Tiwur nug o gamag asakwa Kingdom nusig mardig. ³³ Ag keke asilgar daren marweg qarég uksi o duak danah mares. Qe ge saw kapa keke kena asilag qe qaglak darig. Am qarég yanakri sogot saw kappari ge oré ole kawa. Asilag keke kena qe ospi kawa mew qe darig, yawssen danah ospi yawssen oweg am diruʼ ospi seweg nou mew. ³⁴ Asilag keke kenanah arewa de qewa ih ag olag am dahmak asilag kunum ole qewa darig,” eko anan.

Naʼrinah Uʼririgra Bawrena Da

³⁵ Yesus anaran, “Ag lamén asilag kutuk mappieksi tageksi am lam kamutweg aʼfrewew bawressi des. ³⁶ Ag kuak nir dilag danah nafi danah as wakri mal-lenwa uʼririgri ameg méksi dasi qe sillah bawressi des. Géri sén nug uʼriko ihʼram qouqou orew ge, usihri ihʼram nusig matleksi morlag. ³⁷ Kekuak nir are ag danah nafi asilag uʼririgri bawreksi us aw niweg ameg méksi deppeg buliko uʼriko piarew ge, ag olag gamag asdig. Da mefe anarina. Nug nugégé lamén tagko sew ag daweg ke bawarko mardig. ³⁸ Nug tuʼgan tugamag té kuagaʼrdigri maru gelleppeg té

ufiko kuak nir ameg méksi deppag piarew ge, ag olag gamag asdig. ³⁹ Am ag né dasil órwes: Lo memeg os yawsen danah nug lougwa ufirigri sén qe iril duewew ge, yawsen danah qe loug ospi logaŕko owa now. ⁴⁰ Qe sillah, ag ole sansan bawressi des. Keŕdi ag Danah Bega da keŕ sénwa buliko uŕiril qe ag pi dosi,” eko anan.

Kekuak Nir Kenari Né Tonak

⁴¹ Yesus né qe anko malwew ge, Pita koŕmoran. “Naŕinah, na ig amnigwa ih te né tonak ene marina, kawa danahas kunum ole amlagwa te marina?” ⁴² Naŕinah koŕewa oko anan, “Oun ge kekuak nir kena duak kena ole qe danah nafi nusig nug toŕorew kuak nir la qe gumarelle ke marak sénwa ke wasaŕko mardig?” ⁴³ Dimba danah nafi nusig qe buliko uŕiko am kuak nir qe kekuak mangu ih sewew perig ge, kuak nir qe nug o gamag asdig. ⁴⁴ Meŕenah anarina, danah nafi qe geisah sew kuak nir qe keke nusgur kunum ole gumardig. ⁴⁵ Gam kuak nir os ere dahmelo, ‘Danah nafi dasil ofeŕ ospi buliko uŕiyew,’ elle nug kuak nir am kuak as la qe digumeko mouŕwarko ke nafi seko lelle am le gagrag qe leko gar qelo. ⁴⁶ Danah nafi qe deŕ kuak nir qe pi dahmurdig ole qewa am sén os nug pi dorigwa uŕiko kuak nir qere peko ge, nug kotŕew new danah olag meŕe pi me dalag awen qewa touŕew nurig. ⁴⁷ Kuak nir nug danah nafi nusig keŕdi o nie qe duelle pi bawarko dimlamdew pe, danah nafi nusig sew nouninah qelag. ⁴⁸ Gam kuak nir nug danah nafi nusig keŕdi o nie qe pi duelle nouni sew pe, danah nafi nusig nafi pi qew. Tiwur danah are ag nafi mare ge, ag nafi morlag. Am danahas are ag keke nafi gumlagri mare ge, nug ag nafi bulieksi morlagri koŕmardig.”

Yesus Dimlamdakwa Danahas Watilag

⁴⁹ “Da wan ewa kew méril uŕiyin, am da ol se ge kew qe iril digumeko aŕan. ⁵⁰ Am da le lourak oswa nuril. Qeri da kug nafi iwŕewew atew sén qe durig. ⁵¹ Ag dahmési ge diak kena te darigri wan ewa uŕiyin? Kawa. Da anarina, da danahas olagwa koptak bérigri uŕiyin. ⁵² Gei watimak lo usihwa danahas tanig ole qe watieksi, kiam ge aŕit dilas olag usih ospi dew am aŕit ge kiam qe dilag olas usih ospi dew. ⁵³ Ag watieksi memeg nug nag ole olas usih ospi dew am nag nug memeg ole olas usih ospi dew. Anig ge aŕeg ole olas usih ospi dew am aŕeg nug anig ole olas usih ospi dew. Am anig nug aswa ole olas usih ospi dew am aswa nug anig ole olas usih ospi dew,” eko anan.

Sén Peksi Olag Mourar!

⁵⁴ Yesus danahas kuŕum amlagwa anan, “Ag fur kem nuakwa qaŕglew peksi ge, ofeŕ ole ansi. ‘Gu nérigri se.’ Am qe meŕe, gu ne. ⁵⁵ Am sén ag ulas kenariwa yalew ge, ag ansi. ‘Geisah kem gagaŕdig.’ Am qe meŕe kem gagraŕe. ⁵⁶ Ag darmak gaŕlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag wanwa am saw karan sén kitŕu peko anakri ge dosi koutursi. Gam keŕdi ag gei sén ewa keŕ keŕ beko ate qe peksi digu olag ospi moure? ⁵⁷ Keŕdi ag agégé kowol mangu ih sakri ospi keŕpeksi dimlamursi? ⁵⁸ Na danah os na kitéri yagoŕ mirew pe, kugri né keŕpak lowa pi wanak ih umuwa né qe bawreksa olas usih melasri mena pe. Kawa ge, nug na keŕpak danah dowa wirko wanew ŕo danah ewlagwa meirew kalabuswa yanirlag. ⁵⁹ Da na anirina. Na kug noh qarég makri anak qe kunum mewe atew am nagurnah ospi meka malarip ge, na kalabuswari dimdim ospi downen,” eko anan.

13

Danah Os O Pi Bulirig Ge, Paral Mérig

¹ Danah os Yesus ole sén qewa dessi Yesus anoreg. Galili danah os doŕ manko Tiwur morak qe seppag, Pailot anew aŕarweg mousweg karlag noko doŕ karag qe ole kawlian. ² Yesus anan, “Ag dosi ge, Galili danah mouseg ole qe hipunin asilag ge Galili danah la kunum dilag hipunin qe eŕdak nouninah, qeri te ag kug qe og? ³ Kawa! Da ag anarina, ag olag pi buliew pe, ag ole qere ih paral melag. ⁴ Am danah 18 qere Siloam lo welah nafi karan uwa qiko aŕarew mouseg qe, ag dosi ge, ag qe Yerusalem danahas la efareksi hipunin nouninah te seg? ⁵ Kawanah! Da anarina, ag olag buliar. Kawa ge, ag ole qere ih paral melag,” eko anan.

Guŕaw Mou Pi Nieri Né Tonak

⁶ Am Yesus né tonak ene amlagwa marian. “Danah os wain dar nusig owa guŕaw ker os kehew dian. Géri dimba ge, guŕaw qe mou niew perigri atan, gam mou usihnah ospi niew pian. ⁷ Géri nug dar gumak danah nusig qe anoran, ‘Da makaŕ kiam qere guŕaw ene mou niew perildi sén kuŕum uŕirém, gam mou usih ospi niew pégin. Qeri na kowe qar. Keŕdi nug awen oko delle wan kirag pi malwew.’ ⁸ Gam dar gumak danah qe koŕewa oko anan, ‘Danah nafi, minwe makaŕ usih la os ole dew. Am da diguwa wan kapatko mol morelle am kinkak ole diguwa méril. ⁹ Makaŕ os uwa mou niew pe, qe kena. Gam mou ospi niew pe, kuwi qirig,’” eko anan.

Yesus Sabatwa As Os Sew Waŕe Pasao-ran

¹⁰ Sabat derwa Yesus Yuda dilag binag mak lowa danahas Tiwurdi Néri duak maran. ¹¹ Am as os qewa dian ge koulli nou sew nug makaf 18 qere gumi tupiak, géri nug gumi mangu morakri olele kawa daré. ¹² Sén Yesus as qe peko ge, urwurew dow anoran, “As, da wafe nasip séwi pasaoré.” ¹³ Yesus qere anelle eweg as qe gumiwa mew, usihri asko mangu delle Tiwur binag suman. ¹⁴ Yesus Sabatwa as qe sew kena man, qeri kuri danah Yuda dilag binag mak lori qe Yesusri uhribew danahas dilag anan, “Ag kekuak der la qewa ge ufiyeksi anweg wafe asilag sew pasaorar, gam Sabat derwa ufiyeksi ge ag aw anweg wafe asilag sew pasaorew,” eko anan. ¹⁵ Géri Nařinah kuri danah qe anoran, “Ag darmak gařlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag Sabat derwa makau am donki ole asilgar le marlagri pi te kusqareksi diareksi atsi? ¹⁶ Qeri as Abraham furuh ene Satan warfawa dagorew makaf 18 qere dian. Nug Sabatwa kusqak murdil ge nouni te?” ¹⁷ Sén Yesus qere anweg ge, danah nug keger moreg qe ag uřlag nan. Gam danahas ge nug kuak kunum kenanah san qeri olag gamag asan.

Mastet Égri Né Tonak

¹⁸ Géri Yesus anaran, “Tiwurdi Kingdom ge kité sillah? Da qe kité sillah eko andil? ¹⁹ Qe ker os wénih mastet ég sillah qe danah os oko dar nusigwa kehan. Ker qe beko naři mew ewegwa é kuřum ufiyeksi sik uksi dasi,” eko anan. ²⁰ Am nug buliko anaran, “Da Tiwurdi Kingdom ge kité sillahnah eko andil? ²¹ Qe yis sillah. As os yis oko palawa nařiwa gogrew now kawlian. Yis qe sew palawa titirko naři me qe sillah,” eko anan.

Ihřam Nagurdi Né Tonak

²² Yesus Yerusalem attigri atelle taun am kaw eřaran ole qe danahas doulag patelle atan. ²³ Danah os kofmoran, “Nařinah, danah usih usih te foumak uksi sansan dalag?” Qere anweg ge, Yesus anaran. ²⁴ “Ag ihřam nagur qewa nolagri gagrag mes. Da anarina, danahas kuřum ihřam qewa nolagri selag, gam ospi noweg. ²⁵ Sén lo memeg asko ihřam manew ge, ag dimdim aseksi dessi ihřam qouqou oressi anlag, ‘Danah naři, ihřam matulwe ig ole not,’ éksi anlag. Gam nug kořlagwa oko andig, ‘Da ag pi duarina am ag arewari ufiyew.’ ²⁶ Qere anweg ge, ag anlag, ‘Ig na ole ke am le ole let am na ig kawniřwa dounig paten ole qe,’ éksi anlag. ²⁷ Gam nug kořlagwa oko andig, ‘Da ag pi duarina am ag arewari ufiyew. Ag kunum kowol nou sak danah, ag uwa wanes! ²⁸ Sén qewa ge Abraham, Aisak, Yakop am profet kunum saw kappa deppag piarlag. Gam

ag ge minarak dimdim dessi, qeri olag nou mew kuanessi élag gařmessi dalag. ²⁹ Geisah danahas kem bakwari, kem nuakwari, kenariwari am nanettiwari am wan atu kunumbari ole ufiyeksi awen asilag uksi saw kappa mallen naři qewa dalag. ³⁰ Meřenah, danahas gei ag wenlag kawa dasi ge Tiwurdi Kingdom owa ag wenlag ole dalag. Am danahas gei ag wenlag ole dasi ge ag wenlag kawa dalag,’ eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

³¹ Sén qewa ih Farisi os duksi Yesusri aneg, “Na awen ene minka awen oswa eit, kerdi king Herod Antipas na iwirdigri se.” ³² Géri nug kořlagwa oko anan, “Ag ateksi qé déguř qe ere anores, ‘Da gei keřew ole am atak ge danahas feřlagwa koulli nou geřardil am waře danah séwi waře pasaorlag. Am sén dasil ufiyew ge kekuak dasil malaril.’ ³³ Areg darig ge da gei, keřew, am éřul attil. Kerdi Tiwurdi profet ge Yerusalem ih aqarweg moussi! ³⁴ O Yerusalem, Yerusalem! Ag ih Tiwurdi profet agrowa ufiyeg ge, qar touřeg am aqarweg mouseg. Sén kuřum da maru anig nagur sougwa qaglariko tonare qe sillah, nir asilgar qaglardil sein, gam ag mineg. ³⁵ Ag qere dues! Gei Tiwur ag minarko loulag dimurdig. Da ag amlagwa anina. Ag da bulieksi ospi peirřew atew sén ufiyew ag ere anlag, ‘Ig Nařinah Tiwur wénihwa Danah uririg qe binag ménig,’ éksi anlag,” eko Yesus anan.

14

Yesus Sabat Derwa Waře Danah Os Sew Kena Man

¹ Sabat der oswa Yesus Farisi dilag naři os lougwa ke lakri atan. Atew ag nug kařeoreksi koutoreg. ² Qewa ge, nug nohwa aminko danah os waře féřu titřarak ole qe dewew pian. ³ Yesus Farisi am Řo duak danah ole kofmaran. “Sabatwa waře danah sew kena mak ge Řo dimlamdak te?” ⁴ Gam ag né kawa deg. Géri Yesus danah qe ořako sew kena mew ge anorew atan. ⁵ Atewew ge, Yesus kofmaran, “Ag eneri olagwa usih os nag te kawa makau nusig te os Sabat derwa moř ořewa tolako now pe, ag ofer pi te béřuweg bew?” ⁶ Am ag né ospi aneg.

Mallen Memeg Am Řo Danah Ole Dilag Né

⁷ Sén Yesus danah mallenwa ke lakri uřieg qe danah wenlag ole dilag awen qewa dalagri seweg peko ge, né tonak ene anaran. ⁸ “Sén danah os ag nug wakri mallenwa atakri anweg ateksi ge, ag danah wenlag ole dilag awen qewa aw daweg.

Keŕdi danah os wénih nafi ole na érdak úrwurweg úfirig ge na pi dona. ⁹ Qere dew ge, mallen memeg a afié úrwattig ole qe doko anirdig. 'Na danah ene awen mor,' eko anew úran newew atka danah wenlag kawa dasiwa darip. ¹⁰ Gam sén na anew atka ge, awen danah wenlag kawa dasi qewa deppe, mallen memeg doko anirdig, 'Lal, na aska atka awen kena danah wenlag ole dasiwa da,' eko anirdig. Qe ge danah mallen qewa úfilag ole leipar qe nolagwa na wénim sumdig. ¹¹ Danah oun os nug nugégé wénih sumdig ge, Tiwur danah qe wénih qew nérig. Am danah oun os nug nugégé wénih pi sumdig ge, Tiwur nug wénih karan sumdig." ¹² Géri Yesus mallen memeg qe amegwa anan, "Sén na ke nafi os seka ge, na leipar, awnar kampar ole, nasipwari am leipar kehlag ole na mourirak dasi qe aw úrwarwen. Na qere sérip ge, ag ke séksi noh méksi na úrwirlag. ¹³ Gam na ke nafi seka ge, o duak danah, danah ewlag félag nou ole am amlag gaŕu ole qe úrwarwe ates. ¹⁴ Qere sérip ge, ag noh makri olele kawa. Gam sén danahas mangunah ag Tiwur nohwa sirlag ge, Tiwur na noh mirko wittak mirdig," eko anan.

Mallen Naŕiri Né Tonak

¹⁵ Danah os ke lelle Yesusri né qe doko ge anan, "Danah os mallen naŕi Tiwurdi kingdom owa ke lérig ge, nug Tiwur wittak kena morew o gamag asdig." ¹⁶ Yesus né qe noh meko anan, "Danah os mallen naŕi orwelle danah kuŕum úrwaran. ¹⁷ Sén keke kunum bawarko malako ge kekuak nir anew atko danah úrwaran qe anaran, 'Keke kunum bawakra doweg atet,' eko anaran. ¹⁸ Danah úrwaran ole qe kunum ole ag kekuak la ole, géri ospi atweg éksi aneg. Danah anqak qe anan, 'Da wan fou os daren mein, géri minwe da atko wan qe kitalko peril,' eko anan. ¹⁹ Os ge nug anan. 'Da tuménah makau 10 qere daren marin. Géri ag areg kekolag qe seweg peril qeri da ospi attil,' eko anan. ²⁰ Am la os ge anan, 'Da tuménah as win, géri ospi attil,' eko anan. ²¹ Kekuak nir qe buliko atko lo memeg qe amegwa anan. Anew ge, lo memeg qe uhŕibew kuak nir nusigri anan, 'Oférnah atka taunwa ih naŕi am nounu olowa o duak danah, ewlag félag nou ole am amlag gaŕu ole qe diarka úri,' eko anan. ²² Kekuak nir qe qere seko ge anan, 'Danah naŕi, na aniŕam sillah sém, gam lo ospi ambé.' ²³ Géri mallen memeg kekuak nir nusigri anan. 'Na atka taun dindim ih naŕiwa am nounuwa ole keigarwe úriweg da loul ambar. ²⁴ Da

anarina, da danah tatam úrwarwi mineg ole qe kunum mallen dasilwa ke nagurnah ospi leweg,' eko anan," Yesus qere anaran.

Yesus Dimlamdakri Kug

²⁵ Danahas ameg nafi Yesus dimlamdepeg, nug buliko danahas qe anaran. ²⁶ "Oun os dagrowa durigri dew pe, nug dasil o naŕi mousar. Am nug memegri am anigri, wawri, nir nusgur dilag, awgur kamgur dilag, am kéwingur dilag am nugégé nusig o naŕi niew pe, nug da begal diakri olele kawa. ²⁷ Am oun os nug nugégé nusig ker mawanak ospi mouko am da pi dimlamirko pe, nug da begal diakri olele kawa*." ²⁸ Am ag olagwa danah usih os lo welah am karan os furigri ge, nug dako qarég gane toufko lo fuko malarigri qe dahmeko peko am digumérig. ²⁹ Keŕdi nug digumeko lo lagko am pi malarig ge, danah kunum lo qe peksi siwegkoleksi ere anlag. ³⁰ 'Danah ene lo digumeko fuan gam nug malwakri olele kawa,' éksi anorlag. ³¹ Am king os 10,000 fan danah ih ole nug king os 20,000 fan danah ole fan selasri ge, nug lia qe éurdigri ge delle dahmeko koutorko peko digumeko fan sérig. ³² Nug olele kawa dew pe, king os qe lawar dewew danah os anarew keŕ ihwa olas usih melasri koŕmorlagri atlag. ³³ Am ih qewa, ag oun os nug keŕ keŕ nusig qe kunum pi dimorko pe, nug da begal diakri olele kawa."

Sol Mumda Kawa

³⁴ "Sol ge keke kena, gam nug mumda kawa mew ge, areg seweg am buliko mumda ole darig? Kawa. ³⁵ Sol mumda ole kawa qe nug ker os diguwa wanwa meko ker ke morakri kawa, nug kekuak ole kawa. Qeri sol qe tourweg ate. Oun os doug né duakri olé dew pe, né ene doko koutorar," eko Yesus anaran.

15

Sipsip Lariakri Né Tonak

¹ Deŕ os takis wak danah am hipunin danahas ole qe ag Yesus né mariew dola-gri úriyeksi qagleg. ² Gam Farisi am Mosesri Ŕo duak danah ole né né marieksi aneg, "Danah ene hipunin danah ole liam pateksi afié ke lési." ³ Géri Yesus né tonak ene anaran. ⁴ "Ag olagwa danah os nug sipsip 100 qere ole darig am sipsip usih os lariew ge, nug areg sérig? Nug 99 qe minarew awen gisgar olowa depeg am nug atko sipsip usih larie qe pi te mariko pew? ⁵ Am sén nug peko ge, o gamag asew sipsip qe sumko guqawa meko mouko

* 14:27 14:27 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

louw ate. ⁶ Atko ge, nug leigur am nusigwari qe ole urwarew ufiyeksi qagulweg anare. 'Ig onig gamag asar. Keŕdi da sipsip dasil usih larian qe peko buliko wém.' ⁷ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, saw kappa ole olag gamag asak nafinah nie am danah mangu ⁹⁹ olag buliakri olele kawa qe dilag olag gamag ase qe érdak."

Qarég Lariakri Né Tonak

⁸ "Qe sillah, as os qarég silwa* ¹⁰ qere ole am usih os larium pe, nug areg sérig? Nug lam kamutko louw kinkak ekfrelle yamorko mariko mariko peko urig. ⁹ Am sén nug peko oko ge, leigur am nusigwari qe ole urwarew ufiweg anare. 'Ag da ole onig gamag asar, keŕdi qarég silwa dasil larian qe peko buliko wém.' ¹⁰ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, Tiwurdi doup qe ag ole olag gamag ase," eko anan.

Nir Geir Memeg Munurko Atanri Né Tonak

¹¹ Yesus né ene buliko anaran, "Danah os békur arit ole daré. ¹² Géri nag dimbari qe memegri anan, 'Mem, na keke wasarŕka dasil sillah qe mir.' Géri memeg keke kunum nakuŕ dilas wasarŕka matan. ¹³ Wagam ole kawa, nag dimbari qe keke nusig kunum qaglew daren meg. Meweg qarég oko orwelle atu os una qewa atan. Atko qewa delle ge, nug o mourakwa ih nouwa qarég sew kawa man. ¹⁴ Kawa mew dimba ge, atu qewa laké nafi nian. Niew ge, nug digumeko qagrakwa dian. ¹⁵ Géri nug atu qewari danah os dowa kekurigri atew ge, danah qe sew atko awen qewa fo nusig ke marelle gumardé. ¹⁶ Nug laké qew fo tounam gone mardé ole qe lérigri o nafi daré, gam ounté kite ospi mordé. ¹⁷ Sén dahmak kena nugrowa ufiyew ge, nug nugégé anan, 'Da memri kekuak nir ge ag ke olele, gam da ge ewa lakéri mousdil sein. ¹⁸ Da mem dowa buliko atko andil, "Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. ¹⁹ Da na nam eka anifdipri olele kawa, gam sewe da kekuak nir nasip de," ' eko andil, eko anan. ²⁰ Géri nug asko buliko memeg dowa atan. Gam nug ih una ufiyewew memeg peko nusig o dow guko atko qagru ofako gammurko kis moran. ²¹ Géri nag memegri anan, 'Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. Da na nam diakri olele kawa.' ²² Gam memeg kekuak nir nusgur dilag anan, 'Ag ofeŕ féru bala kenanah qe uksi méksi mores. Eweg doŕohwa ring ofaweg now am fég gaŕa méksi mores. ²³ Am makau yu

titŕaknah qe qéksi ke nafi seweg lettu onig gamag asar. ²⁴ Keŕdi ig da nal ene mousko malwan qere dahmet, gam buliko ufiyé. Nug larian, gam buliko peko wém.' Géri ag olag gamag asakwa ke nafi qe leg. ²⁵ Sén qe, nag digam nug dara dian. Nug uŕiko lo mourko dolle ge, kasi sepppeg uttulag duan. ²⁶ Géri nug kekuak nir os urwurew wanew ge, koŕmoran, 'Uni keŕ sessi sési?' ²⁷ Kekuak nir qe anan, 'Na kamap ge buliko ufiyé. Am na memen makau yu titŕaknah qe qew ke nafi sam. Keŕdi nug nag larian qe gurak ospi wan kena ih buliko ufiyew o gamag asew sé,' eko anan. ²⁸ Gam awag ge uhŕibew lo owa nuak minan. Géri memeg dimdim wanko lo owa nurigri sinanah koŕmoran. ²⁹ Gam nug memegri anan, 'Na pe! Da makaf kuŕum nasip kekuak sam sein am né nasip ospi tappi nan. Gam qeri na meme yu usih ospi mirwe da leilar ole ke nag ospi séktu let. ³⁰ Sén na nam ene qarég ospi nafi oko atko o mourakwa ih nouwa am ihwari as feŕlagwa sew kawa mew, am buliko louw ufiyew ge, na makau yu titŕaknah qeka moŕam,' eko anan. ³¹ Géri memeg anan, 'Da nal, na sansan da ole daŕu. Am keke dasil kunum qe nasip. ³² Gam ig ke lettu onig gamag asé, keŕdi na kamap ene mousan gam fouman. Nug larian gam buliko kappa ufiyew ge, ig buliektu piam,' eko anan," Yesus qere anaran.

16

Kekuak Gumak Danah Duak Kena Ole

¹ Yesus bégur anaran, "Sén os danah kéhu oleri kuak nir dilag anqak danah keke nusig kunum gumardé ole qe daré. Deŕ os danah os atko danah kéhu ole qe amegwa kekuak nir nusgur dilag anqak danah qe qarég nusig sew kawa meré qeri anoran. ² Géri nug urwurew now koŕmoran, 'Danah nasip marisi qe mefe te? Keŕdi na kuak qewari malwirdil, na qarég areg gumen qe kunum ole yaka mir,' eko anan. ³ Géri kekuak gumak danah qe nugégé anan, 'Danah nafi da gumfe ge kuakwari géfildig, géri da aregnah séril? Da dar kekuakri gagragsak ole kawa am da nuqak uŕal ne. ⁴ Sén da kekuak ewari malwiŕew ge, aregnah séwi danahas wiŕweg loulagwa danigri ge da duina,' eko anan. ⁵ Géri nug né mew danah nafi nusig qeri qarég noh makri danah qe usih usih ufiyeg. Anuŕko ufiyan qe koŕmoran, 'Na keke gane bulika noh meka danah nafi dasil murdip?' ⁶ Danah qe né noh meko anan, 'Oliw goŕen siné 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Na pepa bulika noh makri ene oka ofeŕ qere daka siné 50 ih

* 15:8 15:8 Silwa qarég ene drakma. Qe deŕ usihri kekuak noh.

qere ya,' eko anoran. ⁷ Qe dimba am danah os dow kořmoran, 'Am na ge keke gane noh mérip?' Danah qe kořmak noh meko anan, 'Reis bek 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Pepa bulika noh makri nasip enan da oka 80 bek ih qere ya.' ⁸ Qeri danah naři qe kekuak gumak danah kena kawa qeri 'Kena sam. Na duak kena ole,' eko anoran. Keřdi danah wan ewari ag keke gumarakri duak qe ag dosi koutursi, danah kamsahlak owari dilag duak qe eřarak. ⁹ Da amlagwa anina. Keke wan ewariwa ag leilgar kehnares, geisah keke qe ole diakri sén olele mowew, Tiwur ag sumarew saw kappa awen ole dalag. ¹⁰ Oun os nug keke nagur pesorko gumdig ge, nug keke naři ole pesorko gumdig. Am oun os nug keke nagur nouni gumdig ge, nug keke naři qe ole nouni gumdig. ¹¹ Géri wan kéhu nouni gumarlag ge, oun nug saw kaw kéhu meřenah qe gumlagri mardig? ¹² Am ag danah osri keke nouni gumarlag ge, oun nug keke asilagnah qe mardig? Kawa. ¹³ Kekuak nir os danah naři ařit dilas sén usihwa kekuakri olele kawa. Nug os ge dimorelle am osri ih o nirig. Nug os ge dimlamdelle am os ge mindig. Qe sillah ag Tiwur méřiwanessi am keke wan ewari ole méřiwanakri olele kawa," eko anan. ¹⁴ Qere anew ge, Farisi qarégri olag nire ole qe dueksi Yesusri né siwkolessi aneg. ¹⁵ Né siwkolessi anweg ge, nug anaran. "Ag ansi, 'Danah amlagwa ig mangunah,' gam Tiwur ge ag olag pe am due. Danah ag keř kekeri olag naři nie ole ge, Tiwur amegwa keke qe nouninah."

Yesus Né Ene Ole Marian

¹⁶ "Mosesri Řo am profet dilag né kusweppeg uřiyew Yonwa patan. Qe dimba ge, Tiwurdi Kingdomri né kena qeri kusweppeg uřiye. Am danahas kunum qewa nolagri kekuak naři sési. ¹⁷ Wan saw ole ge kawa mérigri kug kawa, gam Tiwurdi Řo Yak ge nagurnah ospi kawa mew. ¹⁸ Danah oun os waw munurko am as la urig ge, nug doř dilag kowol qe sérig. Am danah os as gému mundak urig qe ole nug doř dilag kowol qe sérig," eko anan.

Danah Kéhu Ole Am Lasarus Ole

¹⁹ Yesus né marielle am né ene ole anaran. "Danah os kéhu ole am nug féru bala kena kenanah meré. Nug deř dorog keke kunum olele daré. ²⁰ Nusig kař ihřamba ge o duak danah os wéniř Lasarus qe nire. Lasarus nug féru kunum isi olele morak. ²¹ Am nug danah kéhu ole qe lougwari ke le minak biřa os lelemba daré. Am o duak danah ge qe

isi meřweppeg daré. ²² Sén dow o duak danah Lasarus mousew, Tiwurdi doup maweksi ateksi awen kena Abraham di-anwa Abraham wařutqorweg des. Danah kéhu ole qe ole mousew suhmeg. ²³ Nug kew pi qousew olewa gurak nařinah olle delle amnew tew ge, Abraham unanah uwa pian. Lasarus ole wařutqorak dewew pian. ²⁴ Géri nug Abraham uřwuran, 'Mem Abraham, da nuřrina. Na dasil ot dow Lasarus anwe eweg guř noh lewa meko lémrul oug mérigri mar. Kerđi da kew ewa gurak nařinah wina,' eko anan. ²⁵ Gam Abraham noh meko anan, 'Nir dasil, na dahmor. Na wanwa keke kena ot nian ole qe kunum on, gam Lasarus ge keke nou qe diaran. Gam gei ge nug gamag asewew ewa de am na ge gurakwa dana. ²⁶ Am ole, ig gammigwa kuhař nařinah nie, géri oun ewari agrowa wanakri olele kawa am qewari igrowa ewa matařko duakri olele kawa.' ²⁷ Danah kéhu ole ge Abrahamri anan. 'Da nuřrina, mem! Lasarus anwe da memel lougwa atar. ²⁸ Kerđi da awlar kamlar tanig ole ena dasi. Nug gagrag anarew da gurak duina awen enewa ag aw uřiweg,' eko anan. ²⁹ Abraham noh meko anan, 'Mosesri Řo am profet dilag né yak nie, géri minwe ag qe dues.' ³⁰ Géri nug anan, 'Kawa, mem Abraham. Qe olele kawa. Danah os mousko am buliko asko atko amlagwa andig qe ih ge, ag dueksi olag bulirig.' ³¹ Abraham nug anoran, 'Ag Moses am profet ole dilag né dueksi pi dimlamurlag ge, danah mousko am sirko anarew qe ole ospi dueksi dimlamurweg,' eko Yesus anan.

17

Yesus Hipuninri Anan

¹ Yesus bégur anaran, "Sak o kowol seweg danahas hipuninwa tolalagri qe uřilag, gam danah qe sérig ole ge nug kug os perig. ² Danah qe sew nir nagur ene os hipunin sew pe, nug fagwa qar naři eiseksi tourřweg iwba nurig olelenah. ³ Qeri dahméksi koutores. Na liap nagrowa hipunin sew pe, gařa morwe buliko aw sew. Am nug o buliew kowol qe minko dimorew ge, hipunin noh nusig kusuřka dowe dout katiar. ⁴ Am nug deř usihwa nagrowa hipunin seko 7 qere patko am buliko sén 7 qere patak uřiko 'Kowol qe nouni sém,' elle o buliew pe, hipunin nusig kusuřka dowe dout katiar," eko anaran.

O Meře Mak

⁵ Aposel* Nařinah anoreg, "Na sewe ig nusig onig meře mak naři mar." ⁶ Nug

* 17:5 17:5 Danah os Yesus nugégé toqarko meř arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.

noh meko anaran, “Ag olag meře mak nagurnah kapis ég sillah darig ge, ag ker nafi giram eneri anlag, ‘Na sirka atka iwba dirin noka be,’ éksi anweg nug dimlamurko qere sérig.”

Kuak Nirdi Kowol

⁷ “Né os anwi dolag. Ag olagwa usih os nug kuak nir nusig wan kopattig am sipsip gumardig. Sén nug kuak awenwari uriyew ge, danah nafi nusig ‘Na ere daka ke le,’ eko anurdig te? ⁸ Kawa. Nug ere andig, ‘Na le loka bawarka ge dasil se. Na amel meka deppe da ke lewi tatam, am na ke le.’ ⁹ Kuak nir nusig né dimlamurko keke kunum sérig, qeri danah nafi nusig ‘Kena sam,’ eko ospi anew. ¹⁰ Géri ag ole Tiwur keř sakri ane qe kunum séksi malweksi ge, ag anes, ‘Ig kuak nir nasip sam. Ig kekuak migak qe sam,’ éksi anes,” eko anaran.

Yesus Lepra Danah 10 Qere Sew Pasaoreg

¹¹ Sén Yesus Yerusalem attigri atelle Samaria atu ufiko patak qe dimlamurko atan. ¹² Nug atko kaw oswa nowew, danah 10 qere leprasi ole peksi unaka pi waneg lawar deg. ¹³ Dessi ge, ag urweksi anoreg. “O danah nafi, Yesus! Na isanig ot duar!” ¹⁴ Sén nug piarko ge anaran, “Ag ateksi feřlag pris† ismares.” Ag atessi ge, ihwa feřlag pasaorew peg. ¹⁵ Danah 10 qe kunum feřlagwa leprasi pasaorew peg. Gam danah usih os sén féru pasaorew peko ge, fag nariwa qalko Tiwur binag sumelle buliko uriyen. ¹⁶ Nug atko Yesus nohwa ole férgwa gatewa yako duk noko “Kenanah sam,” eko anoran. Am nug ge Samaria danah. ¹⁷ Yesus kořman, “Danah 10 qere séwi feřlag pasaore. Am danah 9 qere ge arewa dasi? ¹⁸ Aregri uriyak danah usih ene ih Tiwur binag mérigri buliko uriyé?” ¹⁹ Qere anelle Samariarer qeri anan, “Aska eit, na ot meře mak qewa Tiwur férun sew pasaore,” eko anoran.

Danah Bega Buliko Uriyewew Sén Areg Darig

²⁰ Deř os Farisi danah Yesus kořmoreg. “Ganeh Tiwur king beko danahas nusgur gumardig?” Yesus noh meko anaran, “Tiwurdi Kingdom digumeko bérig ge ag amlagwa peppeg pi bew. ²¹ Danahas ‘Enan de,’ am ‘Unan de,’ éksi ospi anweg. Keřdi Tiwurdi Kingdom iril uriyen danahas gamlagwa de,” eko anan. ²² Yesus bégur dilag anan, “Sén qe ufirig qewa ag da Danah Bega deř usih os peřlagri selag, gam ag ospi peřweg. ²³ Danah anarlag, ‘Mesaia† nug unan de,’ am ‘Nug enan de,’ éksi anlag.

Gam ag aw gueksi dimlamareksi atweg. ²⁴ Keřdi Danah Bega da ufirildi deřwa saw karan ampiř oko atu kunum olele more qe sillah peksi ge dolag. ²⁵ Gam tatam ge, da gurak nafi uril am geiri danahas dimiřlag. ²⁶ Nuari sénwa danahas kowol nou seréw qe sillah Danah Begari uriyak sénwa ole qere ih selag. ²⁷ Danahas ke leg, le leg, danahas nug oppeg atew atew ole Nua kuh narinah qe owa nuan. Sén qewa gu nafi neko le kue nafi bew paral meg. ²⁸ Qe sillah Lotri sénwa ole qere seréw. Danahas ke lessi, le lessi, keke darendi maressi, keke fou daren maressi, ke keharessi am lo fuaressi daréw. ²⁹ Gam Lot Sodom minko atewew sén qewa ge, Tiwur sew kew am qar ařelle saw karandi gu sillah neko ařarew kunum ole paral meg. ³⁰ Qe sillah danahas pi bawrak deppeg deř qewa Danah Bega kamsahlak gun olewa uririg. ³¹ Deř qewa danah os loug dimdim darig ge, lo owa keke nusgur diardigri pi now. Qe sillah danah os dara darig ge, lougwa keke diardigri buliko ospi atew. ³² Keř ihwa Lot waw paral man qe dahmores. ³³ Oun os nug nugégé kowol kunum nusig dimlamurko ge, foumak sansan diakri ospi ow. Gam oun os kowol kunum nusig dimorko da dimlamřelle mousdig ge foumak sansan diakri urig. ³⁴ Da anarina. Danah Bega uririg sén qewa danah ařit os tuřan ařie nieppes ge, os ge olle am os ge munurdig. ³⁵ As ařit os ařie ke sagřessa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.” ³⁶ (Danah ařit os ařie dar usihwa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.) ³⁷ Yesus né mariko malwew, ag kořmoreg. “Narinah, qe arewanah bérig?” Nug kořmak noh meko anaran. “Awen arewa doř mousak os niewew ge, tum qewa qagulsi. Qe sillah, da lugmak ospi uriwın ag dueppeg uriril,” eko anaran.

18

As Qehřas Am Né Keřřak Danah Ole Dilas Né Tonak

¹ Am Yesus nug Béгур 12 unuřorak pi minweg sansan unuřorlagri né tonak ene amlagwa anan. ² Nug anan, “Né keřřak danah os taun oswa daré. Nug Tiwur pi fařurdé am danah dilag ole pi dahmeré. ³ Am as qehřas os taun qewa daré. Nug bulibuli né keřřak danah qe dowa atko nuřurko andé. ‘Kegeř dasil nouni siřan. Qeri na da dimulwa daka né dasil kepař,’ eko anan. ⁴ Sén welah né keřřak danah qe kité ospi san, gam dimba nug nugégé anan. ‘Da Tiwur pi fařdina am danah dilag ole pi dahmeina. ⁵ Gam as ene bulibuli

† 17:14 17:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah † 17:23 17:23 Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah tořoran.

dagnéwa ufiyew sériag iwre, géri né nusig kepaŕko mangu murdil. Keŕdi nug sew da kéwsil kawa ospi mew!' eko anan." ⁶ Am Yesus anan, "Né kepraŕk danah mangu kawa nug keŕ eko anan qe dues. ⁷ Am Tiwur nug danahas nusgur kepraŕan qe dilag kug tuŕan kémun ole unuqorakwa mursi ge, asilag seko pi te mangu morko mare? Nug qere duelle te dariŕ? Kawa. ⁸ Da anarina. Nug oferdi mangu morko mardig. Gam sén Danah Bega da wan ewa buliko uŕiko ge, o mefe mak danah os piardil te?" eko koŕmaran.

Farisi Danah Am Takis Wak Danah Ole Dilas Né Tonak

⁹ Danah os ag dueg ge ag mangu essi am la kunum ge sam sillah duardéw qeri Yesus né tonak ene anaran. ¹⁰ "Danah aŕit os unuqorlasri Tiwur Lougwa ates. Os ge Farisi danah am os ge takis wak danah. ¹¹ Farisi danah qe asko lawaŕ delle nug unuqoran. 'Tiwur, da na kena sam eko anirina, keŕdi da danah la kunum sillah kawa. Da yawssen danah kawa, sak nou sak danah kawa, danah la walgar diko weiyak danah kawa, am takis wak danah ene sillah kawa. ¹² Da kuha usihwa kurdako aŕit patina am keke kunum wina ge watiwi ameg 10 qere new ameg usih qe na mirina,' elle unuqoran. ¹³ Gam takis wak danah ge lawaŕ asko delle saw karan os ole pi amnan, gam eweg damkowa meko delle unuqoran, 'Tiwur, da hipunin danah. Na dasil ot dow hipunin dasil kusuŕka miŕ,' eko anan. ¹⁴ Da anarina. Takis wak danah qe Tiwur hipunin nusig noh kusqew Tiwur nohwa danah mangu delle lougwa atan. Gam Farisi danah ge qere kawa. Keŕdi oun due nug wénih ole ge, Tiwur sew nug wénih kawa dariŕ. Am oun nug due nug wénih kawa ge, Tiwur sew nug wénih ole dariŕ," eko anan.

Yesus Nir Nounu Wittak Kena Maran

¹⁵ Danahas Yesus nir yu feflagwa eweg meko wittak kena mardigri dieksi dog. Sén Yesus bégur ag piareksi ge, gaŕa mareg. ¹⁶ Gam Yesus nir nounu uŕwarew nugrowa doweg ge anan. "Nir nounu paŕwarweg dagrowa dos. Ag aw dagarweg. Keŕdi danahas nir nounu ene sillah qe Tiwurdi Kingdom ge asilag. ¹⁷ Da mefenah anarina. Danahas are nir nounu ene sillah ag Tiwur kallowa pi dalag ge, ag Tiwurdi Kingdom owa ospi noweg," eko anan.

Yuda Dilag Kuri Danah Kéhu Ole

¹⁸ Yuda dilag kuri danah os Yesus koŕmoran, "Duak marak danah kena, da aregnah seko founak sansan diakri uril?" ¹⁹ Yesus koŕewa oko anan, "Na keŕdi dasil kena eka anam? Ounté kena os kawa.

Tiwur nug nugé ih kena. ²⁰ Na Tiwurdi Ŕo 10 dona: 'Na watnah dewew as la ole aw weiwes, danah aw dug kowen, yawssen aw sewen, né dar aw mewen, am anin memen ole kallolaswa denna koŕlas dimlamur,' eko anan. ²¹ Anew kuri danah qe anan, "Ŕo qe kunum ole da nir nagurwa delle dimlamurwi uŕiyan," eko anan. ²² Sén Yesus né qe doko ge anoran, "Na ih usih os tuŕren. Na kéhun kunum anwe daren meweg am qarég oka o duak danah marka ge, na saw kappari wittak kena qe urip. Qere seka ge, doka da dimlamir," eko anan. ²³ Gam nug danah kéhu naŕi ole géri, sén Yesus qere anew doko ge neko qan. ²⁴ Géri Yesus danah qe neko qew peko anan, "Danah kéhu ole os keke nusig kunum minko Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug ole. ²⁵ Meŕenah, doŕ naŕi wénih kamel ge keke titiyakri nil oŕewa nurigri ge kug ole, gam danah kéhu ole ge Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug qe erfak." ²⁶ Danahas né qe dueksi Yesus koŕmoreg, "Am oun ge founak sansan diakri urig olele?" ²⁷ Yesus koŕmak noh meko anaran, "Keŕ os danah sakri olele kawa ge, Tiwur ge sérig olele," eko anan. ²⁸ Anew Pita anoran, "Ig na dimlamirniŕi keke isangar kunum minaret," eko anan. ²⁹ Anew Yesus anaran, "Da mefenah anarina. Danah os nug Tiwurdi kingdomri seko loug minko, waw minko awgur kamgur minarko, anig memeg ole am nir nusgur minarko asdig ge, ³⁰ nug sén wan ewa dewew saw kappari wittak kena kuŕum tatam moran qe erfak murdig am keŕew né founak sansan diakri ole murdig," eko anaran.

Yesus Mousko Am Asdigri Buliko Anan

³¹ Yesus Bégur 12 qe uŕwarew wanweg agé dessi anaran, "Ig Yerusalem tehtu ge, Danah Begari né profet yeg qe kunum mou bérig. ³² Danah ag Danah Bega uksi Yuda danahas kawa la qe ewlagwa melag. Meweg ag geisah nug siwegkolessi uksiuksi qoressi sunu qessi qisleksu am qeweg mousdig. ³³ Gam def kiamba ge nug buliko asdig," eko anan. ³⁴ Nug Bégur ag né qe kunum dueg, gam olag ospinah mouran. Né digu lugman, géri ag nug keŕ eko marian ge sam sillah dueg.

Yesus Danah Ameg Gaŕwak Ole Sew Kena Man

³⁵ Yesus Yeriko wandigri wanewew, danah os ameg gaŕu ole ih dougwa ninaŕiŕko delle nuŕan. ³⁶ Sén nug danahas ameg naŕi duksi erdeksi ateppeg uttulang doko koŕman, "Areg sé?" ³⁷ Danah os anoreg, "Yesus Nasaretŕer qe doko wane," éksi anoreg. ³⁸ Anweg ge, nug uŕuko anan, "Yesus, Dewit fuŕuh, na dasil ot dow pe kéhniŕ!" eko anan. ³⁹ Danah anqeksi

waneg qe gaŕa moreksi, “Na torka da,” éksi anoreg. Gam nug qalko urwan, “Dewit fuŕuh, na dasil ot duar!” eko anan. ⁴⁰ Yesus fég yako delle nuqak danah qe omalko nugrowa duakri anan. Unaka dow Yesus kofmoran. ⁴¹ “Na da keŕ sérildi ot nie?” eko anan. Anew danah ameg gaŕu ge anan, “Naŕinah, da amindil ol nie,” eko anan. ⁴² Anew Yesus anoran, “Na amin. Na ot mefe mak qewa Tiwur sew kena mam.” ⁴³ Usihri nug ameg koptew ole Tiwur binag melle Yesus dimlamdan. Sén danah kunum qe peksi ge, ag ole Tiwur binag meg.

19

Sakias Takis Wak Danah

¹ Yesus Yeriko taun owa noko ih dimlamurko atan. ² Danah os wénih Sakias nug qewa dian. Nug takis wak danah qe dilag kuri am nug kéhu ole. ³ Nug Yesus ge oun qe perigrinah san gam olele kawa. Keŕdi nug danah kutuk am danah kuŕum am qataorak. ⁴ Géri nug anuqko guko atko guŕaw ker naŕi os teko Yesus qere wanew perigri qewa ameg meko dian. ⁵ Sén Yesus awen qewa wanko amnew tew peko ge anoran, “Sakias, na ofeŕ ne. Keŕdi da gei ole na loutwa daril.” ⁶ Géri Sakias usihri neko gamag asakwa Yesus gamnurrelle omlew lougwa ates. ⁷ Danahas kunum qere peksi Yesusri né né marieg, “Nug aregri hipunin danah enenah lougwa fo até,” éksi aneg. ⁸ Louw ge Sakias asko Naŕinahri anan, “Naŕinah, na né ene doka. Da keke dasil kunum gamagwa watiko leis ge o duak danah mardil. Am da oun os darmakwa qarég kaŕdin ge waŕos patak noh meko murdil,” eko anan. ⁹ Yesus anoran, “Gei ole Tiwur na fénarwa ole dilag hipunin noh kusqé. Am danah ene ole Abraham fuŕuh. ¹⁰ Qeri Danah Bega nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhŕibak éŕurdigri uríyan,” eko anan.

Kekuak Nir 10 Dilag Né Tonak

¹¹ Yesus né qe mariew duepppeg, nug Yerusalem mourak nuan am danahas ag Tiwurdi Kingdom usihri wanwa bérig éksi dahmeg. Géri Yesus né tonak ene anaran. ¹² “Danah binlag ole qe fuŕuh os atu una oswa atew king darigri wittak morew ufirigri atan. ¹³ Sérildi nug kekuak nir nusgur 10 qere anew noweg usih usih qarég gol mina* awen awen qere maran. Marko ge anan, ‘Qarég ene uksi kekuak morepppeg da buliko ufiril,’ eko anaran. ¹⁴ Gam danah nusgur os danah naŕi qeri olag pi nian ole qe danah la os nug dimugri

meŕarweg danah naŕi qe atanwa ateksi, ‘Ig danah ene king isanig diakri onig pi nie,’ ellagri ateg. ¹⁵ Gam nug king beko buliko kawagwa uríyan. Uŕiko ge, kekuak nir nusgur 10 qere qarég maran ole qe dilag né man. ‘Ag qarégwa kekuak areg seg?’ qe dorigri koŕmaran. ¹⁶ Kekuak nir anuqko duan qe anan. ‘Danah naŕi, qarég na miŕen qe kekuak murwi qarég gol mina 10 la ole qaŕewa ban,’ eko anoran. ¹⁷ Anew king nusig doko ge anan, ‘Kena sen. Na kekuak nir dasil kena. Na qarég nagurwa kekuak kena sen, géri gei na taun ten qere gumardipri anina.’ ¹⁸ Am aŕit patak qe doko anan, ‘King dasil, qarég nasip kekuak murwi qarég gol mina tanig ole la qaŕewa ban,’ eko anan. ¹⁹ Anew ge king nusig anoran, ‘Na taun tanig ole gumardip.’ ²⁰ Am kekuak nir kiam patak qe doko anan, ‘King dasil, qarég gol mina usih nasip na miŕen ge enan. Da lamén qariwa sapatko pesorko méwi dian. ²¹ Na danah gagŕan ole. Keŕ os na pi kehna qe na funa, am danah la os keke mési qe ole na ona. Qeri da na faŕirko qere sein.’ ²² King nusig qe koŕewa oko anoran, ‘Na kekuak nir nou am né nasip dimlamdak ge séwi noh urip. Na duen ge da danah gagŕal ole am danah la os keke mési qe da wina am danah la kéhsi qe ole da fuina. ²³ Na keŕdi qarég dasil buliko uríko qaŕewa noh la ole olem, gam na qarég lougwa pi men?’ eko anan. ²⁴ Anko ge, danah aseksi deg qe dilag anan, ‘Qarég nusig kaŕdeksi danah qarég gol mina 10 la qaŕewa sew ban ole qe mores.’ ²⁵ ‘King naŕi, nug qarég gol mina 10 ge iril wé,’ éksi aneg. ²⁶ Anweg anaran, ‘Da anarina, oun os keŕ os pesorko gumdig ge, fou la ole urig. Gam oun os keŕ nagur ole am nouni gumdig ge, da nug qe kaŕurdil. ²⁷ Gam kegeŕ dasil da king asilag diakri mineg ole qe diareksi duksi da nolwa aqares,’ eko Yesus anaran.

Yesus Yerusalem Nuan

²⁸ Yesus qere anko ge, Yerusalem attigri anuqko atan. ²⁹ Yesus kaw aŕit Betfage am Betani ole Oliw qouku éksi ansi qe sékuwa dasa qe mouratak wanan. Wanko ge, békuŕ aŕit meŕ atew anqeksa ateppees anatan. ³⁰ “A kaw uniwa ateksa waneksa ge, donki os fou kena mak ounté os pi teko weiyan ole qe qagak dewew pelas. Peksa ge, kusqeksa oksa uríyees. ³¹ Oun os a keŕdi donki kusuqsa eko koŕmew ge anores. ‘Naŕinah kekuak murdigri kusuqŕu,’ eksa anores,” eko anan. ³² Békuŕ aŕit qe ateksa ge nug anan qe sillah ole pes. ³³ A donki fou kena mak qe kusqeppees donki memeg koŕmateg. “A keŕdi donki kusuqsa?” éksi aneg. ³⁴ A

* 19:13 19:13 Mina usih ge kalam kiam kekuakri noh olele.

kořmak noh meksa anes. “Nařinah kekuak murdigri,” eksa anares. ³⁵ Géri donki oksa Yesus dowa uřiyeksa ge, siot asilas qařewari qe uřeksa donki qařewa duřessa, Yesus eweg ořawes teko donki karan dian. ³⁶ Yesus donkiwa atewew, danahas siot asilag qařewari uřeksi ihwa duřareppag nug qařewa atan. ³⁷ Sén nug Oliw qouku minko nuakri ih qewa dowew ge, nug bégur dimlamdeg qe kunum ole olag gamag asakwa diguméksi qaleksi Tiwur binag sumeg. Kefdi ag Yesus mirakel sew piareg. ³⁸ “King Tiwur Nařinah wénihwa uřiye ge nug wittak more. Saw kappa Tiwur ole maror nirig am Tiwur karannah nug binag karan sumnig.” ³⁹ Am Farisi la os danah ameg naři qe owa deg qe Yesusri aneg, “Duak marak danah, na begpar gařa marwe mines,” éksi aneg. ⁴⁰ Yesus noh meko anaran, “Da anarina. Danah ene torweg ge, qar kořlag koptew uřwessi binag sumlag,” eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

⁴¹ Sén Yesus atko unaka wanko Yerusalem taun naři qe peko ge, o dow kuanelle anan. ⁴² “Yerusalem danahas, ag olag duaknah! Ag Tiwurdi maror owa kena diakri qe dollewri kenanah. Gam ag amlag gařwé dasi. ⁴³ Sén qe uřiyew ge, keger asilag fanlag uřiyeksi kař asilag taliloreksi wan qagulweg tew, o mareksi dalag. ⁴⁴ Am taun asilag logřeksi ag ařeksi keke kunum ole seweg nou mérig. Am qar usih os minweg lia qařewa usipi dew. Kefdi ag sén Tiwur agrowa uřian ge, peksi olag pi mouran,” elle kuanan.

Yesus Tiwur Lougwa Duak Maran

⁴⁵ Yesus Yerusalem noko Tiwur Lougri kař owa atko qewa danah keke irardi méksi deppeg nug piarko ge digumeko lamaran. ⁴⁶ Nug ere anelle lamaran, “Tiwurdi Né yak ere ane, ‘Da loul ge unuqorakri lo.’ Gam ag seweg yawsen danah dilag lariaq awen sillah beko se,” eko anan. ⁴⁷ Nug sansan Tiwur Lougri kař owa danahas doulag patté. Gam pris dilag anqak danah, Mosesri Ro duak danah am Yuda dilag kuri danah ole ag Yesus qeweg mousdigri ih mariréw. ⁴⁸ Gam ag ih ospi peg, keřdi danahas kunum né nusig dolagri seréw.

20

Kuri Danah Yesus Kuakri Wittak Sew Pelagri Kořmoreg

¹ Deř os Yesus Tiwur Lougri kař owa danahas duak marelle am Né Kena kuswewew, pris dilag anqak danah, Mosesri Ro duak danah am Yuda dilag kuri danah ole duksi anoreg. ² “Na anwe ig

duet. Na kuakri wittak arwari oka Tiwur Lougwa kuak ene sena? Na oun kuakri wittak qe mirew sena?” ³ Nug kořlagwa oko anan, “Da ole ag kořmardil. ⁴ Ag anweg due, Yon le luaran ge kuakri wittak Tiwur dowari te, kawa danah dowari te oko san?” ⁵ Ag agégé marieksi aneg, “Saw kappari ektu annig ge nug kořmigdig. ‘Ag keřdi nusig kuak qeri olag meře pi man?’ ⁶ Am ig Yonri kuakri wittak danah agopri éktu annig ge danahas uni kunum qar uksi kuiglag, keřdi ag olag meře me ge Yon ge Tiwurdi profet.” ⁷ Géri ag Yesusri aneg, “Arewari té ge ig pi dotu.” ⁸ Qeri Yesus anan, “Da ole oun kuakri wittak miréw kekuina ge ospi anwi doweg,” eko anan.

Wain Dar Gumak Danah Nou Dilag Né Tonak

⁹ Am Yesus né tonak ene danahas amlagwa anan. “Sén danah os wain dar naři kehko am nug danah os wain dar nusig gumeksi morlagri mine marelle ge, nug atu una oswa atko wagam darigri atan. ¹⁰ Wain mou wegag sénwa nug sew kekuak nir nusig os wain dar gumak danah qe agop wain mou os morlagri atan. Gam wain dar gumak danah qe mourweksi anweg eweg sam buliko atan. ¹¹ Nug kekuak nir la anew atan, gam qe ole mourweksi nouni sorweg eweg sam am buliko atan. ¹² Wain dar memeg kiam patak kekuak nir os mew atew ge, mourweksi karag moreksi keigorweg dar dimdim atan. ¹³ Géri wain dar memeg anan. ‘Da aregnah séri? Da nir dasil ol mouse ole qe attig ge, né nusig dueksi dimlamurlag té,’ elle anew wain dar gumak danah qe agop atan. ¹⁴ Gam sén wain dar gumak danah dar memeg nag qe peksi ge, ag agégé né qageksi aneg. ‘Danah ene wain dar memeg mérig. Doweg qéhut mousew dar qe isanig darig,’ éksi aneg. ¹⁵ Géri keigoreksi berweksi dar dimdim ateksi qeweg mousan. Qeri wain dar memeg ge aregnah sardig? ¹⁶ Nug uřiko wain dar gumak danah qe sew aqarweg mousweg am dar oko danah la gumlagri mardig,” eko anan. Sén danahas né tonak qe dueksi ge aneg, “Qere aw bew.” ¹⁷ Yesus kittarko delle kořman, “Qere ge Né yak ene digu areg? ‘Lo fuak danah wandor mineksi gerdeg ole qe lo memeg wandor qe oko gamagwa lagew delle lo mawe.’ ¹⁸ Danah wandor qe qařewa tolalag ole ge, kunum ole kaduřlag. Am wandor qe oun os qařewa tolarig ge, maduřew nounu nérig. Qe sillah, oun os nug da dimirdig ge nug paral mérig,” eko anan. ¹⁹ Mosesri Ro duak danah am pris dilag anqak danah ole ag dueg ge, né tonak qe asilag nou qe uřameko marian. Géri sén qewa ih ag

ih os peksi ofalagri seg, gam ag danahas dilag fareg.

Yuda Danahas Sisari Takis Melag Te?

²⁰ Mosesri Ro duak danah am pris dilag anqak danah ole ag Yesus ka'éordéw. Géri ag danah os darmak danah anweg danah mangu sillah ateksi yawssen amneksi Yesus pelag ateg. Ag nug ke' os nouni anew qewa orweksi wan atu dilag kuri danah kuakri wittak morak am gagragsak ole qe ewegwa melagri ateg. ²¹ Géri yawssen amnak danah qe Yesus ko'fmoreg. "Duak marak danah, ig dotu ge na né mangu ih marina, ismigna am na danah kunum nouni ospi sarna. Am na né me're Tiwur danahas areg dalagri o nie qe ismarna. ²² Na an, ig sétu sillah Sisari takis toufnig kena te, kawa te?" ²³ Yesus darmak dahmak asilag qe doko anaran. ²⁴ "Qaréq silwa os seweg pewi. Oun dorogrog am wénih ole qewa de?" eko ko'fmaran. ²⁵ Ag ko'fewa uksi aneg. "Sisa dorogrog am wénih ole." Nug anaran, "Aria! Sisari ge Sisa mores, am Tiwurdi ge Tiwur mores," eko anan. ²⁶ Ag Yesus né nouni os anew dolagri dahmeg, gam sén nug danahas ole dessi nug né nouni usih ospi anew dueg. Ag nug né noh man, qeri dorlag new ole toreksi deg.

Mousko Am Dimba Diakri Ko'fmak

²⁷ Sadusi* os danah mouseksi am bulieksi pi asweg éksi andéw ole qe uriyeksi Yesus ko'fmoreg. ²⁸ "Duak marak danah, Moses Ro isanig yan ge danah os mousko as nir kawa mundew ge, kamag as qe oko awagri nir os memandig. ²⁹ Sén os awag kamag 7 qere daréw, géri awlag digam as os wan, gam as qe nir kawa dewew gému qe mousan. ³⁰ Mousew am dimugwari qe wan, am qe ole as nir kawa dewew mousan. ³¹ Qe sillah kiam patak am atko 7 patak qe kunum ole as qe og, gam nir kawa dewew mouseg. ³² Qe dimba as qe ole mousan. ³³ Am buliko sirak sénwa as qe awag kamag 7 qe kunum og, géri as qe oun waw darig?" éksi ko'fmoreg. ³⁴ Yesus né qe noh meko anan, "Danahas wan ewa dasi ag nug usi. ³⁵ Gam Tiwur sew danahas mousak sireksi foumak olag ole qe nug wak ospi niew. ³⁶ Ag saw doup sillah dalag, géri ag ospi mousweg. Ag Tiwurdi nir dalag, ke'rdi ag Tiwur sew sireksi foumak olag. ³⁷ Am Moses ole ker nagur os arakri né yakwa ismige ge, mousak bulieksi sirlag. Qeri nug Na'finah Tiwurdi ere anan, 'Abrahamri Tiwur, Aisakri Tiwur am Yakopri Tiwur ole,' eko anan. ³⁸ Géri ig Mosesri né qewa dotu ge Abraham, Aisak am Yakop ge Tiwur ole fou dasi. Ke'rdi

mousak danah Tiwur binag pi mési, gam danah fou dasi qe Tiwur binag mési. Ke'rdi nug nohwa danahas nusgur ge kunum fou dasi," eko anan. ³⁹ Mosesri Ro duak danah os Yesusri aneg, "Duak marak danah, na né noh mangu anam." ⁴⁰ Qeri ounté ko'fmak fou la ole ospi san.

Yesus Dewit Fu'uhri Ko'fman

⁴¹ Am Yesus kuri danah qe ko'fmaran, "Aregri ere ansi Kristus† ge Dewit fu'uh? ⁴² King Dewitri Kasi Yakwa ere ane, 'Na'finah Tiwur, Na'finah dasil Kristusri anan: Na ewel kenariwa deppe, ⁴³ da kege' nasip taparko séwi nuksi na kallonwa dalag,' eko ane. ⁴⁴ Dewit nug 'Na'finah,' eko anore, gam areg nug Dewit fu'uh darig?" eko ko'fmaran.

Yuda Kuri Danah Dilag Kowol Nou

⁴⁵ Danahas kunum dueppeg Yesus bégur dilag anan. ⁴⁶ "Ag Mosesri Ro duak danah dilag dahmes. Ag fe'rlag bala welah kena méksi maket awenwa weiyeppeg danahas piareksi felqarlagri sési. Am Yuda dilag binag mak lowa danah wenlag ole dasiwa dalagri sési. Am mallen sénwa danah wenlag ole dilag diak awenwa dalagri sési. ⁴⁷ Ag as qeh'ras dilag keke kunum darmak ihwa memeg mési am qe tonlagri dessi unuqorak welah welah sési. Danah qere ge sak nou noh asilag qe nouninah mardig," eko anan.

21

As Qeh'ras Ofa Man

¹ Yesus Tiwur Lougwa delle danah kehlag ole Tiwurdi ofa mak awenwa qarég meppeg piaran. ² Am nug as qeh'ras os o duak ole qarég 10 toia arit ih ole mewew pian. ³ Peko ge nug anan. "Da mefenah anarina. As qeh'ras uni o duak, gam nug qarég ofa mé ge, danahas uni kunum e'arak na'ri mé. ⁴ Danahas la kunum ge qarég asilag na'ri dewew am qarég sirin ge méw, gam as uni ge o duak as gam nug ke' os oko lellori sillah ge qarég qe kunum ole mé," eko anaran.

Tiwur Loug Qiko Nérig

⁵ Sén qewa nug bégur os aneg. "Tiwur Loug ene qar kena kenawa fueg am Tiwurdi ofa meg qewa bala moreksi koutoreg," éksi aneg. Gam Yesus anan. ⁶ "Sén os uriyew ge, keke kunum pesi qe qiko neko kaddur'dig am qar usih os lia qa'fewa ospi dewew peweg," eko anan.

Yesus Kug U'ririg Qeri Anan

* 20:27 20:27 Sadusi pris ameg os danah mouseksi pi bulieksi assi qeri olag me're me. † 20:41 20:41 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

⁷ Ag kořmoreg, “Duak marak danah, na anam keke ge ganahnah bérig? Ig keřnah pektu am donig ge qe bérigri sén unaka de?” ⁸ Yesus anan, “Geisah ag darmarwegra, dahméksi koutores. Geisah danah kuřum da wénilwa béksi ‘Da Kristus,’ am ‘Geiri kuagřak sén ufiko malwé,’ éksi anlag. Gam danah qe aw dimlamarweg. ⁹ Sén ag wan atu oswa fan neihwah am karak neihwah dueksi ge, ag aw farweg. Keke qe tatam belag, gam malwakri sén qe ofer ospi bew.” ¹⁰ Yesus buliko anaran, “Wan atu os asweg wan atu la ole fan selag am king os asew king la ole fan selas. ¹¹ Mim naři atu kuřumba nérig am atu kuřum laké naři niewew kousarlag am waře nouni ole belag. Am saw karan fařakri keke am kowol wagé wagé ole béksi atlag. ¹² Gam keke qe kunum pi bak dewew, ag da dimlamirřlag qeri orwareksi beřwareksi Yuda dilag binag mak lo owa nolag am gurak maressi nouni saressi kalabuswa yanarlag. Am ag dieksi king am wan atu dilag kuri danah agop ole wanlag. ¹³ Sén qewa ag dasil olag meře me qe ag anarlagri sén darig. ¹⁴ Qeri ag keger asilgar mak gagrag diar. Ag keř éksi anarlagri tatam aw dahmeweg. ¹⁵ Da ag keger asilgar dilag né noh melagri né am dahmak kena ole mardil. Qeri ag keger asilgar né asilag ospi qeweg new am ospi kotarweg. ¹⁶ Sén qewa ag da dimlamirřlag, qeri ag memelgar anilgar am awalgar kamalgar am leilgar ole keger marlag. Am geisah ag la os ge aqarweg mouslag. ¹⁷ Ag da dimlamirřlag, qeri danahas kuřum asilag olag nou mew keger marlag. ¹⁸ Gam ag kurlag urug usihnah ospi lariewra, qeri ag aw farweg. ¹⁹ Ag da dahuhul dalag ge, ag founak sansan diakri olag.”

Yerusalem Taun Logarđig

²⁰ “Sén ag fan danah ufiryeksi Yerusalem o morweg peksi ge, ag dolag ge wagam kawa nug logarřlag. ²¹ Sén qewa danahas Yuda dalag ge, kum oleksi qoukuwa ates. Am danahas taun qewa dalag ge, taun qe mineksi kum ates. Am areg os taun dimdim dalag ge, aw bulieksi owa noweg. ²² Keřđi sén qe Tiwur Yerusalem danahas kug asilag qe noh mardig am Tiwurđi Né yakwa nie qe kunum ole mou bérig. ²³ Sén qewa ge, as olag ole am nir yu ole ge kug narfnah pelag, keřđi ag kum atakri olele kawa. Keřđi kug narfnah atu qewa bérig am Tiwurđi uhrřibak danahas qewari dilag qe noh meko mardig. ²⁴ Danahas os ge fan barinwa kotřarlag. Am os ge orwareksi diareksi wan atu la kunumba kalabuswa

atlag. Am Yerusalem taun ge Yuda danah kawa danah la qe tutuweg atew Tiwur sén moran qewa pattig,” eko anan.

Danah Bega Buliko Uřirig

²⁵ Yesus buliko anaran. “Sén qewa kowol os kamba kalamba am sořwéwa ole beweg piarlag. Wanwa danahas kunum iw kořkoř naři qelle urweg nérig qe dueksi olag fařew am dahmak karwarew kité ospi seweg. ²⁶ Danahas kuřum wan ewa keř bérig qe peksi olag fařew amlag tařirig. Keřđi saw karan keke gagragsak naři ole qe kunum sahařlag. ²⁷ Sén qe ge Danah Bega da lombigwa gagragsak naři ole am kamsahlak naři gun olewa ufiryepi kunum peřlag. ²⁸ Sén keke qe kunum digumeko bewew ge, ag gagrag méksi aminweg karan tew des, keřđi Tiwur ag gattu owari buliko diarko kusqak mardigri sén unaka durig,” eko anan.

Guřaw Kerđi Né Tonak

²⁹ Yesus né tonak ene bégur anaran. “Guřaw ker am ker la ole piores. ³⁰ Sén ker qere lounweg ge, ag agégé dolag qe kem sén durig malwe. ³¹ Qe sillah, da aném qere bew peksi ge ag dues. Wagam kawa ge Tiwurđi Kingdom bérig* . ³² Da meřenah anarina. Geiri danahas pi mousak deppeg keke aném qe kunum bérig. ³³ Wan saw ole ge qerofđig, gam né dasil ge nagurnah ospi kawa mew.”

Yesus Buliko Uřirigri Dahmessi Des

³⁴ “Dahmessi des! Ag ke lelle am le leko gar qakri aw dahmeweg. Ag wan ewa kena diakri naři aw dahmeweg. Ag kowol qere séssi dalag ge, da agrowa pi dueppeg uřiril. Keřđi dasil ufiryak deř qe pelem sillah darig. ³⁵ Geisah wanwari danahas kunum kug qewa dessi pelag. ³⁶ Dahméksi koutoresi am bulibuli Tiwurđi unuqorweg gagrag qarar. Qewa ge, kug belag qe erđessi deppeg Danah Bega da uřiri nolwa sirlag,” eko anaran. ³⁷ Yesus kemunwa deř dorog Tiwur Lougwa duak mardé. Am tuqan ge nug atko Oliw qoukuwa daré. ³⁸ Danahas kunum furwanah Tiwur Lougwa Yesus duak mardigri qaguldéw.

22

Yudas Yesus Keger Ewlagwa Mériğri Ih Marian

¹ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri wénih Nanřurak Deř* qe unaka duan. ² Am pris dilag anqak danah am Mosesri Ro duak danah ole ag danahas fařareksi larieksi Yesus orweksi qeweg mousdigri ih

* 21:31 21:31 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardig. * 22:1 22:1 Nanřurak Deř ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanřaran qe dahmorakri sén.

marieg. ³ Sén qewa ge, nou memeg Satan, Yesus Bégur 12 qe olagwa usih os wénih Yudas Iskariotrer qe owa nuan. ⁴ Now ge Yudas atew pris dilag anqak danah am Tiwur Loug gumakri felag tutu dilag kuri danah ole Yesus areg ag ewlagwa mérigri né marieg. ⁵ Qeri ag olag gamag asew Yudas qarégwa daren morlagri né fag qeg. ⁶ Yudas ag aneg qeri o niew digumeko ih are os peko, danahas pi duepppeg Yesus ag ewlagwa mérigri ih marian.

Yesus Békuí Nanñurak Derdi Ke Bawres

⁷ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri qe duan. Def qewa ge Yuda danahas Nanñurak Derdi sipsip yu aqeksi mallen qewa lelagri sén. ⁸ Yesus Pita Yon ole meátko anatan. “A ateksa Nanñurak Derdi ke lakri isanig bawres,” eko anan. ⁹ Gam a kořmores, “Nařinah, i ke arewa bawarnit?” ¹⁰ Yesus anatan, “A Yerusalem taunwa noksa ge danah os le witko mouko wanew pelas. Peksa ge, dimlamurwes lo nug nurig ole qewa nos. ¹¹ Sén a lo qewa noksa ge, lo memeg ere kořmores. ‘Duak marak danah nasip ere ané: Da Beglar 12 qe ole kurug arewa Nanñurak Derdi ke lenig?’ eksi anes. ¹² Lo memeg ge lo karan awen naři os tewol ole keke kunum bawrak ismattig. Qewa ge, ig Nanñurak Derdi ke lenigri bawres,” eko anatan. ¹³ A ateksa ge, Yesus anan qe sillah keke kunum pes. Peksa ge, Nanñurak Derdi ke qewa bawres.

Nařinahri Ke

¹⁴ Sén Nanñurak Derdi ke qe lakri dow ge, Yesus aposel† nusgur 12 qe ole lo qe karan ke bawres awen qewa tewol o moreksi ninaqireksi deg. ¹⁵ Dessi ge, nug anan. “Da ol nafi nie ge ag ole Nanñurak Derdi ke ene léktu tatam am da gurak oko mousdil. ¹⁶ Da anarina. Da Nanñurak Derdi ke fou la ospi léwin atew ole mallen ene digu ambo meko Tiwurdi Kingdomwa bérig,” eko anan. ¹⁷ Anko malako ge, Yesus wain kapwa qériak oko, Tiwurdi kena sam elle unuqorko Bégur dilag anan. “Ene ukxi arié les. ¹⁸ Da anarina. Gei digumak da buliko wain ospi léwin atew sén uriyew Tiwur wan eneri King bérig,” eko anan. ¹⁹ Am Yesus beret os oko, Tiwurdi kena sam elle unuqorko temew nounu new marko anan. “Ene ge da féřul. Da asilag seko mardil. Ag ere sesissi da dahmires,” eko anan. ²⁰ Ke léksi malweksi ge, Yesus kap wain ole os oko ge anaran. “Wain kap owa ene da karal. Qewa Tiwur titwanak fou danahas dilag séřig. Da karal qe asilag

seko gogořdig. ²¹ Gam ag peksi! Danah da kegeř ewlagwa meirřdig ole qe da ole tewol usihwa arié ke leřu. ²² Danah Bega ge Tiwur ih man qewa mousdig. Gam danah oun nug kegeř ewlagwa méřig ole qe ge nug kug os perig,” eko anan. ²³ Sén Bégur ag né qe dueksi ge, ag agégé ounnah qere séřig essi kořmeweg wane meweg duan.

Ag Olagwa Oun Naři Darig

²⁴ Yesus Bégur ag agégé oun asilag naři qeri néwa ih kareg. ²⁵ Karweg ge, Yesus anaran. “King wan eneri ge gagragsak asilagwa danahas gumaressi bilagwa qesi. Am wan ewa danah gagragsak ole qe ag danahas kehnarak danah éksi anarlagri feřlag mési. ²⁶ Gam ag ge qere aw seweg. Oun os asilag naři de ge, nug danah sam sillah ag kallolagwa diar. Am danah oun ag gumardig ole ge nug asilag kekuak nir sillah diar. ²⁷ Qeri da kořmarina. Oun ge danah naři? Danah tewolwa sam dewew ke bawreksi morweg le ole qe te? Kawa, danah ke bawre ole qe te? Ag dosi ge danah tewolwa de ge danah naři. Gam da ge enan. Ag olagwa danah ke bawarko mare ole qe sillah deina. ²⁸ Ag da ole kug dasil kunumba datu. ²⁹ Géři Mem da king delle danahas gumardilri kekuakri gagragsak miřan. Qe sillah ag ole danahas gumarlagri kekuakri gagragsak marina. ³⁰ Qeri Kingdom dasil owa ag ole tewol dasilwa arié dettu ke am le ole léksi am kingri sia awen awenwa dessi Israel atéř 12 qe gumarlag,” eko anan.

Yesus Pita Nug Dimurdig Qeri Anan

³¹ Yesus Saimonri anan. “Saimon, Saimon, na doka. Reis ulaswa gogrepppeg kéwsi am kar ole yalew ate qe sillah Sattan o meře mak asilag qeperigri kořman. ³² Gam Saimon, da na ot meře mak pi tolwewri unuqurin. Géři sén na ot buliew dagnewa bulika doka ge, kuak usih leipar olag meře mak gagrag qor,” eko anan. ³³ Anew, Pita anoran. “Nařinah, da na dimlamirwi ole arié kalabuswa atnit am mousnitri ole bawřem deina.” ³⁴ Yesus kořewa oko anan, “Pita, da anirina. Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak da pi duiřna eka andip,” eko anoran.

Yesus Bégur Gagrag Dalag Anan

³⁵ Qe dimba Yesus Bégur dilag anan. “Sén tatam da kuak marwi iteg ge, ag qarég yanakri sogot, baram, am féřag gařa aw oweg eko anin. Sén qewa ag kitéri os qagreg te?” “Kawa,” éksi aneg. ³⁶ Yesus anaran, “Gam gei ge oun os sogotwa qarég ole ge war am baram ole os. Am oun os fan barin kawa ole ge siot qařewari qe

† 22:14 22:14 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.

qarégri mew oweg am fan barin os daren mar. ³⁷ Tiwurdi Né yakwa ane, 'Danahas nug ró tapewnak danah sillah peg.' Am Né yakwa dasil ane qe olele murdig am dasil Né yakwa ane qe sén mou bégrigi qe unaka do," eko anan. ³⁸ Anew nug Bégur aneg, "Nañinah, fan barin afit enan," éksi anweg am Yesus anan. "Malwew, qe olele," eko anan.

Yesus Oliw Qoukuwa Unuqoran

³⁹ Yesus sansan seré sillah Oliw qoukuwa atewew Bégur ole dimlamurweg arié ateg. ⁴⁰ Ateksi ge, Bégur anaran. "Ag qepiakwa pi tolaweg qeri Tiwurdi unuqores," eko anan. ⁴¹ Nug Bégur minarko nagur lawar qar toufweg atko qe, qe sillah wanko ge gatewa yako delle unuqoran. ⁴² Unuqorko anan, "Mem, na ot niew pe, na kug nañinah wirdig ene moutina mir. Gam da ol mourak aw dimlamurwen, na ot mourak qe dimlamur," eko anan. ⁴³ Anew ge, saw kappari Tiwurdi doup os gumurko doko nug gagrag qoran. ⁴⁴ Yesus kug nañinah doko gagrag unuqoran. Unuqorewew ge séri qeko karag sillah katré katré wanwa nan. ⁴⁵ Nug unuqorak malako asko ge, buliko Bégur agop wanan. Wanko ge, ag olag kug qew usniepeg piaran. ⁴⁶ Piarko ge anan, "Ag kerdi usnisi? Aseksi qepiak uriyew tolawegra unuqores," eko anan.

Yesus Orweg

⁴⁷ Yesus né mariewew, danah ameg nafi teg. Yesus Bégur qe olagwa usih os wénih Yudas qe omlarew teg. Nug Yuda koulagwa Yesus kiss murdigri unaka wanan. ⁴⁸ Wanew Yesus anoran, "Yudas, na Danah Bega da keger ewlagwa méirdipri te kiss miirdip sena?" ⁴⁹ Sén Yesus Bégur ag kug berig sew peksi ge, kořmoreg. "Nañinah, ig fan barinwa fan sénig te?" ⁵⁰ Bégur qe usih os fan barinwa pris dilag kuri danahri kekuak nir doug kenari qe seiyam. ⁵¹ Yesus qere peko ge anan, "Aw! Malwam genan," elle doug oko meko lamsiew buliko duřduan. ⁵² Yesus pris dilag anqak danah, Tiwur Lougri felag tutu am Yuda dilag kuri danah ole nug ofalagri uriyeg qe dilag anan. "Ag tapewnak danah te ofalagri fan barin am ker qetak ole kahweksi uriyew?" ⁵³ Da ag ole deř dorog Tiwur Lougwa daram, gam ag da ospi urwileg. Am gei qe asilag sén gatturi gagragsak ag gumare," eko anaran.

Pita Yesus Pi Duina Eko Anan

⁵⁴ Anko malwew ge, Yesus ofweksi omleksi pris dilag kuri danah qe lougwa ateg. Atepeg ge, Pita nug dimqeko nagur lawar qere dimlamaran. ⁵⁵ Danah os kar owa

lo ihramba kew yaleksi urğessi deppeg, Pita ole wanew qere kew o moreksi deg. ⁵⁶ Lo qewari kekuak as os Pita kew urğelle dewew peko kitturko de de ge anan. "Danah ene ole Yesus dimlamdak weiréw," eko anan. ⁵⁷ Gam Pita anan, "Kawa, da danah qe pi duina," eko anan. ⁵⁸ Am wagam kawa danah os peko anan, "Na os ole enan," eko anan. Anew Pita anan, "Kawa, da ole kawa." ⁵⁹ Kem ameg usih keke qere atew ge, danah os gagrag anan. "Meřenah! Danah ene Galilirer, qeri nug Yesus ole weiréw," eko anan. ⁶⁰ Anew Pita noh meko anan, "Na kiteri té marina ge da pi duina," eko anewew ole maru gelan. ⁶¹ Sén qewa ole Nañinah buliko mangu ole Pita amegwa amnan. Pew ge Pita Nañinah ere anoran qe dahmoran. "Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak na da pi duiřna eka andip," eko anan qe dahmoran. ⁶² Pita dimdim wanko delle ge, owa qetko atew qalko kuanan.

Yesus Siwegkolessi Uksiuksi Qoressi Am Koreg

⁶³ Tiwur Lougri felag tutu Yesus gumessi deg qe nug diguméksi siwegkolessi am koreg. ⁶⁴ Ag Yesus lamenwa ameg qageksi koreksi am kořmoreg. "Na profet daka pe, anwe duet. Oun na kuiré?" ⁶⁵ Ag né nouni kowol kowol Yesusri aneg.

Yudari Kuri Danah Dilag Qaglakwa Yesus Kořmoreg

⁶⁶ Kuagrëw ge Yuda dilag kuri danah, pris dilag anqak danah am Mosesri Ro duak danah ole qagulweg ge, Yesus omleksi qaglak qewa waneg. ⁶⁷ Kuri danah wagé wagé qe Yesus kořmoreg. "Na anwe duet. Na Kristus† qenan te?" éksi aneg. Yesus kořlagwa oko anan, "Da anwi ge, ag dasil olag meře ospi mew. ⁶⁸ Am da os ag kořmardil ge, ag né qe noh ospi meweg. ⁶⁹ Gam gei digumeko atak Danah Bega Da Tiwur gagragsak ole eweg kenariwa daril," eko anan. ⁷⁰ Anew danah wagé wagé qe kunum bulieksi kořmoreg. "Qenan géri na Tiwuri Bega te?" éksi anweg, nug anan. "Ag anéw ge da qenan." ⁷¹ Qewa danah wagé wagé aneg, "Ig né gagrag qorakri né la ospi marihut. Ig igégé nou nusig qe nug kořewa duam qe olele," éksi aneg.

23

Yesus Uksi Pailot Dowwa Ateg

¹ Yudari kuri danah wagé wagé qe kunum qaglakwari aseksi Yesus omleksi Pailot* dowwa ateg. ² Qewa ge nug diguméksi yagoř moreksi aneg. "Ig danah

† 22:67 22:67 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran. * 23:1 23:1 Pailot nug Rom danah am Yudia wan atu qe gumde.

ene danahas isangar nouni omlardig sew pet. Am Sisari takis pi touřwegri doulagwa nolle am ole nug ane, ‘Da Kristus am da king,’ eko anew orřwectu uktu uřiyam,” ěksi aneg. ³ Gėri Pailot Yesus kořmoran, “Meře te na Yuda danah dilag king?” Yesus nė noh meko anan, “Na anam qenan.” ⁴ Pailot pris dilag anřak danah am danah ameg naři ole dilag anan. “Da danah ene piėm ge nug kitė nouni ospi san.” ⁵ Gam ag duessi bulibuli gagrag aneg. “Nug Yudia atu kunumba weiyelle nė mariyelle danahas olag ye. Nug Galili tatam diguman am gei ge ewa uřiyam se,” ěksi aneg.

Yesus Uksi Herod Dowa Ateg

⁶ Sėn Pailot qere doko ge nug kořmaran. “Danah ene Galilirer te?” ⁷ Ag kořewa uksi aneg, “Yo, nug Galilirer.” Pailot qe doko ge, ag Yesus uksi king Herod dowa ates eko anaran. Keřdi Herod nug Galili gumdė am sėn qewa Herod nug ole Yerusalem dian. ⁸ Sėn nug Yesus peko ge, o gamag naři asan. Keřdi nug Yesus neiwhah mařiweg doko sėn welah perigri o nian. Am nug Yesus mirakel os sew piardigrinah dahmerė. ⁹ Qeri Herod Yesus kořkoř moran, gam Yesus kořewa ospi wan. ¹⁰ Pris dilag anřak danah am Mosesri Řo duak danah ole qewa dessi ge, Yesus gagragnah yagoř moreg. ¹¹ Qe dimba Herod fan danah nusgur ole Yesus uksiuksi qoressi siwegkolesi kingri bala kena urřurweg now uksi Pailot dowa bulieksi ateg. ¹² Tatam ge Herod am Pailot ole a olas usih pi darė, gam der qewa ih ole a liam pates.

Pailot Yesus Ker Mawanakwa Katullag Anan

¹³ Pailot anew pris dilag anřak danah, danahas gumarak danah am danahas ole qagleg. ¹⁴ Qagulweg nug anaran, “Ag danah ene uksi dagnėwa uřiyeksi anėw, ‘Nug danahas isangar nouni omlardigri olagwa ye,’ ěksi anėw. Gam da ag nolagwa kořmorko piėm ge, ag yagoř moreksi aneg sillah nug kitė nouni ospi san. ¹⁵ Qeri Herod ole qere peko mew buliko ignėwa uřiyė. Danah ene anwi qeweg mousdigri sillah kitė nouni ospi san piėm. ¹⁶ Qeri da anwi siwřwa qisleksi am pařoweg attig.” ¹⁷ (Pailot qere anan, keřdi sansan Nanřurak Derwa kalabus danah usih os danahas ag nusig olag nie ole qe pařoweg doko dimdim ate.) ¹⁸ Gam danahas kunum urřweksi aneg. “Danah qe qewe mousar! Barabas matulwe do migar!” ¹⁹ Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naři seg am nug danah os ole qew mousan. Qeri nug kalabuswa yaneg. ²⁰ Pailot nug Yesus mundew attigri o dian, qeri buliko danahas kořmaran. ²¹ Gam danahas bulibuli

urřweksi aneg, “Ker mawanakwa katull! Ker mawanakwa katull!” ²² Pailot kiam patak danahas anaran, “Kitėri? Nug keř kugnah san, qeri anwi qeweg mousdig? Danah ene qeweg mousdigri sillah kitė nouni ospi san piėm. Gėri qisleksi am pařoweg attig,” eko anan. ²³ Gam gagragnah urřweksi Yesus ker mawanakwa katlakri aneksi Pailotri nė qeweg nan. ²⁴ Gėri Pailot minko ag aneg qe dimlamurko Yesus qeweg mousdigri anan. ²⁵ Yuda aneg sillah, Pailot anew tapewnak danah Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naři seg am nug danah os ole qew mousan, qeri kalabus dian qe matlew duan. Am Yuda olag nian sillah, Yesus ge qelagri Rom fan danah ewlagwa man.

Yesus Ker Mawanakwa Katleg

²⁶ Qewari ge ag Yesus uksi taun dimdim ateppeg danah os wėnih Saimon Sairinirer qe uřiko taun owa nurig sewew orřweg. Orřweksi keigoreksi ker mawanak sumeksi guřawa meweg mouko Yesus dimlamdan. ²⁷ Danahas ameg naři Yesus dimlamdeg. Qe olagwa as os Yesusri kunnessi dimlamareg. ²⁸ Yesus piarko anaran. “Yerusalem as, ag dasil aw kuanweg. Ag agėgė asilag am nir nounou asilgar ole dilag kuanes. ²⁹ Keřdi geisah sėn os uřiyew danahas anlag, ‘As olagwa nir kawa, as nir pi memnak am as ouma asilag nir ospi lak ole qe ge kena.’ ³⁰ Sėn qewa danahas qouku wagė wagė am nounu dilag ole anlag, ‘Ag nėksi tonigweg mouset,’ ěksi anlag. ³¹ Keřdi ag da kitė nouni ospi sėwi am qere sřlag ge, ag ge nouninah sarlag,” eko anan. ³² Sėn qewa Rom fan danah tapewnak danah ařit os Yesus ole ařie ker mawanakwa katlarlagri diareksi ateg. ³³ Ateksı awen os wėnih mousak danah kuri kėwsi ěksi ansi qewa ge Yesus ker mawanakwa katleg. Am tapewnak danah ařit qe os ge kenariwa katleksi am la os ge nanettiwa katleg. ³⁴ Yesus unuřorko anan, “O Mem, hipunin asilag kusuř. Keřdi danah ene duessi pi sėsi.” eko unuřoran. Danah ameg naři amneksi deppeg fan danah ag oun Yesus fėru bala qe urigri ker masawa namba yeksi touressi sagořweg. ³⁵ Am Yuda dilag kuri danah Yesusri nė siwkolessi aneg. “Nug danahas la ge kehnarko kusřaran. Gėri gei ge nug meřenah Kristus Tiwur tořoran dako pe, nug nugėgė kusřak urig,” ěksi aneg. ³⁶ Fan danah ole Yesusri nė siwkolessi unaka waneksi wain qew morlagri seg. ³⁷ Qere sėssi aneg, “Na Yuda dilag king daka pe, na nagėgė kusřak o,” ěksi aneg. ³⁸ Karan kuriwa ker mawanakwa ker masa oswa nė os ere yak qe dian. “Ene Yuda Dilag King.”

39 Danah nou os arié ker mawanakwa katlareg ole qe Yesus okoko qorko anan. “Na Kristus mefe Tiwur toqiran dew pe, na nagégé kusqak oka am i ole sewe kusqak of.” 40 Gam tapewnak danah os ge lia gaña morko anoran, “Na nug mousdig sillah ih usih qewa mousdip, qeri na Tiwur pi te fafurna?” 41 I ge isanit sak nou qe ih noh mawekfu mousnit, gam nug ge kité nouni ospi san,” eko anan. 42 Anko ge Yesusri anan, “Yesus na king beka ge, da dahmir.” 43 Yesus kořewa oko anan, “Da meřenah anirina. Na gei da ole paradaiswa† danit,” eko anan.

Yesus Mousan

44 Kémun kem ameg 12wa keke qere usihri atu qe kunumba gattu tonko niewew atko tueh kem ameg 3wa keke qere malwan. 45 Kem ameg orwew gattu tonko niewew, Tiwur Lougwa gun awen owa lamén nafi eisak nian ge gamagwa karilko neko arit patan. 46 Géri Yesus gagrag uruko anan, “O Mem, da koullil na ewenwa meina,” elle ole mousan. 47 Sén Rom fan danah dilag kuri ge kunum peko ge Tiwur binag meko anan, “Mefenah, danah ene mangunah,” eko anan. 48 Am danahas kunum qe pelagri uriyeg ge peksi olagwa qetko atew bulieksi loulgarwa ateg. 49 Gam danahas Yesus doréw ge kunum ole am as Galiliri dimlamdeksi uriyeg qe ole lawar assessi dessi keř keř beko atan qe kunum ole peg.

Yesus Uksi Ateksi Matmatwa Meg

50 Danah os wénih Yosep nug Yudia atu owa taun Arimatearer am nug ole Yuda dilag kuri danah qaglak qewa delle kug keparde. Nug danah kena am danah mangu am nug Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri sén qe ameg meré. 51 Nug ole Yuda dilag kuri danah qagleksi kug peréw qewa daré. Gam nug kuri danah la aneg am seg qeri o olele ospi dian. 52 Nug Pailot dow atko Yesus gaña oko suhumdigri kořmorew, Pailot mundew wan. 53 Géri nug Yesus gaña ker mawanakwari oko neko lamén kena sagahwa saputko am oko atko matmat os qar oře kutlak qewa man. Matmat qe fou am danah gaña la ospi mak ole. 54 Deř qe Sabatri keke bawrak sén, am Sabat digumerigri sén unaka duan. 55 As Yesus dimlamurweg Galiliri uriyeg qe Yosep dimlamurweg matmatwa ateg. Ag Yesus gaña areg matmatwa meg qe pelagri ateg. 56 Peksi ag bulieksi loulagwa ateksi ge, gořen murdig kena ole qe Yesus gaña warwurlagri bawreg. Malaweg ge Sabat

diguman. Géri Mosesri Ro dimlamdak ag sik og.

24

Yesus Mousko Am Buliko Asan

1 Kuhawa furwanah as os gořen murdig kena ole bawreg qe uksi matmatwa ateg. 2 Ateksi qewa ge, matmat koře megleg qar nafi qe bitlew dougwa wanak dewew peg. 3 Peksi ole ag owa nog, gam Nařinah Yesus gaña qewa ospi peg. 4 Qeri ag katat aqarew aseksi deppeg ge, usihri danah arit bala ampir sonre sillah mak ole qerlagwa aseksa des. 5 As qe fařeksi nou méksi duk nuksi gatlagwa yeksi wan kittureksi deppeg ge, danah arit qe anes. “Ag danah gei fou de ge keřdi mousak danah dilag awenwa marisi?” 6 Nug ewa os kawa. Nug mousan gam buliko asan. Nug Galili dessi keř eko anaran qe dahmores. 7 Nug anan, “Danah Bega hipunin danah ewlagwa meweg ker mawanakwa katulweg mousdig, gam deř kiamba buliko asdig,” eko anan.” 8 Qewa ge, ag Yesus anan ge bulieksi dahmoreg. 9-10 As qe Maria Makdalarer, Yoana am Maria Yems anig am as la os ole arié matmatwa ateg. Ag bulieksi matmatwari louw ateksi ge, Bégur 11 qe am danahas la Yesus dimlamurdéw ole qe kunum keř keř ban qe anweg dueg. 11 Gam ag as né aneg qe ulas né essi olag meře ospi man. 12 Gam sén Pita asko guko atko duk noko amnew matmat oře owa now ge, lamén sapteksi meg ole qe ih qewa niewew pian. Peko ge, keř keř ban qeri dahmew te mew newew buliko louw atan.

Danah Arit Emeus Atakri Ihwa Yesus Pes

13 Deř qewa ih Yesus dimlamdak danah arit os Emeus kappa atlasri ates. Yerusalemri Emeus atak ge 11 kilomita sillah. 14 A até até keř keř Yerusalem ban qe kunum mariessa ates. 15 A qeri mariessa suřiessa atepes ge, Yesus nugégé dow ole arié ateg. 16 A pes, gam nug oun qe a olas ospi mouran. 17 Nug kořmatan, “A kitéřinah né mariessa atsa?” A olasnah dow kilas nou mew aseksa des. 18 Danah os ge wénih Kliopas qe asko kořmoran. “Na Yerusalemri urina, gam na nagé té deř gane atan qewa keř keř ban qe ospi duen?” eko anan. 19 Anew ge, nug kořmatan. “Keřnah ban?” eko anew, a kořewa oksa anes. “Nasaretrer Yesusri né mariřu. Nug gagragsak nafi ole né marian am keř keř san. Qewa ge, Tiwur amegwa am danahas amlagwa ole nug profet gagragsak ole. 20 Gam pris dilag anqak danah am gumarak danah

† 23:43 23:43 Saw kappa awen kenanah. O meře mak danah mouseksi ge qewa Yesus ole dasi.

isanig ole orweksi ewlagwa meweg ker mawanakwa qeweg mousan. ²¹ Ig Israel nug ig kug owari buliko wigrigri onigwa niewew dahmoretu weiram. Gam qenan ih kawa, qeweg mousan am gei ole def kiam ate, gam kité ospi be. ²² Am as isangar os gei furwanah matmat nusigwa ateksi am bulieksi uriyeksi seweg durnig new katat iqé. ²³ Ag Yesus gaña qewa ospi niewew piéw, gam Tiwurdi doup piatweg Yesus buliko asé eksa anap. ²⁴ Danah isanig os matmatwa ateksa ge, as anéw qe sillah ole Yesus gaña qewa ospi piap,” eksa anap. ²⁵ Géri Yesus anan, “A dahmak kutuk ole. Profet dilag né yak algurer nie, gam ag nagur olag meře ospi me. ²⁶ Ag pite dosi ge Kristus kug naři ene oko mousko tatam am buliko asko ge kamsahlak gun olewa darig?” eko anan. ²⁷ Am nug digumeko Mosesri am profet la kunum dilag Né yakwa nugégé nusig yeg qe kunum a dolasri nug digu kusuko ismatan. ²⁸ Ag kaw ateg ole qe mourak waneksi ge, Yesus nug kaw qe éfurko attigri san. ²⁹ Gam danah arit qe gagrag meksa anes, “Na i ole ninig, keřdi ene gattu mane am kem noko malwé,” eksa anes. Géri nug a ole nilagri louw ateg. ³⁰ Ag ke lelagri ařié dessi ge, Yesus beret os oko Tiwurdi kena sam elle unuqorko temko matan. ³¹ Qere sew ge, usihri a amlas fur kougwew peksa olas mouran ge nug Yesus. Gam a sén qewa nug ospi peppes ole qerořan. ³² A atété né marieksa anes. “Ig ihwa uriyettu nug Tiwurdi Né yak digu kusuko marié ge kuřunit koré,” eksa anes. ³³ Géri a usihri aseksa ole Yerusalem bulieksa ates. Ateksa qewa ge Yesus Béğur 11 qe am leilgar la ole qagulweg piales. ³⁴ Qewa ge aneg, “Meře! Nařinah buliko asan am ole Pita gumurko wanew nug pian,” éksi aneg. ³⁵ Am danah arit Emeusri qe a attowa keř keř ihwa san qe marieksa am beret temko matew ge peksa olas mouran qeri anes.

Yesus Peg

³⁶ Sén ag né qeri marieppeg, Yesus nugégé gumarko doko olagwa qere asko delle anan. “Tiwur o maror ag ole dalag.” ³⁷ Ag peksi ole dore piam essi olag fařko nou man. ³⁸ Gam Yesus anan, “Ag keřdi fařessi am olag arit ole de? ³⁹ Da ewel fél ole duřfal ene pes. Da enan! Uřwileksi pes, da dore os kawa. Keřdi dore ge téhu am kéwsi ole kawa.” ⁴⁰ Nug qere anko ge eweg am féğ ole ismaran. ⁴¹ Ag olag gamag asewew dahmak kuřum og, qewa ag olag meře ospi man. Qeri Yesus kořmaran, “Ag kité lakri ewa os de te?” eko anan. ⁴² Anew ge ag kaké ařak os ukxi moreg. ⁴³ Morweg ge, nug oko ag peppeg ole lan. ⁴⁴ Nug anaran, “Da ag ole dettu anarin. Mosesri Řo yakwa, profet dilag Né yakwa am Dewitri Kasi Yakwa dasil ane qe kunum meřenah mou bérig,” eko anan. ⁴⁵ Anko ge, nug Tiwurdi Né yak olag mourdigri sew dahmak asilag matlan. ⁴⁶ Nug anaran, “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Kristus qe nug kug naři oko mousko am def kiamba ge buliko asdig. ⁴⁷ Danahas olag buliew Tiwur dowa doweg am hipunin asilag kusuqrigri né qe nug wénihwa danahas kunum agop ag Né Kena qe kusulag. Am qe Yerusalem digumelag,’ eko ane. ⁴⁸ Ag qe ih keř keř ban peg qe kunum ole mariweg dues. ⁴⁹ Da Mem né fağqan qe dimlamurko Koulli Gun méwi ufirig. Am ag taun ewa ih daweg atew Tiwur gagragsak mardig,” eko anan.

Yesus Saw Kappa Atan

⁵⁰ Qe dimba Yesus béğur omlarew taun pařweksi Betani mourak ateksi eweg sumko wittak maran. ⁵¹ Nug wittak marewew Tiwur sumko oko tew minarko saw kappa atan. ⁵² Géri ag Yesus binag méksi am olag gamag asak nafiwa bulieksi Yerusalem ateg. ⁵³ Am ag Tiwur Lougwa dessi Tiwur binag sumdew.